

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Ioannis Ivsti Lanspergii Carthvsiani, Natione Bavari, Opvscvla Spiritvalia

ab ipso Autore partim Latinè, partim Germanicè euulgata

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1630

Speculum Christianæ perfectionis, easum scilicet virtutum, quæ homini
Christiano necessariae sunt, summam in se complectens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45857](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45857)

LECTORI CANDIDO IUXTA
ac pio, interpres huius libelli, quam
plurimam precatur salutem.

Vanquã nō ignoremus Lector pie, hocce curioso, nimisq; deploro seculo aliquid vulgare, quod spiritū huius mundi non sapiat, temerariū, & vt Paulinis vtar verbis, stultū facile iudicandū: tamē quia nō sapientibus, & in proprijs oculis prudentibus, sed solū pijs probeq; Christianis mētibus sudamus, hūc libellū Germanico idiomate, in quo eū D. Ioannes Iustus Lansperger, Carthusiani professor instituti, edidit, vir pius iuxta ac eruditus transfundendum suscepimus in Latinum sermonem Nec est, vt existimo, commendatus, alienis laudibus non indiget. Vetus est namque prouerbum. Vno vendibili non opus esse suspensa hēdera. Quamobrem gratia immortalis Deo, qui inter tam graues totius orbis calamitates, pia Religiosorum scripta eruit in lucem, vt ijs ceu sacra ancora suffulti, nullis huius mundi frangamur aduersis, quin potius mundo vniuerso, vna cū suis & falsis delectationibus, & veris afflictionibus renūciato, ad solida illa & inconcussa bona animū erigamus. Huc certe, si nihil aliud, hic maximē prouocat libellus, id potissimum docens, quo pacto, iuxta quod Christus nos monet, nos ipsos contemnere, abnegare, crucem nostrā tollere, & Christum sequi debeamus. Hac Euangelica Christi sententia, summa totius rei quam agit, comprehenditur. Qua non video quid vel vtilius, vel necessarium magis edoceri possit, hac præsertim tempestate: cū ipsa iam Philantia (quæ sola ex diametro huic doctrinæ aduersatur) statim nō vniuersum mundū occuparit, cui ceu reginæ suæ obsequuntur pedisse quæ impurissimæ, abiectionis, seu odium crucis, Apostasia à Deo, hypocrisis, liuor, philarechia, philargyria: & quid non? Clamat electum illud Christi organum Paulus, & recte elamat: *Omnes quæ sua sunt querunt, non quæ Iesu Christi.* Et regius ille Psalmographus: *Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bene, ne vnus quidem.* Sed ad scopum nostrum reuertamur. Quicquid sparsim sanctorum & religiosorum hominum tradunt volumina, in hoc libello ceu in vno manipulo est congestum & colligatum. Qui etsi in specie humilis videatur & exilis, attamen vix credas, quantus sub hoc vili testorio thesaurus delitescat. Vale amico Lector, & hanc qualemcunque nostram operam & qui bonisq; consulit,

Philipp. 2.
Ephal. 13.

D. IO.

D. IOANNIS IVSTI
LANSBERGII, CARTHVSIA-
ni, in Speculum Christianae
perfectionis,

PRÆFATIO.

Angusta illa Euangelicæ perfectionis via, non in sublimibus potissimum consistit artibus, non in faleratis intricatisque verbis, non in laxa carnis libertate, neque etiam in externis duntaxat quantumuis præclaris operibus: at qui in eo præcipue cõsistit, vt carnem nostram, vna cum vitijs, voluptatibus, prauisque concupiscentijs crucifigamus, vt nos ipsos sub Deo, Prælati, proximisque nostris humiliemus: nos ipsos contemnamus, nihili faciamus, voluntati propriæ funditus renunciemus: accipientesque crucem nostram, Christi Domini nostri vitam passionemque imitemur, vt inimicos nostros recto prosequamur amore: amorẽ vero inordinatũ erga parẽtes, fratres, sorores, uxores, filios, agros, & erga quãcunq; creaturã in nobis mortificemus, quo sic corde mundati, Deũ diligere possimus ex tota anima nostra, ex tota mente, ex totis viribus, & proximum tanquam nos ipsos. Hæc arcta via (quæ Christo attestante sola ducit ad vitam) hac nostra tempestate adeo prorsus obnubilata est, & caritas etiam Dei in hominum præcordijs adeo refrigit, vt paucos reperias qui hanc viam ex animo querant, pauciores qui inueniant, at vero omnium paucissimos qui ambulent. Quamobrem putas? quia priuato amore, propria voluntate, suãq; complacentia (ceu funiculo quodam triplici) ita obuinciuntur, vt non possint. Faciliter enim

Matth. 7.

Via perfectionis Euangelicæ in quo consistat.

Galat. 5.

Matth. 18.
1. Petri 2.Matth. 3.
Lucæ 14.Matth. 22.
Lucæ 10.

Matth. 7.

Viam angustam cur pauci ambulent.

nimium

Philip. 2.

nimum ad temporalia ista, accidentaliaque bona ambre mouentur aut odio, magis quæ sua sunt quærunt, quam quæ Iesu Christi, nullas non omnibus in rebus electiones habent, nimum per sensus exteriores euagantur, statim iudicare volunt quicquid viderint vel audiêrint in alijs, ad suos verò defectus dijudicandos, quoniam Tres sunt cæciores. Quid? quod neque intentionem suam intimè discant, nec animo feruenti se ante oculos diuinæ maiestatis nudos constituent, neque diuinis inspirationibus per sui perfectam abnegationem respondeant; ea propter multifariam semper distrahuntur, animo fiunt instabiles, & sensibus vagi. Hac de causa in hoc libello, ex sacris potissimum literis, sanctorumque Patrum libris (seu ex varijs quibusdam hortulis) summa totius rei paucis collecta est, ut sciatur, quo tandem pacto homo Christianus ad veram pacem, ad veram cordis mundiciem, ad reconciliationem vniõnemque cum Deo, in vera charitate (ad quod omnes creati sumus & vocati) facilius peruenire possit. Quod si fortè hæc alicui grauiora videbuntur, quam quæ impleri queant, huic primo omnium bona adsit voluntas ea perficiendi: deinde oret Deum ut sibi opituletur, atque ita demum faciat quod in se est, nec protinus desistat, aut animum despondeat, si res pro voto statim non successerit. Procul dubio clemētissimus Dominus aderit bonæ voluntati, opem gratiæ suæ abunde ipsi elargiens. Hic vnicus est scopus, ad quem totus noster conatus dirigebet. Si quis verò hisce nostris non contentus, plura eiusmodi requirat, is legat D. Dionysium Areopagitam, Augustinum, Bernardum, Bonauenturam, Dionysium Carthusianum, Ioannem Thaurum, Ioannem Rusbrochium, Henricum Harphium, & alios plerosque eiusdem farinae autores, ijs præsertim in libris, quos de hac re elegantissimos reliquerunt.

(:)

SPECVLVM CHRISTIANÆ

Perfectionis, earum scilicet virtutum,

quæ maximopere cuique hominī Christiano necessariae
sunt, omnīque profectus spiritualis summam
in se complectens.

*Flagitia hominum quorundam hoc tempore quam sint graua, quo-
modo ea curanda sint dum tempus est: quamque pe-
riculosè conuersio differatur vsque
ad mortem.*

CAPVT I.

Voniam charitas Dei nouissimis istis diebus in homi-
num præcordijs ad eò prorsus refrigit & elanguit, vt Matth. 24.
maximis diuinæ pietatis beneficijs, ne tantillum qui-
dem moueantur amplius: idcirco necessariū est, vt ada-
mācina ista corda nostra à pondere peccatorū sæpius ad
Deum conuertamus, inflexibilemque illam diuinæ iusti-
tiz censuram, tam priuatim in morte vniuscuiusque,
quam generaliter in iudicio extremo in nos exercen-
dam, iugi memoria retineamus. Deinde & iudiciorum
Dei inexplicabilē abyssū, quæ cernētibus oculis nostris, iudicij Dei
memoria se-
per habēda.

oculto quidem, sed non iniusto iudicio proximos nostros inuoluit, semper re-
erogitantes, expauescamus, ne forte & nos (& quidem fortasse aliquanto iustius)
involuat. Siquidem mortalium genus, hac præsertim ætate nouissima ad eò dia-
boli laqueis irretitum hæret, ad eò misere peccatorum suorum nexibus constrin-
gitur, vt à mille vix vnus diabolicas technas euadere queat. Id Deus vni amico-
rum suorum fideli reuelauit. Quod si compertum hominibus esset, quātis in ma-
lis totus hodie Christianismus versetur, quæ, quantaq; flagitia, cū priuatim, Laqueis dia-
boli quam
multi homi-
nes ireriti-
redantur.
in publicè, desiguntur quotidie, quātz itē pœnz & quā dira tormenta ob hæc fla-
gia patiētur, mirū ni pauore toti exanimentur. Ita quippe scelerate hodie v iui-
tur, sine vilo Dei timore, sine vilo ordine, ita iam bona hominū pars degenera-
uit à pristina illa simplicitate, vt miserabile visu sit & incredibile dictu, quot quo-
quæ luxuriz sordibus inquinentur, fornaci inuidiz, avaritiz voragini immer-
gantur, superbiz præcipitio collidantur. Integras domos; quid dico domos? in-
tegras ciuitates hæc scelerum lerna inuasit. A minimo vsque ad maximum, à vi-
ro vsque ad mulierem, à laico vsque ad clericum, omnes peccatorum iugo colla
subdiderunt. Quotusquisque modo est, qui officium suum debite exequatur? qui
ita vixit, vt debet, vtrū primum ab Ecclesia Catholica est institutum? Quotus-
quisque

Ccc

quisque

Seuorū Dei
vectorū quā
paruus sit
hodie nume-
rus.
Philip. 2.
Plagæ Dei
quid nos
moleant.

Flagitia hu-
ius temporis
quanta sint

Conuersio-
ne ad extre-
mā vitæ ho-
ram differ-
re quam sit
periculosū.

quisque Deum diligit præ omnibus, & proximum vt seipsum? Omnes seipsum
& quæ sua sunt querunt, alios æmulantur, alios opprimunt, vbicunque possunt.
Non est cur excusationum nequam tendiculas, & in alterum culpam reici-
mus. Si vnusquisque sui hortuli curam sollicitam ageret, tanta inibi extirpanda
inueniret, vt nil opus foret per aliena prata curiosum diuagari. Pater ille ce-
lestis natura assequi mansuetissimus, incessabili hominum nequitia exaspera-
tus, diuersis plagis nos vellicat, vt respiciamus, aliquando quidem peste, ali-
quando annonæ caritate, aliquando verò infanis bellorum tumultibus, aut alijs qua-
bus nouit modis. Cæterum, non solum nihil proficit, quin magis non nisi con-
temptum lucrifacit. Verùm enimvero si obstinate perdurare in malina volue-
rimus, nec cito conuerti ad Dominum, tandem etiam & ipsum tædebit con-
temptus diutini, grandis contumeliæ, & intolerabilis blasphemix nomini suo
hactenus irrogatæ, exueniẽtq; indulgentissimum illum parentem, inducet per-
sonam seuerissimi iudicis, sineq; iustitiam suam superexaltare misericordix
quod omen Deus auertat. Nam si id eueniret, tum omnes fideles Dei amorem
orationibus suis repulsam pari oporteret, & permittere diuinam iustitiam qua-
tenus sibi visum fuerit) de flagitiosis hominibus dignam sumere vltionem, quæ
hactenus tanta patientia & mansuetudine frustra tolerauit. Intolerabilis quippe
contumacia hominum & arrogancia, omnem excedit & modum & ordinem.
Eo namque, proli dolor, malitix ventum est, vt scelera amplius scelera non re-
putentur: quare sit, vt & mors Christi pauciores saluet, quam quibus homi-
num arbitretur. Non solum enim non desistimus, verum etiam magis magisq;
vanitatem vanitati, flagitium flagitio accumulamus, nil minus cogitantes, quam
nos breui morituros, omniaq; hic relicturos: donec imminente iam morte dia-
bolus omnes machinas suas in nostrum exitium expendens, tam acutè ob ocu-
los ponat omnem retroactæ vitæ vanitatem, vt plurimi in summam desperatio-
nem collabantur. Quoniam enim pacto fieri possit, vt qui sanè valentesq; per
totam vitam suam nullam Dei mentionem, nullam diuinorum rationem habu-
erint, iam ad Deum conuertantur tanta infirmitate, & angustia oppressi, vt
præter pressuram illam suam incessabili dolore, & pectus, & sensus eorum acutis-
sime perterebrantem, vix aliud quippiam cogitare sinantur? Ad hæc accedit
nonnunquam & temporalium bonorum, & amicorum carnalium molesta oc-
cupatio. Obscuro te, quomodo tot rebus circumuallati, purè se ad Deum con-
uertere possent, quod nunquam antea prætentarunt? Væ illis, qui in illo tem-
poris articulo primum addiscere cupiunt artem maximè difficilem, seipsum Deo
reconciliandi, resignandi, & vniendi. Et quamuis pius Dominus, nec tum quidem
misericordix suæ viscera vlli vnquam petenti denegarit, attamen in extremam
vitæ horam conuersionem suam velle differre, periculosius ne an stultus esse
dixerim, nescio. Tales namque plerique moriuntur, quibus Dominus Deus a-
deo est infensus, vt post mortem suam ad extremum vsque iudicij diem tam
horribili pœna sint plectendi, vt pœnarum magnitudo neque ratione intelligi,
neque mensura comprehendere, neque vlli alicui tormentorum istorum generi
quantumuis exquisito conferri possit. Hi vt plurimum sunt peccatores graui-
ssimi, qui conuersionem suam vsque ad extremum differentes, leui quadam arri-
pione, eaq; nec pura admodum, nec certa compuncti, vita defunguntur. Hos Deus

ad eum habet excofos, vt vix ipforū meminiffe velit, aut vllas pro ipsis preces susci-
pere. Quoniā tamē in omnibus vijs suis iustus pariter ac misericors est Deus: per
misericordiam quidem suam poenam illis remittit æternam, ita tamen vt tem-
poraria poena iustitiæ suæ satisfiat. Cæteram quoniam tunc seuerius agetur cum
peccatoribus, quam vulgus hominum fortasse existimet, & diabolus tunc nul-
lum non mouebit lapidem, vt vel in fine vitæ per peccatum aliquod hominem
euerat, suæq; seruituti subijciat: ideo consultum foret, vt sponte à peccando
desistamus, dum adhuc sani valentesq; sumus, ac Deum queramus, dum inueniri
potest, & dum tempus est (nam alioqui breui hinc, velimus nolimus, discedendū
nobis est) & obuijs vlnis indulgentissimus Pater ita ad se reuerentes suscipiet,
omniaq; hostium terriculamenta, in hora mortis procul à nobis arcebit: ab om-
nibus cum peccatis, cum peccatorum supplicijs liberabit, meritaq; vitæ & passio-
nis suæ impartiet, is maximē, qui ad hoc nunc per gratiam ipsius idoneos pa-
tratiq; exhibuerint, quemadmodum mox plenius edocebitur.

Exosi adeo
Deo, quā
cur sint.
Psalm. 24.

Agenda esse
poenitentia
dum sani su-
mus.

*Conuersio vera ad Deum quā fieri debeat: poenitendi modus ve-
rus quis, quibusque peccata facile di-
mittuntur.*

CAPVT II.

Quum igitur quis ad Dominum conuerti voluerit, ante omnia districtam
omnium peccatorum suorum examinationem inear, oportet. Deinde
maxima cum indignatione ad se conuersus, ingratiitudinis suæ magnitu-
dinem, & diuinæ bonitatis inexhaustam multitudinem inuicem sibi conferat:
mox magna fiducia de misericordia Dei concepta, sacerdoti, qui supra se plena-
riam à Deo ligandi soluendiq; habet potestatem, purè confessus, satisfactionem
inunctam suscipiat. Postremo, firmiter secum decernat, non dico grauibus, sed
ne leuissimis quidem peccatis, scienter dataq; opera Dominum iteratò se offen-
surum. Sic deinceps irritamenta occasioneq; peccandi deuitet, semper in sancto
illò proposito immobilis perseverans, operumq; diuinæ gratiæ sedulo im-
plorans. Verūm, id poenitenti summo opere cauendum, ne propter contume-
liam, confusionem, dispendium, quæ sibi peccando lucrifecit, maiori cor-
ripiatur moerore, quam propter amantissimum illum patrem (quantum
in se fuit) contemptu & ignominia adfectum, parumq; honestè tractatum.
Nam minimum suspirium ita emissum, Deo est acceptius, quam omnis hominū
color sui duntaxat commodi causa extortus. Illa etenim poenitentia, quæ ex di-
uino provenit amore, fiduciam maiorem parit homini erga Deum, & in om-
nibus aduersis sufferendis spiritali lætitia lætiores facit: hæc verò priua-
tam potius spectat utilitatem. Quapropter, si omnia peccata tua facile tibi
mitiq; consideras condonari, cum intima cordis attentione reuolue summam
charitatem fidelitatemq; maiestatem Dei, immensam quoque passionis & me-
ritorum Christi thesaurum & gratiam, qui propter te, tuaq; delicta abluenda, sã
crude-

Conuerti
quomodo
debeat ho-
mo ad Deū

Poenitenti
quid maxi-
mè cauē-
dum.

Poenitentia
vera quæ sit.

Peccata quo-
modo vere
poenitenti
eius dimit-
tantur.

crudeli se morti obiecit, tamq̃ superabundanter pro te satisfecit, eum tamen minima preciosi sanguinis eius guttula, plus satis sufficiens fuisse mille populos, aut mundos ab vniuersis flagitijs expiare. E diuerso, vide ingratitude tuam maximam, & spreta vilitate propriæ satisfactionis, valida immutabiliq̃ dilectione, te ad Deum tanquam ad fidelissimum tuum amicum conuerte, qui profus neminem ad se confugientem, sibiq̃ fidentem, repellere neque vult, neque potest: ac imperfectiorem tuæ satisfactionis in plenitudinem meritorum Christi immerge. Hoc nobilissimo thesauro & precio sufficientissimo, omnia peccata tua, omnem peccatorum tuorum pœnam planè redimere potes. Fieri etiam potest, vt tanta contritione, tanta charitate, tamq̃ firmo amplius non peccandi proposito, ad Deum conuertaris, vt omnia peccata tua licet arena maris numerosiora, & omnium creaturarum peccatis grauiora, in icu oculi ita perfectè tibi condonentur, ac si nunquam de ijs cogitasses quidem. Non enim recogitat Deus qualis aliquando fuerit homo, sed qualem inuenit, talem suscipit. Considerans igitur anima Deo deuota, benignam illam indulgentissimi Domini sui erga se clementiam, vt non solum omnes noxas suas gratis libenterq̃ sibi condonare, verum etiam iam consolari, & nouæ gratiæ infusione adiuuare dignetur, tanta interdum cordis contritione, suiq̃ displicentia compungitur, vt non solum Deum pro peccatis suis per eius misericordiam remittendis exoret, verum etiam ad honorem iustitiæ diuinæ, vtrò iustas eorundem peccatorum oportet dare pœnas. Et quanto eam Deus amplius consolatur, tanto peccata sua magis magisque ponderat, omni se consolatione indignam, omni verò supplicio dignam reputans. Quod si eo perfectionis euadere posset, vt æquæ accepta esset ei iustitia diuina, atque misericordia, omnia ipsius delicta in igne charitatis diuinæ citius consumerentur, quam vnica aquæ guttula in æstuantis incendijs flamma. Nam tum ad ipsum perfectè abnegationis apicem, conscendisset.

Conuersio
ad Deum per
fecta quæ
quid efficiat.

Contritio
vera quæ.

Abnegatio
sui perfecta
quæ.

*Quenam sunt quæ penè cunctos impediunt quo minus ad perfectionis Christianæ metam per-
tingant.*

CAPVT III.

Matth. 16.
Lucæ 9.
Galat. 5.
Via ad vitam
aeternam
quæ
Sapient. 1.
Animæ immaculatae
natura quæ
fit.
Gratiæ ad
solem com-
paratio.

SI quis vult venire post me, inquit Christus, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Qui Christi esse vult, carnem suam cum vitijs & concupiscentijs suis crucifigat, oportet. Nec enim alia est via ad vitam aeternam, quam resistere peccatis, deserere, persequi, & funditus vsque ad viuum ijs emori, atque ita Deo per vinculum charitatis firmiter adherere. Nam in malivolam animam non intrat sapientia diuina, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Quæ admodum enim lapis suapte natura deorsum mouetur, ita casta & immaculata anima ab omni affectu peregrino & vitiorum visco depurata, sursum in Deum moueri debet. Ipse enim est peculiare animæ centrū, ipse finis, propter quæ creata est. Et quæ admodum sol radijs suis vniuersū per lustrat orbē, ita diuinæ gratiæ splendor illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, paratus omnibus adesse & sub-

& subuenire, qui fenestellam liberi arbitrij aperuerint, vitijq; & peccatis suis eam sponte non occluserint. Sunt autem id genus varia peccata, quae Dei gratiam à nobis arcent: quaedam aperta, quaedam verò sunt operta. Ex his tamen sequentibus impedimentis, & vitiorum defectuumq; radicibus, vt plurimum exoriri solent. *Primum impedimentum*, primusq; defectus vitæ spiritualis est, inordinatus amor, tam ad seipsum, quam ad aliam quamlibet creaturam. Quis est autem inordinatus creaturarum amor? Is profectò, qui mentem hominis varijs imaginibus inficit, distrahit, perturbat, aut desiderio aliquo hoc illudve habendi, hoc illudve videndi, audiendiue adficit, nisi pure propter Dei honorem. In primis autem cupiditas seu amor temporalium quarundam rerum, puta pecuniarum, domorum, vestium, ornamentorum, sudariolorum, librorum, suppellectilis exquisitæ, & cæterorum quotidiano vsui accommodorum, siue necessaria illa fuerint, siue superflua: in quibus sensuali quadam oblectatione conqueſcunt, quibus toti aded adſciuntur, aded inhærent plerique, vt si hæc ipsis auferantur, animo parum æquo sint laturi. Hi coram Deo, proprietatis vitio verè sunt obnoxij. Nam Euangelica illa spiritus paupertas, in eo potissimum consistit, vt homo transitoria ista ita possideat, adeoq; liber & feriatas in affectu suo inde maneat, ac si non possideret, semperq; ad nutum vel Dei, vel superiorum suorum paratus sit ijs renunciare: quando autem permissione diuina hæc illi auferuntur, ratio saltem voluntasq; illis id æqui boniq; consulat. Nam licet adfectus carnalis obmurmuret, nihil refert. *Secundum impedimentum* est, voluptas nimia & oblectatio sensuum, in cibo, potu, cogitationibus, locutionibus, operibus vanis, in familiaritatibus, leuitatibus, iocis fabulis, nouis rumoribus percipiendis, & id genus alijs sensuum euagationibus non admodum necessarijs, ex amore quodam sensuali, citraq; rationabilem aliquam occasionem. Per ista enim omnis deuotio, hoc est, suavis ille gustus in exercitijs spiritualibus semel amittitur. *Animalis enim homo non percipi ea quæ sunt spiritus Dei. Neque inuenitur in terra sua uiter uiuentium diuina sapientia.* Istæ hæc item voluptas, concupiscentia, & oblectatio sensuum, deorsum trahunt cor à summo bono, & in sensibilibus istis quisquilijs illud quiescere faciunt, mentem turbant, Dei charitatem in homine extingunt. Quamobrem homo pius, omnibus cum discretionem quadam, profragilitatis suæ necessitate, vti debet. curamq; carnis cum desiderijs non facere, hoc est, comedere, bibere, dormire, vigilare, & cætera, quibus commodè neque carere, neque sine voluptate tamen aliqua vti valet: omnia hæc vna cum attentionibus ipsis discedere sinat, animum illis non adfigat, neque oblectet: non locum aliquem in corde suo tribuat. Ita Deus moderatam corporis curam ad sustentandum illud in seruitio diuino, haud illibenter ei permittit. *Tertium impedimentum* est sese & quæ sua sunt, nimium querere in omnibus, ex privato quodam amore sui duntaxat compendij gratia, hoc est, ad euitandam confusionem, damnum, vituperium, iacturam rei familiaris, offensam hominum, remorsum conscientiarum, tormenta inferni purgatorij, & alia istiusmodi: seu etiam propter pecuniam, amicitiam, fauorem hominum, honorem, auram popularum, vel propter spiritualem aliquam deuotionem, & sensibilem dulcedinem, atque etiam vel ob solum præmium regni cœlestis à Deo promerendum. Propter quæ vel fugienda vel assequenda, homines animales plurima vitant peccata, contemnunt voluptates præclara poenitentiarum opera exercent, ieiunia, vigilijs,

Ioan. 7.
Gratia diuina impedimenta duodecim quæ.
Inordinatus amor ad creaturas quis sit.

Matth. 9.
Paupertas spiritus in quo consistat.

Oblectatio sensuum quæ, qui mortificanda sit.

1. Cor. 2.
Iob 28.

Vt cura carnis non in desiderijs facienda sit.

Rom. 13.

Quæ sitio sui quæ, quomodo mortificanda.

Intentio impura vt opera bona inficiat.

Vigilias, orationes, non tam propter Deum, qui summum est bonum, quam, ut dictum est, sui commodi gratia. Nam si præscirent, se à Deo nullo præmio sine temporali, siue æternali remunerandos, non vsque ad eum ad amussim eisdem obsequerentur. Præterea & opera sua maxime faciunt, sibi mirum in modum placeant, in sese conquiescunt, plus gloriantes in meritis suis, quam in libertate filiorum Dei, quos preciosissimo sanguine suo Christus Iesus sibi redemit, in qua tamen maxime gloriaudum nobis esset. O quam impura & olida hæc est intentio ante oculos Dei, quæ tam splendida opera ad eum prorsus vitiat & extenuat, ut nullius vel ponderis, vel meriti reputentur. Cur ita censes? quoniam seipsum magis querunt, quam gloriam & beneplacitum Dei: ideo & hæc receperunt mercedem suam. Verum quoniam sola intentio filios Dei locerit à filiis perditionis, totius etiam nostræ salutis cardo, in casta & sincera versatur intentione (quæ pro dolor, hodie rara avis est in terris, nigroque simillima cygno), in primis opus est, ut in omnibus, tam faciendis, quam omittendis, tolerandis, & appetendis, intentionem, oculorumque mentis ad vnum scopum Deum dirigam, aliud in omnibus querant, optentque nihil, quam purè honorem & altissimum beneplacitum Dei, vniuerso commodo suo, adeoque seipsis abnegatis, ut quicquid Deo de ipsis placeat, siue in hoc seculo, siue in futuro, id ipsis quoque gratum sit & acceptum. In aduersis alacres sint, pro Dei honore omnia sufferentes. Hæc certissima sunt argumenta, & quasi Lydius lapis rectæ sinceræque intentionis. *Quarta* est, immodicus sui amor, & (ut ita dicam) complacentia, & occulta quædam mentis elatio, ex rectè factis & exercitijs spiritualibus potissimum exorta, ob quæ (si superis placet) plurimum insolescunt homines vanissimi, quæ ad eorum vsque ferunt, atque ita ex virtutibus suis, vnde alij meliores euadere solent, ipsi fiunt deteriores. Quæ simulata iustitia ceu sterquilinum quoddam olet ante oculos Dei, atque ad superba Luciferi castra potius quam ad humilem Christi scholam attingit. Prodit enim ex immortificato elatoque pectore, quod alteri se quis comparare, alios præ se contemnere, se extollere audet, putans se aliquid esse, cum nihil sit: quare & ad alios dijudicandos, & ad omnia semper in peius interpetrandis, præceps fertur. Nil æque perniciosum, nil æque Deo est execrabile, atque arrogantia & vana gloria, propter quæ plurimi à Deo deseruntur & perduntur, quotquot in humili suæ vilitatis cognitione, suique contemptu non permanferint. *Quinta* est, ambitio seu appetitus immodicus placendi alijs, quæ scilicet quidam nimium semper ad fauorem hominum inclinati, gratiam honorem & amicitiam eorum aucupantur. Ob quæ vel assequenda vel conseruanda solliciti semper æstuant, faciunt non facienda, omittunt non omittenda, tantum ne irrideantur, contemnantur, odio ab hominibus habeantur: quod non mediocre adfert spirituali profectui iacturam. Nam & si aliqui fortè intendant, qui fauorem & laudem humanam non appetant, attamen quorumquemque inueneris, ita mundanis omnibus adfectibus demortuum, ut ex animo cupiat, vel ad minus non exhorrescat ab hominibus irrideri, contemni, opprimi, rejici, quo huiuscemodi iniurijs adfectus, conformis efficiatur capiti suo Christo? *Sexta* est, propriæ voluntatis & opinionis pertinacia, cui nimium quidam inhaerentes, nolunt se Deo & superioribus suis ex animo resignare, in nulla non re delictum plurimum habentes, idque tandem molientes, ut omnia iuxta suam ipsorum sententiam fiant. Quod maximas sepe gignit inter homines turbationes & schismata.

Matt. 6.

Intentio quo modo rectificanda sit.

Amor sui in ordinatus quæ sit Deo exosus homini quæ dā nolus.

Galat. 6.

Gloria vana quantum distinetur Deo.

Ambitio humani fauoris quæ mala adferat homini.

Propriæ voluntatis pertinacia.

mata multiplicia. Ex multis & præclaris donibus, quibus hominem Deus con-
 uersit, nobilissimum est, & instar vnionis cuiusdam refulget liberum hominis
 arbitrium, quo sui ipsius factus pædagogus, vnicuique sibi libitum fuerit, ad ma-
 lum fertur vel ad bonum. Cæterum, hac proprii sensus obstinata voluntate
 non est præsentius homini venenum. Istæ perpetuo abuti, non iuxta saniorum
 consilia, sed iuxta sensualia sua desideria, basis est omnium malorum, vitiorum
 cunctorum lerna: qua destructa, hoc est, voluntate propria abnegata, ilico cor-
 ruunt muri Hiericho, vniuersa scilicet scelerum structura, ac ita demum perue-
 nit homo in viam regiam perducentem ad Deum, quod scilicet sui compos fa-
 ctus, se posthac rationis habens inflectat, & dirigat, quo lubet. *Septimum* est,
 negligentia, qua quidam ingenita sibi vitia, naturalesq; suos defectus extirpare
 negligunt: quare velociter quoque amaritudine & iracundia concitantur aduer-
 sus Prælatos & proximos suos, quoties eorū voluntati morem non gesserint Alij
 perpetuū quendam rancorem & inuidiam gestant in pectore, proximos cõturbant
 contristant, molestiq; sunt & onerosi omnibus secum degentibus. Et quia ipsi in-
 firmi sunt, varijsq; flagitijs obficti, simili scabie & alios resperfos exstimat: haud
 secus quam pestifer quidam basiliscus oculo venenato quo ipse infectus est, infi-
 cit & enecat prætereuntes: ita isti sinistro oculo omnia conuentes, singula que-
 que in peius interpretantur, nulli non detrahunt, nullum non calumpniantur. Ob
 aliorum etiam felicitatem profectum, & dona, quæ vel à Deo, vel ab hominibus
 proximi percipiunt, inuidia ipsi contabescunt, nihil non molientes, vt illa eri-
 piant, impediant, & quantum possunt pro vitijs traducant. Hi profectò peccant
 in Spiritum sanctum. Denique qui Prælati suis amarulenter obganniunt, dia-
 bolos verius, quam homines nuncupaueris. Testatur id D. Augustinus, in veteri
 testamento nunquam grauius offendisse Deum, neque acrius punitos filios I-
 srael, quam eum Prælati suis officio Dei fungentibus, impiè obfisterent. De
 huiuscemodi hominibus nulla spes profectus reliqua est. Istæ nanque inuidia,
 obmurmuratio, & propriæ voluntatis obstinata pertinacia, filia sunt diaboli,
 prænticæ damnationis perpetuæ, radices ignis infernalis, quæ omnia rectè facta
 simul deglutiunt, animamq; ipsam totam diabolicam faciunt. *Octauum* est, inor-
 dinata scrupulositas, & carnisicina quædam conscientia, nullis confessionum i-
 terationibus placabilis. Quæ hinc ferè proficiscitur, quod & sibi ipsis nimium inni-
 rantur, & Deo sese tuto non credant, nec vitiorum suorum fomites accurate ob-
 seruent, & pro sua virili moribus corrigendis operam non impendant. Hinc in-
 quam, hinc oritur illa mentis inquietudo, non (vt ipsis quidem videtur) ex a-
 more Dei, sed ex amore sui, & conscientia trepidatione. Quoniam autem
 Deum cum primis non diligunt, nec tota ei cordis sedulitate obsequuntur, ideo
 pusillam etiam ad eum habent fiduciam. Quanto enim ardentior in Deum charitas,
 tanto & firmitior fiducia: quãtoq; maior gratitudo & morum emendatio studiosior,
 tanto plus pacis & maior conscientia securitas. Quoniam vero isti (vt dictum est) si-
 bi quadam sui cõplacencia priuatoq; amore nimis inhaerēt, fit vt & pro se ipsis plus
 a quo solliciti sint. *Nonum* est, nimia sollicitudo & occupatio rerum externarum, nimium
 cito commoueri vel amore vel odio rerum temporalium, accidentiumq;. Hoc Paulus pro-
 hibet: *Nemo inquit, militans Deo, implicet se negotijs secularibus.* Et Dominus præ-
 cipit, vt de alijs securi, primum queramus regnum Dei & iustitiam eius: & hæc
 omnia adijciuntur nobis. Cæterum, nunc discurrunt homines, tumultuantur,
 solliciti sunt, varijs se negocijs implicant, se excarnificant, toti effunduntur

Arbitrij libe-
 ti excellētia.

Voluntas
 propria quæ
 sit homini
 nocua.

Iosue 6.

Amarulen-
 tia erga al-
 ios causa
 quæ.

Murmura-
 tio quæ sit
 damnabilis.
 Augustin.

Inordinata
 scrupulofi-
 tas: vnde qui
 que curan-
 da sit.

Sollicitudo
 temporalium
 inordinata
 vnde extirpan-
 da sit.
 1. Tim. 2.
 March 6.
 ad eg.

Sapient. 3.

Solicitudinis nimia mala quæta.

Solicitudinē moderatā vti necessariā sit.

Negligentia innotis hominis quæ sit periculo sa.

Cogitationes inutiles & noxiæ quantum impediunt.

Gula spiritalis quæ, quæque extitit sit.

Auaritia spiritalis quæ appetat.

ad externa ista negotia, ita vt omnibus conscientie angulis, rerum secularium fumo oppletis, ne possint quidem Dei meminisse, sese abnegare, Deo ex animo confidere. Et si fructuosum laborem scriptura diuina mirifice commendat, solitudinem tamen, nimiamque cordis effusionem nusquam non detestatur. Nam charitatem Dei prorsus in homine hæc sollicitudo extinguit, eumque infinitis tentationibus & insidijs diaboli obijcit, adfectibus sensuum ac nature ipsi captiuum substernit, vt iam planè ad voluptates, vitia, & vanitates moueatur: intellectum obscurat, vires animæ (quas inferiores appellant) ad vnitatem & tranquillitatem mentis redire, vires superiores ab idolis, speciebus, & formis vacuas fieri non sinit. O miserime omnium & infidissime peccator, quamobrem clementissimo illi Domino, qui post omnia illa, quibus te adfecit, innumera beneficentia, ipsam etiam vitam æternam vltro tibi offert, non confidis? Qui paratus est præstare æterna, an momentanea ista negabit? Si credis illi cælestia, terrenata non credes? Satius profectò esset aliquantisper necessarijs indigere, quam tot vanis solitudinibus excruciatum, pariter & cælestia perdere bona, & ne terrestria quidem posse retinere. Nunquid igitur, inquis, Deo omnem curam relinquens, ipse in vtramuis autem otiosus obdormiam? Absit. Hoc quippe est Deum tentare. Licet tibi quidem pro statu tuo, pro vocatione & obedientia satagere, citra importunas tantum solitudines & animi inhaesiones, ne perinde quasi Deo è medio sublato, ipse tibi tutor solus esse debeas. Sine quæso d. homo Deum vna tecum curare ac regere, ipsum primo & præ omnibus quærere studet, & ex animi sententia facilè tibi succedent vniuersa. *Decimum* est, acedia, tepiditas, tædiumque in seruitio & amore diuino: quo fit, vt homo cordis sui custodiendi curam nullam habeat, purumque illud à noxijs vanisque cogitationibus non seruet. Nā imagines, vanaque illa phantasmata rerum in se non malarum, aut etiā inuiciliū, leuiumque, non mediocrè adferunt impedimentū, & arguunt pectus vanū, nullūque Dei amore constabilitū. Cæterū, noxiæ peruersæque cogitationes & desideria peccati, quæ cū delectatione quadam (tameñ plenus non adit cōsensus) reuoluuntur in mente, maximum adferunt detrimentum. Spiritum Dei sanctum contristant, fugantque. Hi duo defectus ex negligentia potissimum & immortificatione originem ducunt, quod nos ipsos sedulo ad diuina non extimulamur, tempusque nostrum in rebus nihili vane consumamus. *Vndecimum* est, gula quædam spiritalis, qua in Dei donis plerique solam voluptatem venantur, nimiumque in ijs conualescunt. Quorū auiditas eo quandoque excreuit, vt in omnibus suis laboribus, orationibus, exercitijs id vnum spectent, vt amoris delicias, spiritualemque deuotionis sentiant dulcedinem, hanc esse germanam Dei dilectionem arbitrantur, aut certè hanc suis debere meritis & sanctitati eximantes. Alij ex ingenita quadam sibi adfectione, mutationibus quibusdam externis ad pietatem charitatemque dynam (vt ipsi quidem videtur) facilliter commouentur, id ipsum putantes quæ maximè diuinū. Verūm toto (quod aiunt) cælo aberrant. Naturalis quippe est iste eorū adfectus, non diuinus. Itaque in spiritalē quandam avaritiā præcipitati semper plures cōsolationes, visiones, reuelationes appetunt, in quibus tãta cū voluptate, proprietateque conualescunt, vt iam propemodū dona Dei potius, quam ipsum donorum largitorum præ oculis habeant. Quando verò casu quopiam istis spoliantur, continuo desides, & ad spiritalia quæuis fastidiosi efficiuntur. Vniuersa namque ista dona, tam diuina, quam naturalia hæc potissimum ratione, à Deo

Deo sunt efflagitanda, ad hoc vtenda, vt ad maiorem in omnibus mortificationem, ad ardentiorum ad Deum conuersionem perueniatur, vtiq; per ea dona, veluti per semitam vltimus in Deum tendatur, eiq; pari fidelitate tam in prosperis, quam aduersis, siue donet, siue eripiat, plena fide & nuda essentialiq; charitate seruiatur. Ideo enim hae consolationes inoipientibus praecipue, & a mundi vanitate se ad Deum conuertentibus conferuntur, vt interim quasi paruuli diuinae consolationis lacte sustententur, donec adolecant in viros perfectionis Evangelicae. Quid multis? quaecunque à Deo accepimus quaecunque accipere possumus, nisi in sola sui mortificatione, abnegationeq; in spiritu & natura, sub altissimo Dei beneplacito constituantur, ac fundentur, nil profectò aliud quam natura ipsa, propriiq; commodi quæsitio infecta esse, credenda sunt. *Duodecimum* est, profunda quædam intellectus exercitatio, per altissimas tam diuinarum scripturarum, quam aliarum artium speculationes, vbi vis appetitiua cum charitate, velut pedissequa cum domina sua in Deum non transit. Qui tales sunt, non gustant quam suavis est Dominus. Neque enim ea mente exercent se in scripturis, vt in sui cognitione proficiant, vt se abnegare, aspernari, & Deo ardentibus desiderijs vnire discant. Ideo vani, instati sensu suo, philauti, thrafonici efficiuntur, vires & acumen ingenij in rebus nihili consumunt, idq; frustra, quod execrabilis sit Deo omnis superbia.

Consolatio
spiritualis
vix petenda.

Natura à
gratia qui
discernatur.

Curiosa studia quæ
sua fallacia.

Psal. 33.
1. Petri 2.

*Mortificatio vitiorum omnium quam sit necessaria: quomodo ea
& in quibus fieri debeat, imago item Christi vti in vtroque
homine gestanda sit.*

CAPVT IV.

Caput vitæ spiritualis est, vt affectus omnes animales per plenam omnium creaturarum abnegationem (in quibus aliquo modo conuiescere solent) mortificentur, diuinisq; & spiritualibus rebus firmiter addicantur. Quare huius vitæ tyronem, duris perpetuisq; conflictibus contra infestas vitiorum suorum phalngas, cum firmo stabilisq; proposito dimicare oportet: contra superbiam, inquam, vanam gloriam, auaritiam, luxuriam, inuidiam, iram, propriae voluntatis pertinaciam, gulam, verborum operumq; leuitatem, contra reliquas vitiorum desideriorumq; carnalium acies. Praeterea & contra omnem sensualem creaturarum amorem, contra inordinatam temporalium rerum sollicitudinem, contraq; omne quod vel Deus non est, vel quo Dei honor pure non spectatur. Praecipue verd contra sensualem adfectus quasdam personas addendum. Similitudo enim naturarum, res est omnium maxime periculosa. Proinde die nocteq; ab omni peccato ita illibatum se homo custodire debet, vt prudens volensq;, imminente etiam mortis discrimine, ne latissimum quidem lapsum admittat, semper in se vitiorum radicem excindere studeat, quorum non pauci adhuc in cordis penetralibus (quos aratum exercitiorum spiritualium nondum attigit) absconditi latent. Haec sunt prauæ inclinationes ad superbiam, luxuriam, inuidiam, iram, concupiscentias sensuales, & id genus alia quæ summos a-

Peccatum
quocumq;
dicitur vitia
quæ sunt.

Radices vitiorum
non extirpanda, vt sunt.

Ddd

Ito qui

lioqui viros etiam in ætate prouectiori (dum hanc radicem extirpare negligunt) haud semel supplantant. Ad quod autem se homo maxime propensum sentit, huic validiori pugna obuiare debet, id est in principiis, quam primum intra fetalium cogitationes affectionesve pullulare sentit, cum plebs ab ijs ad Deum conuersione, ne mora & dissimulatione validiores factæ (breui etenim maximas impuritatis radices in corde figunt) difficiliter iam ei adicari queant.

Tentationū
initio cur re-
sistendū sit.

Diabolus
quā callide
insidietur
homini.
1. Pet. 5.

Hostes ani-
mæ quo pa-
cto facile
prostrantur.

Vt quisque
se erga Deū
habere de-
beat.

Imagines
peccatorum
vbi per Chri-
sti imaginē
scilicet.

Hac ratione quantumuis arduæ tentationes, minimo negotio debellari possunt. Sed qui pusilla negligit, pedetentim ad grauiora pertraherit. Proinde quanto diutius sic in corde retinentur, tanto profundius semper radicantur, & quo longius in ijs proceditur, eo & periculum maius, & difficilior inde ad Deum erit regressus. Diabolus etiam indiuiduus noster comes, quacunq; ingenium nostrum propensum cernit, hac sese callidus immiscens iniquitati vires subministrat, ac veluti leo saeuus obambulans omnem capiat occasionem, nulli parcat vel industriz, vel labori, centenis nos oculis obseruat, vt vna aliquando horanos parum attentos, ac aliquam sensuum nostrorum fenestellam temere apertam, vllius cogitationi noxiæ datum locum reperiens, statim clancularius irrepat, nobisq; inter osciantes ac securos oppressis, omnem animæ nostræ substantiam violentus auferat. Cæterum, quomodo homo Christianus à diabolo se superari finit, tantumdem est, ac si armatus miles, vnus muscæ aculeo sponte se enecandum obijceret. Quare si ita victus ad ignotam illam inferorum regionem deciderit, omnibus cacodæmonibus derideadus despiciendusq; propinabitur. Quod sanè omnibus tormentis ipsi erit molestius. Tantum autem nobis roboris, tantum auxilij & gratiæ in hoc seculo (si volumus) à Deo impetrare possumus, vt omnibus scelerum turmis rebellare, omnes debellare valeamus. Proinde si omnes inimicos tuos, vna (quod aiunt) manu prostrernere velis, mundum ipsum, vna cum omnibus peccatorum irritamentis, quam longissimè fugias, corpus tuum moderatè castiges, diabolum feruidis tuis orationibus vras, carnem spiritum subigas, impietatis cathenā violenter confringas. Impuram aliquā adfectionem, vitiosamue inclinationem, quam primū ebullire intra te sentis, maxima cum diligentia protinus ab ea auertere, atque ad Dominum in omni necessitate tua confuge, cunctis salutifera quadam tui abiectioe, ante pedes misericordiz ipsius, ceu pauper quispiam ægerq; mendicus & seruus malæ frugi prostratus, ipsi sceleratam istam tuam & immortificaram conscientiam, cum humili quodam timore ostende, in eoq; permane, ac Domino firmiter confide. Et si confessum non exaudiris, ne protinus animo concidas, sed patienter tolerans, ad externa te solata verbis aut operibus non effundas, & exaudita orationis certissimum habes argumentum. Rursus semper tribulationum tuarum molestiam pijs orationibus Domino reuelare, eumq; familiariter alloqui discite, qui solus & pius pater tibi est & fidus amicus, qui tibi omne bonū largiri, omne malū depellere potest. In ipso totā fiduciā tuā, totā defensionē & patrociniū tuū colloca, & facile tibi succedet vniuersa. Sin vero homini cuiuspiā mortali, atq; aded vel tibi ipsi fidere malueris, in imagines & inclinationes, imagine Domini nostri Iesu Christi quasi clauū clauo pelles. Si Deus tantam contulit efficaciam herbis atque lapillis, vt corporis morbos vel mitigare, vel in totum etiam adimere possint, quantam puras virtutum sanctissimæ tuæ contulit passioni ad animarum ægretudines ressecandas? Ista

passio-

pensione Domini tui frætus ante pedes patris tui celestis temet prosternens, eundem per singulos amarissimæ passionis suæ articulos obsecra, vt tibi succurrat. Ob minimam etenim passionis Christi recordationem, imo vel ob crucifixi Christi imaginem pio quandoque animo inspectam, à munificentissimo Domino singularia tibi retribuentur gratiarum munera. Imaginem formamq; Christi in homine tuo exteriori semper circumferes, eandemq; tibi ob oculos figes omni tempore, omni loco, in omni opere, in prosperis, in aduersis intus & foris. Si manducas, intringe panem tuum in roseis ipsius vulneribus. Bibis, in mentem tibi veniat fel & acetum à Domino in cruce potatum. Lanas, cogita te preciosissimo Christi sanguine locum. Cubitum eundem est, recole Christum in durissimo crucis ligno recubuisse: caput tuum in spineæ illius coronæ ornata reclina. Rursus in interiori homine tuo, in corde, inquam tuo, impressam semper habebis inexhausta illius imaginem charitatis, quæ ipsum sine vllis nostris meritis tanta pro nobis subire & pati coegit. Paupertatis etiam ipsius, humilitatis, mansuetudinis, constantiæ, abiectiõnis, & reliquarum virtutum ipsius catalogus cordi penitus inscriptus, faciet, vt omnes cogitationes, omnia desideria tua in purum ipsius amorem semel transferentur.

Imago Christi quomodo sit in homine exteriori portanda.

Christus vti in interiori homine portandus sit.

Gratie Dei vti in homine locus aptandus, quomodo illi collaborandum: lingua, oculi, mens quæ custodienda: perfectionis item omnis basis quæ sit.

CAPVT V.

Verùm, vt gratia Dei in te peculiarem sibi locum inueniat, te ipsum tute iueris, & iuerit te Dominus: occasiones peccatorum quæ te maximè illectant, pro tua virili deuita: cogitationes, verba, opera tua vigilanter vbi que tam intus quam foris obserua ratione tua ceu freno, cor, aures, oculos, linguam, manus, ne perniciose efferantur libertate in seeste, rationem ipsam & intellectum tuum, omnia opera tua præcedere sine. Nam vbi sensuum excursus velocior percurrat, ibi fons malorum scaturit. Ante omnia verò linguam à fabulis otiosis, quæ neque ad Dei honorem, neque ad animarum salutem quicquã conferunt, summa diligentia frenare stude. De omni quippe verbo otioso, atque inane ipso Domino, reddituri sumus rationem in iudicio. Vnde dicit & Bernardus: Multiloquium externum grauiter est detestandum: at internum cum Deo colloquium, longè est, vtilissimum. Proinde quum necessario est loquendum, fiat id eandem prorsus pectore, verbis gratis, paucis, & humilibus, amputata omni diutius garrandi materia. Nulli vnquam morosius verbis refrageris. Lubens eade alteri vel totam litem, qui contentiosus digladiari paratus fuerit, vt tibi pax cum Deo inconcussa permaneat. Nemini indignationis ansam præbeas: oculorum vagos circumflexus vbicumque fueris, sompescas. Plurimæ enim perniciose impressiones, motus, & irrecuperabilia danna, ex incauto oculorum aspectu in animam sapius inuehuntur.

Lingua quomodo sit refrenanda. Matth. 11. Bernardus.

Oculi vti sint sicnada.

Ddd 3 Valeat

Mēs quo-
modo pura
firmiteranda

Basis vitæ
spiritualis
quæ.
Ductor ali-
quis tyroni
militiæ spi-
ritualis ne-
cessarius
a. Cor. II.

Valeat mundus totus iste: nã vana cūcta sunt in ipso, excepto Deo solo. Mater Deo famulare, qui te docebit veritatē clare, vt in fine ac in senio, multo inde fru-
ris gaudio. Exordiu quidē asperū est & horridum: ast vbi aliquātiſper proceſſe-
ris, vsu mollescit. Charitas enim Dei & consuetudo ipsa boni, haud exigua diffi-
cultatis partem leuant. O si tantum quis laboris impendere velit ad Deum &
cælorum regna assequenda, quantum stulti huius mundi admiratores exantillā,
ad congerendas fluxas diuitias, vanosq; mundi honores, dies sane ipsi festus de-
decaretur, & ingenti martyrum præmio potiretur. Quamobrem, prima cura ti-
bi sit, vt mentem tuam, quantum potes, puram, nudam, tranquillam, & imper-
turbatam conserues, ne vlla creatura, vllum vitiosum desiderium (quod cor tuū
aliquo modo distrahere mentemq; obfuscare queat) eidem imprimatur, ac in-
hæreat. In separatione omnium accidentium, in cordis ac mentis quiete per-
mane. Nulli negotio tibi non commissō temet ingere, diuagationes noxias fugi.
Solitudo, quies, recollectio mentis, taciturnitas, & vigilans cordis diu-
naq; inspirationis obseruatio, basis est vitæ spiritualis. Postremo, non in-
frugiferam fuerit huius militiæ tyroni verum aliquem Deo charum, in hoc
itinere probè exercitatum seligere, ad quem omnes animi sui ætus referat, cui
vice Dei obediat, ne videlicet proprio sensui inniti videatur, atque à diabolo (qui
se quandoque in angelum lucē transfigurare solet) seducatur. Cauendum tamen
ne extra confessionem ineptam aliquam leuitatis consuetudinem cum eo con-
trahat, ne hinc spirituali illa verecundia sublata, profectus religiosus impedi-
tur.

*Vitia quænam sint origo omnium malorum: quomodo ea mor-
tificanda sint: quantusque fructus spectetur ex
eorum victoria.*

CAPVT VI.

Ventilia
peccata quæ
vñ plurimū
accident.

Quamuis ob naturæ fragilitatem, vniuersa venialia (quæ vocant) peccata
deuitare non possumus: desideria tamen & affectionis peccandi per gra-
tiam Dei in nobis benè mortificare valemus. Quod non tam vtile nobis,
quam necessarium est, quum id vnum vitæ spiritualis sit initium. Hic opera-
precium est scire, quam longo inter se distent intervallo, accidentia (quæ vocant)
& stabilia seu permanentia peccata. Accidentia enim ex naturæ fragilitate ple-
rumque eneniunt. Nam homo secum solus agens, non adfectat quicquam quod
sensus suos præter necessitatem oblectare, aut alio qui ad peccandum illucere pos-
set; qualia sunt, vana colloquia, ineptæ societates, fluxi honores, bene pasti, bene
vestiri, genio indulgere, & cætera, paratusq; est ad nutum Dei omnibus renuncia-
re quæcunque diuinis oculis ingrata esse cognouerit. At occasione habita, facile
in ea collabitur, quæ tamen ad mentem rediens, amare deplorat admiffa, ab om-
nibus Deo displicentibus perfectè se auertens, & nulli stabili vitio diu sciens pru-
densq; locum in se concedens. Hæc non sunt adeo pernicioſa, quoniam accidens
solum est vitiosum, proposito & ipso cordis fundo permanente incorrupto:
quare

quare & confestim à Deo dimittuntur. Cæterum, stabilia seu permanentia peccata longè sunt pestilentiora. Nam his obnoxij, non expectata occasione, vltro ipsi semet irgerunt, & quasi ociosi captant occasiones peccandi, puta ridendi, garruendi, ludendi, genio indulgendi, noua percipiendi, semet efferendi, alios deprimendi, contristandi: nummos, vestes, libros, domos, supellectilia, aliave oblectamenta sensuum curiosa acquirendi & possidendi, quorum Deus vera non est occasio, quæque ad Deum scopum commodè referri nequeunt. His instupescunt folidi, his oblectantur: quod aliud nihil est, quam creaturæ locum Dei in corde suo tribuere. De talibus hominibus nulla spes profectus esse potest, quamdiu venialium istorum delictorum adfectibus penitus mortificandis operam dare neglexerint. Neque quicquam eis aut quam minimum prodest, sapius iterata confessio. Nam licet aliquando videntur penitere, non tamen ex cordium penetralibus hæc eorum pœnitentia emergit, omniaq; eorum benefacta imperfectione quadam sordidantur. Quibus vitijs, haud secus quam gypso quodâ crassissimo, aut bubula pelle, oculi mentis & intellectus eorum ita obteguntur, & obcæcantur, vt neque se ipsos agnoscere, neque diuinam in se gratiam recipere possint. Hæc etenim pellis internos eorum oculos auresq; ita obuelat, vt cernere nequeant & audire, quid sibi sit conducibile. Sicq; totos triginta aut quadraginta annos, specie quadam, sanctitatis expoliti incedunt, vitia sua tanquam leuia sint minimumq; ponderanda, miris strophis palliare & excusare norunt, rem strenue gestam, cæloq; dignam purantes, si palam lætalia peccata non admittant. Hæc solida confidentia diuinæ gratiæ effectui maxima obstacula, ceu muros quosdam vallatq; obijciunt, nunquam se Deo ex animo resignare volunt, raro vitam, moreq; corrigunt. Nam quicquid ipsis dicitur, perinde ac si furdis fabula caneretur, immobiles permanent, opinioni propriæ, quasi serico filo, periculose nimis inharere: omnis etiam eorum conuersatio in lætaliū peccatorum adfectibus, quasi super os inferni constituta est: quibus etiam mortalibus peccatis adeo sunt vicini, vt nonnunquam in ea collabantur, priusquam animaduertant. Horum plurimos (nam de palam sceleratis iam non loquor) inopinatz mortis nexibus videmus sæpissimè inuolui impræparatos, ac incertos, an salutem aliquam à Deo sint consecuturi. Et sicubi semel improuisa mors ipsos peccato mortali obnoxios corripuerit, ibi repente diabolus nullo refragante totos secum ad æternum deuehit cruciatum. Hæc vitia, proh dolor, hodie adeo sunt vulgaria, adeo manifesta, vt nihil supra. Vnusquisque iam suos modos, suam consuetudinem sectari ac tueri, suum commodum intus canere, suum solatium quarere conatur sedulo. Heu quantam erit cernere miseriam, in die extremi iudicij, quando omnium corda aperientur, quando omnia singulorum verba, cogitationes, opera, in medium protrahentur ac diiudicabuntur, an Dei honorem magis, proximiq; salutem, quam suum commodum & solatium spectarint. Mihi crede, si cõperum talibus esset, quam periculosum erit eis, quamque horrendum, in ipso mortis suæ articulo, in Dei viuientis manus incidere, si modo correctioni mortuum, vitiorumq; mortificationi operam sedulam non impenderint, præ intolabili tremore, toti medullitus obrigescerent, ac die nocteq; perpetuos lachrymarum fontes merito extillarent. Nam & si forte per Dei misericordiam tãdè sunt saluandi, plurimos tamen annos in candente illa purgatorij fornace elixiati, torti adeo horribiles luent pœnas, vt si omnia omnium martyrum tormenta

Stabilia minora peccata que sint.

Cæcitas surditasque spiritualis vnde

Venialia ex affectu proce dētia quātum nocēt.

iudiciū quāi horribile quodā mactat. Hebr. 19.

Purgatorij pœna quam sint horribiles.

Ddd 2,

menta

Augustin
Mortifica-
tionis vitio-
rum negle-
ctores quan-
to se gaudio
spolient.

menta (Augustino teste) istis componas, lusus verius quam tormenta dicenda putaueris. Ad hæc si perpenderent, quam copioso premio frustrentur, ob quolibet solatio tum, ob exiguam voluptatulam, genio suo contra Dei beneplacitum concessam, sine legitima etiam satisfactione in alteram secum vitam delatam: si hæc inquam, perpenderent, quantumuis dira tormenta, atque adeo vel mortem ipsam subirent potius, quam vllum minutum delictum in Deum committerent. Quamobrem satis demirari nequeo mortales omnes tam pertiacem sui curam agere, nec naturæ suæ vitiosæ renunciare, quum tamen vera pax cordis, verum gaudium prorsus nullum sit, nisi in Deo solo. O quam beata est illa anima, que sibi mori studet, o quam nitida, quam ab omni vitiorum adfectuumque inordinatorum spurcicie sit depurata, quam tranquilla, quam immunis à poenis, quam aliena est ab omni metu, quam eleuata spiritu, quam vnita Deo, quam felix in æterna felicitate.

Humilitas vera quæ sit, vt quæ eam obtinere, conseruareque liceat: quam item nihil sine illa prosit, & è quibusnam eam discamus.

CAPVT VII.

Via regia ad
Deum quæ.
Esaiæ 30.

Humilitas
culminodi-
ficæ fundame-
tum.

Matth. 11.

2 Cor. 12.
Humilitas
quid.

Humilitas
quomodo
obtinenda
Potentia Dei.

Sapientia Dei.

Bonitas Dei.

Regia ad Deum via nusquam nisi in vera vitorum mortificatione, veræque virtutum exercitatione, inuenitur in qua tamen constanter est permanendum, neque vsquam ex ea vel latum culmum siue ad dextram, siue ad sinistram declinandum: alias certè deuabit, etiam si quis inter astra cæli per altissimas suas speculationes, nidum posuisset sibi. Iam verò qui vnquam proficere desiderat, nobilissimam virtutem humilitatem, fundamentum in corde suo iaciat, eamque ad mortem vsque mordicus teneat oportet, alioqui nulla spiritualis ædificatio istructura persistere poterit. Hanc eximiam virtutem Dominus noster Iesus Christus sibi peculiariter elegit, nobiscum verbo & exemplo demonstrauit, dicens: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Hinc & **Dignus** Paulus eandem Christi virtutem appellat: *Libenter*, inquit, *glorior in infirmitatibus meis, vt habitet in me virtus Christi.* Est autem humilitas, demisso quædam, hoc est, profunda quædam animi depressio ante summam maiestatem Dei. Ad hanc virtutem consequendam opus est, vt ipsemet eam à Deo (à quo omne bonum dimanat) seruentibus assidue precibus efflagites. Deinde vt omnibus animi viribus collectis, studiosè pieque inspicias, quidnam ipse sit Deus, quodque adeo incomprehensibile magnus, nobilis, & potens sit Deus, vt quicquid voluerit, possit etiam si mille adhuc mundi, imo infiniti essent creandi, regendi, implendi, conseruandi, perfecte & sine vlllo defectu aut labore, id Deus in ictu oculi, sola voluntate & que facile possit, atque nos manum vertere. Itidem sapientia Dei adeo est inexhausta, vt & sese & omnes pariter creaturas, omnes omnium hominum cogitationes, omnia verba, omnia opera, omnes stellas cæli, omnes Oceani guttas, omnia terræ grana, & (vt verbo dicam) omnia & singula penitissimè calleat, agnoscat, inspiciat. Rursum adeo immense bonus est, vt perpetua illius fidæque charitas, grataque benignitas (qua omnes creaturas inspiciat, amplectitur, diligit) nulla vnquam

quam ingratitude, nullis hominum sceleribus, quae vnquam vel perpetrata sunt, vel perpetrari possunt, extingui vel irritari queat. Deus perpetuo manet æque bonus, æque paratus quibusuis hominibus etiam scelestissimis, cum magno desiderio subuenire, tantumque præstare boni, quantum ipse est, quantumque valeat in perpetuum. Neminem Deus ledere, nulli malum aliquod irrogare, aut vult, aut potest. Quamobrem quum commendentibus sceleribus nostris afflictamur aduersis, non id diuinæ bonitati, sed nobis potius imputandum. Nam quum liberum nostrum arbitrium ad Deum conuertere nolumus, id fontem in nobis omnium malorum & afflictionum aperit, obstaculumque ponit, ne diuinæ bonitatis capaces simus. Præterea vide quam potens, quam bonus sit Deus, vt omnia quæ sunt ex nihilo creauerit, nosque mortales ad tantam gloriam & nobilitatem elegerit, vt planè addubitem quomodo ad maiorem nos euehere potuisset. Ad imaginem quippe & similitudinem Dei conditi sumus, cum ipso futuri per gratiam quod ipse est per naturam. Et cum propter peccata nostra perpetuo perissemus æterni incendij fomenta futuri, clementissimus Dominus nostri miseratus est, seipsum profundissime humiliavit vt nos exaltaret, humanam nostram naturam assumpsit, ita præclara facinora in ea gessit, tanta virtute, tanta charitate in ea effulsit, vt merito nunquam ea obliuioni tradere, sed die nocteque (patet enim locupletissimus attente obseruantibus, & pie contemplantibus recogitandis capis) toti in ijs versari debeamus. Omnium pauperissimus factus est, omnium infirmus, vel contempitissimus omnium qui vnquam sub cælo vel erunt fuerunt. Vitam humilem, placidam, sanctam, inculpata, prorsus vixit: post quam tamen omnium ignominiosissimam & amarissimam sustinuit mortem, qualem in cunctis retro seculis nullus vnquam facinorosus sustinuit, donec venerandum ipsius corpus lacerum vulneratumque totum, sacrosancti sanguinis vix pauculas quasdam guttas sibi retineret. Hæc omnia pro sceleratis illis peccatoribus (qui ipsum vt pote inimici, summo odio prosequerantur, quorum aliquot mortis etiam ipsius rei erant) ex tanta, tamque ineffabili sustinuit charitate, vt & hodie (si fieri posset, & opus foret) pro ijs ipsis qui scelerum suorum enormitate, iterato eum crucifigunt, iterato mori paratus sit. Hæc mirabilia Christi opera, mirabilioraque tormenta, mirabilissimæ & immensæ illi charitati, quæ ipsum ad hoc cogit, quamque adhuc erga nos retinet, ne comparanda quidem sunt. Deinde considera innumera Dei in te beneficia, & fidelem eius pro te curam, quam omnimomento ab ipso percipis tantam, vt ne ipse quidem comprehendere queas. Et quod tam paterne, tamque liberaliter in vniuersis necessitatibus tuis, in corpore & anima tibi provideat, quod à tam diuersis presuris & angustijs animi, in quas sæpius incideres (vt sunt varij rerum humanarum casus) nisi diuino ipsius presidio assidue fulciris, te præseruet. Quum adhuc modum humiliter contemplatus es diuinæ maiestatis excellentiam, qualis scilicet est Deus, qualia pro te fecit, quare fecit, quodque ex mera charitate fecit: non ex auiditate gloriæ, quoniam hinc illi nil gloriæ aut beatitudinis accedit: non ex dominandi libidine, quoniam ipse nostrorum non eget. Tum eregione ad te miserum oculos flecte, & quis ipse sis attende, quæ scilicet ex tua parte natura pauper, miser, & planè nihil sis, ex quâ vili nihilo prodieris, prius datus, quâ natus: quodque aliud nihil sis, quâ foetidum quoddam dolium, quod omnia sibi infusa corripit, cõspurcat ac in nihilum redigit: quodque sæper & ad nihilum tedit, & in foetido nihilio terminatur. Porro quod inditus tot vitijs sis adoptus vt nisi diuina gratia

Aduersa que que quibus solis impu-
tanda.

Gene. 1.
Humilitas
Christi.

Charitate
quanta pas-
sus fuerit
Christus.

Beneficia
Dei quomo-
do conside-
randa.

Psal. 15.
Nihil citare
proptiã quo-
modo quis
consideret.

te.

Ingratitudo
hominis
quanta.

Te assidue labascentem subleuaret, atque etiam præseruaret, nescio in quæ horrenda flagitia præceps rapereris, post quæ tandem ad inferos cum omnibus caco-dæmonibus æterno cōcremā dus incendio detrudereris. Postremo quod præmulum Dominum, infinitis tuis sceleribus, corde, ore, opere perpetratis sæpius prouocasti, fideli illi patri & domino ingratus & infidelis fuisti, ipsum auersatus es, illius honorem purè in omnibus non spectasti: tempus preciosissimum, ad usum tibi à Domino concessum, parum utiliter expendisti, tuam & aliorum animas, sacrosancto Christi sanguine redemptas, tuis sceleribus violenter ei abstraxisti, diaboliq; seruitio mancipasti. Nihilominus tamen tibi pepercit fidelissimus pater, nec satanæ vllam in te potestatem (quod optimo iure potuisset) concessit: tot annos assidue delinquentem, maxima cum patientia tolerauit, expectans donec resipisceres: ab innumeris grauib; peccatis (in quæ fortasse incidiss) te præseruauit: blande leniterq; quasi vellicans suis inspirationibus, aut alijs quibus voluit modis, sæpius te admonuit, ex scelera tua vicia ad correctionem reuocauit, ex inimico amicum te sibi fecit (quod sanè plus habet negocij, quam ipsam mundi machinam ab integro reformare) te reuertentem obuiò sinu exceptis, innumera enormiaq; peccata tibi adeo plenè ignouit, vt non solum ea tibi non exprobrare, sed ne meminisse quidem eorum velit vnquam. Omnia tibi in melius commutauit, & quæ culpæ tua collapsa perditatq; fuerant, in integrum restituit, tot prætiosa tibi munera largitus est, multoq; pretiosiora addidisset, nisi tua insigni ingratitude præpeditus fuisset. Ad hæc perpende, quod hominum milia æterni incendi, iam cruciatus ferunt, qui te multo minus Dominum offenderunt, quibus si tantū lucis, tantum gratiæ, tantum beneficiorum, quantum tibi impensum fuisset à Domino, eo miseriarum nunquam detrusi fuissent, sed ut multis parafangis, longoq; virtutum interuallo præcurriffent. Nihilominus tibi adhuc pepercit Deus, illis perpetua, sed non iniusta censura damnatis. Quibus omnibus imò & pluribus, quam vel commemorata sunt, vel commemorari ab homine possunt, ritè pensitatis, tum maxima tum indignatione contra reuertentem, præ rei indignitate quo te vertas, ignorabis. Indignum te reputabis, sacræ adem ingredi, crucifixiq; imaginè vel eminus inueniri dignū verò quæ ob scelerata tua hoc in loco, viuente videntemq; tellus ima degluciat, indignum quæ sitentet, cui alimoniam præbeat. Nullum denique statum adeo pudendum, nullam vililitatem adeo contemptam aut abominandam posse reperiri, putas, quam non optimo iure (si alias rem iusta lance trutinare velis) millies commercuisti iudicabis. Proinde fastuoso isthoc animo tuo prorsus humideiecto, te vnam quidem aquæ guttulam fumere, nec leuissimum quoddam verbulum temere proloqui, nisi cum humili timore fiduciaq; ad Deum audebis. Quin & mirum tibi videbitur, quod te in hac profunda deiectione, & indignitate perpetuo non contineas, quod vel exiguam superbiæ cogitacionulam animam intrare sinat. Imò ignorabis quodnam pharmacum huic malo imponas aliud, quam vt fidelissimo Domino tuo illud reuelans, te & omnia tua illi plenè in manus tradas, vt deinceps de te, deq; omnibus creaturis suis, tam in hoc seculo, quam in futuro faciat, quemadmodum sibi collubitum fuerit. Quicquid de excellentia ac fidelitate amoris diuini intelligere vales, minimum quiddam, imò nihil est, si ei, quod in se reuera est Deus, conferatur. Rursum quicquid de paruitate, vililitate sceleribusq; tuis imaginari potes, præter id quod reuera ex te sunt, pusillum admo-

SPECVLVM CHRISTIANAE PERFECTIONIS.

Non est iudicandum. Quapropter te quàm profundissimè humiliabis, abnegabis, & sustinebis omnia quæcunque tibi superuenire possunt mala, cogitans quod ob flagitia tua inferni iam tormentis meritis adiudicatus esse deberes, reputans etiam te pessimum totius mundi peccatorem, atque ab omnibus talis reputari desiderans, quantum in te est, dignum quidem te agnoscens, quem omnes auersari, & affligere debeant, quem ve pro pessimis meritis nunquam satis contemnere queant. Lætaberis etiam aut saltem non nimium contristaberis, iniuria pressus, contemptus, adfectus: Qui verò hæc patienter ferre non valet, is profectò nondum sibi plenè displicet, is nondum perfectè humilis est, imò superbiæ adhuc radicem intra se occultam confouet. Non solum autem contemni, verumetiam indignus minusq; humilis iudicari desiderabis, patienter hoc accipiens de manu iustitiæ diuinæ, quæ talem contemptum tibi superuenire permittit, deq; liberalissima eius misericordiæ manu, quæ omnia in tuum commodum ita disponit. Hinc exorietur in te liber accessus, certatq; fiducia ad Deum, imò ardens quoddam desiderium Dei, semper ac in omnibus ipsum intimè laudandi, ac gratias agendi, & non videbis, quo pacto sat honoris Deo, sat reuerentiæ exhibeat. Nam & si solus, quovis momento tantis laudibus, quantis omnes creaturæ pariter, eum posses extollere, minimum tamen quiddam, imò nihil prorsus esset, si maiestati eius, qua verè omni laude dignissimus est, si munificentia eius, qua nos totos obstrictos habet, conferatur. Quapropter & te satis deprimere, & Deum satis extollere poteris nunquam. Quicquid autem in te boni est, non tibi, sed Deo acceptum feras oportet: quicquid verò mali, tibi vni imputandum. Humilitermodi excellentiæ, fidelitatisq; diuinæ, ad paruitatem infidelitatisq; nostram contemplatio, tantum in se habet gratiarum & amorum, vt mirum sit nos præ amoris magnitudine totos non liquefieri, aut alijs de rebus vnquam cogitare, vel verba facere posse. Nam hæc exercitatio vtilissima est, & veluti introductoria ad omnium virtutum perfectionem, cordisq; tranquillitatem consequentia, quæ nulla valet creatura disturbare, quoniã ita profunde se deprehsit, vt à nulla queat creatura reperiri. Incredibile dictu quam horrendis tentationibus & vitijs diuexetur, interdum & concutiat homo Christianus, quibus tamen cedere non debet, quin potius in ipsum pectoris sui fundum, in virtutum inquam suarum (si ita loqui liceat) nihilitatem profundissimè demersus, vniuersam hæc turbidam tempestatem supra se transire permittat, vniuersas dæmonum acies, æelum, terram, & quicquid in eis est, acriter ipsum oppugnare sinat. Omnia ista adeo illi non oberunt, vt mirificè conduxerint etiam, si in propriæ vilitatis contemplatione, inq; virtutum suarum nihilo, cū humili quadã subiectione sub Deo, subq; omnibus creaturis, per veram abnegationem contemptusq; sui ipsius, se continere ac sepelire valuerit. Nam tum Deus pro ipso decetabit, sublimitate sua ad istius humilitatem dimissa. Ecquid multis miser distraheris? Istud vnum tibi est necessarium (quod & è cælo lapsum credidit antiquitas) *Nossete ipsum* quisnam sis. Valeant omnes artes, discedant curæ multiplices. Id vnum discolum, & totius eruditionis arcem occupasti. Hæc etenim humilitas, virtus est adeo excellens, adeo præclara, vt verbis consequi nequeas, quæ & quanta homo verè humilis, à Deo impetrare possit. In tali namque homine dona operationesq; Dei, nullo vnquam obstaculo aut impediuntur, aut repelluntur: atque ideo ad eum perfectionis à Domino deducitur. Porro quæcunque Dominus de ipso

Fiducia ad Deum unde oritur.

Exercitatio vtilissima.

Tentationes vincendi modus optimus

Lucæ 10. Nosce te ipsum.

Humilitatis excellentia

Ecc

facere

Mumilis ve-
re indicia
quæ.

facere voluerit, quicquid ei superuenire permittit, id totum perinde ac vitium
quoddam instrumentum Dei tranquillus ipse patitur, non agit. Nam & omnia
cum gratiarum actione nude accipit de manu Domini, & omnibus tamen existi-
mat se indignum. Infirmirate premitur, suscipit de manu Domini ad utilitatem
suam gratias agens. In cōmunitate lætatur, in idem Deo gratias agens ad diuina ob-
sequia haud segnior accurrit. Contemnitur, maiori se contemptu dignū dicit. Ho-
noratur, haud se tali dignatur honore, sed tanto se magis deprimat, conscius pro-
pria infirmitatis. Omnibus diuinæ pietatis beneficijs peccādo seipsum plane indig-
nam reddidisse, ingenue confitetur. Donis Dei non solum non extollitur, verum
etiam satis demirari nequit insignem diuinæ bonitatis erga se indignissimum
peccatorem munificentiam, ac cum ingenti gratiarum actione ea dona de sola

Displacens
sui quid fru-
gis in homi-
ne conferat.

Dei gratuita benignitate suscipit, iuxta quod Deus bonus est, idē gratis. Ita ta-
dem principium veritatis est displacens sui. Sui autem displacens emenda-
tionem semper præcedere debet. Nam quo pacto emendabo quod antea non
displacuit? In omni tribulatione efficacius pharmacum nullum est, quam abne-
gare, abrenunciare, auersari seipsum. Quum igitur alter te contemnit, id facit
quod tute tibi ipsi merito facere deberes, is adeo non officit, vt adiumento etiam
tibi sit, viamq; sternat ad consequendam salutem. Mihi crede, non tibi melius ali-
quid fieri potest, quam corrigi, contemni, contumelia adfici, modo ea recte, quæ
admodum par est, vtaris. Quoties quis corde agnoscit, & ore confitetur se vili-
simum peccatorem, reum damnationis perpetuæ, tunc præcipue veræ iustitiæ ve-
rissimum iecit fundamentum, Deoq; concordat, mox liberandus per eum. At ve-
ro quoties se iustum, aut alioqui aliquid esse autumat, mendax est, & ab æquis-
simo iustitiæ vindice condemnabitur. Nam quod tam præclara Dei dona nullum
in nobis locum inueniunt, arrogantis nostræ vitio sit, non solum in spiritu, ve-
rum etiam in natura. Quanto profundius nos ipsos humiliamus, tanto nos Deus
magis exultat: contra, quanto nos ipsos magis erigimus & amamus, tanto nobis
Deus magis elongatur, secundum gratiam inquam, munificentiamq; suam. In
multis sane mortificari debet natura, priusquam talem quis essentialis humilita-
tis habitum in corde suo acquirat, vt sine labore ad vilia & contempta suapte
sponte feratur, vtq; honor ei dolor, & confusio consolatio videatur. V-
nus tamen naturaliter altero propensior est ad humilitatem, castimoniam, carita-
temq; virtutes, atqui ob id sanctior est nihil. Sed qui abundantiori ad Deum fet-
uet charitate, quique accuratius & diuinam obseruat voluntatem, & obseru-
do rebus ipsis pro sua virili, per verā sui abnegationē satisfacit, is demū verē reli-
giosus, verē Deo charus omnium calculis iudicandus est. Haud curat Deus, quis qua-
lisve aliquando fuerit homo, aut ad quæ natura propensior, quā ve præclara exer-
ceat facinora, quantum exantlet laborem: sed quanta polleat charitate, quam
rectam ad Deum habeat intentionem, & quomodo ex illis operetur. Charitas
Dei nunquam est otiosa: operatur magna vbi est, si verò operari renuit, chari-
tas non est. Aliqui etiam ingenitum sibi habent dulcem quandam adfectum ad
summum bonum: Sed quantum se ipsos abnegant, & pro viribus secundum
hoc operantur, tantundem etiam habent diuinæ charita-
tis, & nihil amplius.

Religiosus
vere quis.

Charitatem
Deus maxi-
me requirit
in homine
Georgius.

(..)

Abnegatio voluntatis propriae quam sit necessaria: quae enim ea reuera sit: quae item exigat, & perfectionis quantae sit occasio.

CAPVT VIII.

EX virtute humilitatis pullulat virtus obedientiae ac submissionis propriae voluntatis sub Deo, subque omnibus hominibus propter Deum. Per haec siquidem virtutes homo se funditus discit abnegare, auersari, liberumque suum arbitrium, a Deo sibi donatum, imo verò & seipsum, hoc est, quicquid ipse est, quicquid suum est, quicquid ei accidere, quicquid superuenire potest, in tempore & aeternitate totum id discit relinquere, resignare, offerre altissimo benepiscito Dei, ipsumque Dei beneplacitum in faciendis & omittendis, in patiendis & fugiendis, & omnibus in rebus intus strenuè obseruare studeat, vt quicquid à Deo preceptum, quicquid ei placitum fuerit, rite peragat: contra, quicquid ab eo prohibitum, quicquid ei minus gratum esse nouerit, omittat. Porro ad quae frequenter à Deo se inuicari sentit, ea sola sequatur, propriamque voluntatem, animique propensionem, pro viribus atque ingenio compescat, ac propter Deum derelinquat. Ad haec se sponte subiiciat atque obediatur, non solum superioribus suis, verum etiam omnibus quibuscumque agit & conuersatur, demisso quodam obedientiæ animo, voluntariamque propensionem, ad quaeuis honesta & licita perficienda, cum violenta abnegatione & mortificatione inordinati amoris sui, propriamque voluntatis, semper dicens cum Paulo: Domine quid me iubetis facere? Caueat etiam summopere ne quicquam ex propria faciat voluntate, sed tota fiducia sua in Christo solo collocata, nulli priuatum, nisi dilectissimo Domino suo placere appetet, ob nullam rem vnquam merore adficiatur, nisi qua Domino Deo suo displicuerit. Omnia de manu providentiae diuinae sine medio aliquo, nude pureque accipiat, non à creaturis, quae non nisi instrumenta sunt Dei. De omnibus etiam accidentibus, siue gratia ea sibi fuerint, siue ingrata, Deo gratias agat, qui haec omnia operatur, & fieri permittit ad commodum ipsius. Quaecumque viderit vel audierit, quaecumque rescierit, quantum potest ad summum Dei honorem referre studeat, omnia vndeunque sibi aduententia accurate perlustrat, vt optima quaeque inde sibi eliciat. Hic iam summa vigilantia, summa sui obseruatione, totis etiam animi & corporis viribus opus est, priusquam perfecte se quis relinquere, ac Dei potissimum honorem in omnibus inuestigare possit. Ita demum Deus in omnibus suis creaturis, sceleratis & iustis aequaliter inuenitur, qui communis earum omnium est conditor, conseruator, essentia. In omnibus quoque relucet eius omnipotentia sapientia, misericordia, iustitia, &c. Est enim Deus superessentiale bonum, quod vnicuique creaturae vicinius ac penitus est, quam ipsa sibi. Contra cuius voluntatem vel fieri, vel vno momento subsistere planè potest nihil. Quare illi quam remotissime absint oportet, qui diuinæ voluntati odiosius semper obstrepunt & relucantur, omnia ex sua ipsorum sententia fieri volentes, ipsi talis pax est, qualis in inferno esse potest, hoc est, prorsus nulla, sed perpetua potius anxietas aeterni cruciatus. Ceterum, homo qui perfecte omnibus renunciauit, probe respondet

Abnegatio vera quae

Obedientia vera in qua consistat.

Voluntas propria quomodo abneganda Actor. 9.

Deus quid

Pacem quomodo quis semper habeat.

Ecc 2

Deo

Deo, semperq; pacem sibi habet familiarem, tam in tristibus, quam in lætis rebus successibus. Deus enim ibi planè præsto est, vniuersa hæc faciens, vniuersa hæc ipse existens. Quinam igitur insiſta tribulatio intolerabilis vlli videſi poſſit, in qua Deum ipsum conſpicit, in qua Deum ipsum inuenit, in qua Dei voluntatem perficit, & propriam voluntatem prorsus non agnoſcit? Talis homo in hoc ſeculo simul atque amœna paradyſi voluptate perfruitur, plurimisq; occultis conſolationibus à Deo reficitur. Quæcunque ei accidunt, quæcunque non accidunt, quicquid Deus per creaturas ſuas operatur, quicquid non operatur, id totum illi proſperrimè cedit. Ad veram quoque abnegationem attinet, vt voluntatem ſuam quilibet ſub Deo & ſub hominibus purè propter Deum, ſine mora, ſine retractione, hilari corde ſubdat ac reſignet, in omnibus illis quæ diuinis iuſſis manifeſtè non repugnant, idq; citra vllum delectum, hoc vel iſtud libenter vel illibenter, ſacrius ſublimiſſimè exaltatur. In illo Chriſti verbo, quo ait: *Pater non mea, ſed tua voluntas ſit*, totius noſtræ ſalutis cardo conſiſtebat. Præſtantiſſima autem, Deoq; gratiſſima, oratio eſt iſta: *Dona mihi quaſo Domine, vt altiſſimum beneplacitum tuum in omnibus circa me perficiatur*. Hæc precatiuncula (verbiſ quidem permodicis) omnia tranſcendit, adeoq; cœlum ipſum penetrat. O quam iucundum eſt, ſemper ſubiectum eſſe ſummæ voluntati Dei, camq; ante omnia, poſt omnia, & in omnibus amplecti. Quid eſt ergo homo propriæ voluntati deditus? niſi qui cum Deo, cumq; pijs omnibus, nullam prorsus communionem habet, ſed alienus eſt totus. Quæcunq; ſibi ſemel perſuaſit, ijs adeo inſtupreſcit, vt inde auelli penitus non poſſit. Quod profectò non aliunde quam ex ſuperbiæ radice originem ducit. Hinc ſit, vt & plurimos ſemper habeat delectus, pacem nullam, gratiæ item diuinæ capax non ſit. Ex propria namque voluntate (ſicut ex matreſilia) inquietudo diſcordiaq; omnis naſci ſolent, ſiue id ſciant, ſiue ignorent. Quamobrem primo omnium tibi ipſi bellum inferas, inordinatoq; te amore proſequi dimittas, & vniuerſa dimiſiſti. Sic demum ſpecioſa libertate potius, tui ipſius victor efficiaris. Quid autem ſpecioſius eſſe poteſt, homine ſui victore, ſuiq; compote? Mundus & cacodæmon, hoſtes noſtri perpetui, haud nos alijs copijs oppugnant, quam nobiſ ipſis. Proinde primo omnium contra teipſum aciem dirige, & vniuerſos hoſtes tuos debellaſti. Quum varijs tribulationibus, iniurijs, lædorijs opprimimur & diuexamur, non triſtandum nobis, ſed exultandum potius eſt: opprimimur enim & proteritur acerrimus ille hoſtis, proprietas noſtra, ſpoliaritq; incipimur eo, quod antea priuatim & quaſi peculium poſſidebamus. Quid oro ingratius, quid odioſius eſſe poteſt proprietate illa noſtra, quæ vniuerſas calamitates, in caput noſtrum conuehit, quæ obſtaculo nobis eſt, ne Deum cum diuitibus donis ſuis ſuſcipere mereamur? Quiſquis per minimam etiam abnegationem voluntati propriæ renunciat, iſ (tameſi haud ita videatur) veriſſimè ſua voluntate perfruitur, Deoq; omnium longè ſit gratiſſimus, gratiæ ſuſcipiendæ maximè idoneus. Et quemadmodum homo propriæ voluntati addiſtus, difficilius ſe abnegare valet, (mauult enim vt ſibi potius obſecundet alijs quam vt ipſe alijs obſequatur): ita è diuerſo homo propriæ voluntati demortuus, alijs mauult morem gerere, alios tolerare, alijs obedire, quam imperare. Superbia quippe ambitionis mater, in ipſo ſemel extincta eſt. Deus etiam in tali homine pro voto ſuo operans, ad perfectionis culmen eum adducit. Si regnum

Abnegatio
vera quid re
quirat.

Matt. 29.

Oratio opti
ma quæ.

Voluntati
propriæ de
ditus qualis
quis ſit.

Inquietudo
omnis vnde
ariatur.

Proprietas
ſua quanta
hominis ma
la inferat.

quoddam, imò si vniuersum quis mundum relinqueret, ac seipsum in ordinato amore possideret, nihil omnino reliquisse putandus est. Cōtra qui se (vt atunt) relinquit, haec non opes possidet, non honores exhibiti, non amici familiares, quicquam obfunt, quoniam mente ijs non inhæret, ac paratus est libenter omnibus renunciare, quoties id honoris diuini poposcerit ratio. Diuitiæ, bona valetudo, corporis robur, prudentia, paupertas, ægritudo, tribulatio, hæc omnia dona sunt altissimi Dei, quibus pij quidem hic vtuntur ad honorem Dei, impij abutuntur ad damnationem suam perpetuam. Scire desideras, an te verè abnegasti? Audi: Si ob confusionem, dispendium, aut aliud quid istiusmodi priuatim te attingens, grauiori mœrore corripis, quam si alteri cui libet accidisset, id certissimum est argumentum, te priuato adhuc amore infectum esse, ac nondum perfecte abnegasse teipsum. Nam qui vmbaticas istas opes nimio mœrore deplorat amissas, hoc ipso testatur se indignum earum fuisse possessorem, dum quod solius erat Dei, id sibi peculiariter vsurpare voluit. Qui verò propter confusionem vel contemptum plus æquo exandescit, hoc argumento se reuera omni confusione declarat dignissimum, dum honorem soli Deo debitum, sibi adscribere conatur: amor etiam creaturarum nondum in eo perfecte extinctus est. Christus nanque ait. *Si quis vult post me venire abneget semetipsum (hoc est voluntatem suam) & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Hæc est via regia, ad æternam felicitatem. Quamobrem vigilanter attende tibi ipsi, & vbicunque te, & quæ tua sunt nimirum quæris aut inuenis, ibi ocyus fac abneget siue relinquant te ipsum. Nam quanto celerius te abnegaueris, tanto poteris facilius, & quanto frequentius, tanto exercitatus. Quomodo cunque enim modo egeris, siue distuleris rem, siue maturaueris, nisi à tui abnegatione, vitiorumq; mortificatione adorsus fueris, ad nullam bonam frugem vnquam peruenire poteris. Quantum te & creaturas vniuersas abnegas, siue exis, tantum Deus cum omnibus donis suis se tibi insinuat, siue intrat. Contra, quanto creaturarum amor te magis opplet & possidet, tanto Deus remotius excluditur. Rursus, quanto tibi & vitij tuis perfectius mori fluas, tanto Deus in te magis viuet, tantoq; ei similior efficiaris. Itaque quo plus est mortificationis, eo plus est in homine diuini saporis. Et qui vitiorum suorum fasciuculos deprimetes promptius abiecerit, is sublimius exaltabitur, Deoq; familiaris per charitatis vinculum coniungetur, omnium calculis iudicatus sanctissimus: Quare nullis parcas impensis, nullis laboribus: relinque omnia propter omnia, & inuenies omnia in omnibus: inuenies veram cordis tranquillitatem, nulli facile perturbandam, quantum in Deo fundata est. Nam quicquid priuatam spectantes vilitatem immenso dolore & labore inuestigamus, id nos ipsos abnegantibus, Deoq; adhærentibus abundè suppeditatur. Non tam attendere homines deberent qualia operantur, quam quales ipsi sint. Si ipsi intus fineri sunt, itidem & opera erunt. Animus enim religiosus recta intentione ad honorem Dei suspensus, vniuersa opera sanctificat. Si nos totos Deo resignamus, ipsoq; freu, omnia tam intus, quam foris nobis aduenientia, intrepidi expectaremus, omnia nobis tam essent certa, quam sunt ipsi Deo: & tum demum gustaremus, quam suavis est Dominus. Verùm rarissimi (proh dolor) sunt hodie, qui se voluntati diuinæ penitus resignant atque submitunt, siue hoc attendant ipsi, siue ignorent. Siquidem vehemens ille impetus, feruor, & desiderium Dei iam plane in nobis refrigit, nec aliquis est, qui Dei causa quicquam molestè per-

Opes honoresque cui non obfunt.

Abnegationis veræ argumenta quæ.

Matth. 16. Via regia ad æternam felicitatem quæ.

Matth. 10.

Pro mortificatione vt nullis parcedu laboribus.

Resignatio vera quæ.

Psal. 33.

Abnegatio
sui quantæ
sit ex. ell. 16

peti amplius. Nemo est qui ad eum se totum abnegare aut relinquere possit, ut non adhuc abundè habeat quod relinquat. Vna salutatio angelica, cum plena sui abnegatione ad honorem Dei prolata, Deo est acceptior quam integrum psalterium cum voluntate propria, sicut confidentia millies decantatum. Si post perfectam etiam sui abnegationem (ut interdum fieri consuevit) incauto tibi verbum aliquod asperum, aut iracundum elabatur, non est quod hinc animum despondeas, id Deus tuo commodo fieri permittit, quo tuam sic imbecillitatem clarius tibi ob oculos ponat. Ad mentis elationem te incitante diabolo, quam profundissime in maximam vilitatem, aut nihilitatem meritorum tuorum te ipsum deicies, ut sic subdant tibi arrogantiam cristæ: ac humiliaris tam coram te, quam coram hæc audientibus. Nam si patientiam ac mansuetudinem tuam foris ostentasses, fortè in mentis elationem sublatus fuisses. Proinde quum vigilare delectat, somno quædoque indulgendum erit: quum ieiunare cordi est, manducandum, &c. Hæc omnia ad prædictam vilitatis tuæ considerationem viam tibi sternerent. Homo verè sibi ipsi abnegatus, qui & se & omnia sua penitus reliquit, is ad eum firmiter in Deo fundatus est, Deo ipso ad eum circumdatus est, ut qui attingere ipsum velit, Deum prius attingat oportet. Hunc etiam si quid pati necesse erit, si quid ei acciderit vnquam, ab autore Deo, & per Deum prius ipsi accidere debet, vnde & laporè diuinum longè dulcissimum in Deo cõquirat. Nã sicut ad Deum nullum appropinquare malum, ita ab eodem nulla potest dimanare amaritudo. Quisquis ad istum modum se abnegat, huic nihil prorsus obesse potest, non cõfusio, nõ afflictio, nõ interitum, non diabolus, non quiduis aliud. Quoties autem in similitudinè quandam Dei transit homo, quod scilicet ira charus ei fiat Deus, ut se totum, quantum est, homo abneget, nec aliud quippiam in tempore vel æternitate, quam solum illum Deum suum desiderat, hic plerumque omnium peccatorum suorum consequitur veniam plenè ab ipso, etiam si omnia omnium hominum flagitia solus perpetrasset liberatur. Omnia namque hominum flagitia ad inexhaustam Dei misericordiam, ne tanta quidem sunt, quanta vnica aquæ guttula ad Oceani vastitatem. Nec sanè paruo constat priusquam ad sui perfectam quis abnegationem perueniat. Nam natura quæ sua sunt semper queritans, non nisi labore improbitissimo mortificari valet. Ita tandem abnegatio ista & relictio sui, regia est ad Deum viam, & ad ipsum verticem perfectionis euangelicæ.

Religioso
homini ob
esse nihil
possit.

Charitas fraterna quomodo probetur: quam sit ea necessaria: misericordia cuiusmodi in alios exercenda: quantis item periculis sese subicit qui alios temere iudicat.

CAPVT IX.

Charitas fra
terna in quo
consistat.

Quisquis Deo per charitatem coniungi desiderat, mortales vniuersos, vniuersali quadam flagrantique charitate diligat oportet, ut eos ad æternam felicitatem pertrahat. Corde quoque sit mansuetus, clemens, materno, quod compassionis adfectu facile moueatur, & omnis paupertatis, miseræ, imbecillitatis omnium hominum particeps sit. Se quoque totum aliorum necessitatibus subueniendis, citra vllam personarum exceptionem effundat. Aliorum prosperitatibus congauius, Deo inde ex animo gratias agat, malis eorum condoleat: sicuti Christus restatur dicens: *In hoc cognoscet omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem eorum habueritis ad inuicem: Et Beati misericordes, quoniam ipsorum misericordiam*

bitur Deus. Et: *Qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Si igitur multum misericors fueris, multum etiam misericordiae consequeris. Si parum misericors fueris, parum misericordiae consequeris. Si omnino misericors non fueris, nihil omnino misericordiae consequeris. Breuiter, quales vis ut tibi peccatis tuis se Deus exhibeat & homines, talem te exhibeas fratri tuo & peccatis illius. Ingenium semper habeas, fauorem & adfectum omnibus & singulis hominibus subueniendi: & vbiunque proximum tuum seu interna seu externa aliqua tribulatione inueneris oppressum, ibi vera animi compassione opem ei & consolationem à Deo exorabis. Sin vero ipse vel consilio vel auxilio prodesse misero quiueris, quantum potes non omittas. Si modicum praestare potes, modico etiam succurras. atque aded (si aliud nihil potes) vel placido humanoq; verbo miserum consolers, & propitiam tibi propterea experieris Domini tui clementiam. In vnoquoque homine sanctissima Trinitatis imago veneranda: & incidentes menti aduersus proximum amarulentiae, melle charitatis diuinæ condulcorandæ, & è vestigio expellendæ. Nemo aspernandus, nemo quantumuis infamis aut flagitiosus temere iudicandus: quin potius seipsum lynceis oculis homo totum perlustrare debet, ac quod in eo splendidum videtur, omnibus modis extenuet, defectus tamen negligentiasq; suas maximi ponderet. Proximus autem candidis oculis inspiciendus, virtutes (si quas habet) in caelum vsque sustollat, ex musca si fieri potest, elephantum faciens: vitia illius excuset, contegat, omnia in melius interpretetur: quæ coram proferre non audeat, ea nec à tergo susurret. Opus parum in se honestum, recta intentione (qua fortè fieri potuisset) excuses, aut alioqui humane naturæ imbecillitati imputes, aut certè Deum, ad illius commodum, id ita fortè permisisse. Denique quod modo forsitan respiscens, Deo reconciliatus sit, teipsum multo humilior & sanctior effectus. Postremo, quod si tu tot tentationibus obiectus, tot irritamentis prouocatus fuisses, nulli dubium, quin multò scedius torruisses. Ad hunc modum apitulæ instar ex omnibus optimæ quæque colligere studebis. Mirum quam plerique ad alios dijudicandos sunt oculati, quam seueriorum censores, quam sibi pulchrè Mœuij, qui dum in alijs omnia ad viuū reformare student, & se pariter & alios hæc cum peccato audientes perdunt. Quod profectò non nisi ex sui vana complacentia & aliorum intolerabili contemptu originem habet. O Phariseæ sæcæ, qui alium iudicas teipsum non iudicas? Tu ne lynceus perspicis, quid in intima fratris tui mente absconditum lateat? Quis malus genius tibi indicauit, quo itinere Deus illum ad gratiam suam deducere, aut ad se vocare velit? Quod sibi vni referuauit Deus, quod intus in suis oculis duntaxat perspicuum est, id ne tu (si superis placet) pro rui capitis somnijs hic nobis proferes in medium? Proh stolidam temeritatem, & temerariam stoliditatem. Si vlla esset in te sanæ mentis mica, isthinc coram Deo & omnibus Sanctis pudore totus suffundereris. Non enim hominis alicuius arrogantis, sed diuinæ solius virtutis omne est iudicium. Hæc temeraria alios iudicandi tyrannis, quantas quotidie strages, quanta mala inter homines concitet, ne Demosthenes quidem oratione vlla explicare queat. Si quid habes aduersus fratrem tuum, si iratus tibi fuit sine causa, si damnum aliquod intulit, læsit, contumelia adfecit, vel qualecunq; tandem illud sit, mansuetudinis antidoto protinus illi obuiando, corde placido & misericordi in charitate Dei illum alloquitur, & (si res ita poposcerit, aut tempus tuum fuerit) increpato, sed modestè, ne quum vulnus curare studens, mordacibus dictis decem ei contra infligas. *Roma. 2.*

Deus

Ioan. 7.
Matt. 5.
Luc. 6.
Misericordia quomodo exercenda sit erga proximum.

Aspernandus cur vnamquam nec sit.

Temeraria iudicia reprehenduntur.

Luc. 6.

Iudicium omne temerarium quare pere cuique excorandum.

Roma. 2.

Si Deus te peccantem tolerans, expectauit in multa mansuetudine, ut respicientem aliquando salute bearet æterna, quid magni fuerit, si tu idem facias proximo tuo? Ne igitur fratrem tuum asperneris, sed si lapsus fuerit, lachrymas potius pro illo ad Deum effundas, quemadmodum & pius Dominus pro tuis sceleribus lachrymari dignatus est in cruce. Alioqui certe supra quod homines te modo erigis iudicando, ac condemnando, tot etiam iudicijs subijceris. Quapropter citius linguam tuam mordicus arreptam proprio dente dilaniare debes, quam temere aliquem iudices, verbis duris irrites, contristes, aut ore vipereo obtrectes.

Hebræ. 5.

Quomodo vita & Passio Seruatoris meditanda sunt, & imitanda.

CAPVT X.

1. Pet. 2.
Passio Christi cur meditanda.

Meditatio vitæ & Passionis Christi compendiu Salutis. Fructus meditationis Christi.

Dominus noster Iesu Christus passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius. Itaque cum Christus ipse sit ostium & via, qua iur ad Patrē, & hunc qui sequitur non ambulet in tenebris: ideo summa cum dilectione, inspicere, perpendere, animoq; in sculpere debes sanctissimā vitā, suavissimā doctrinam, amarissimā Passionem Crucifixi Domini tui, ut ipsum imitando, per hæc illius corporalia, ad eiusdem diuinitatem assurgas. Ut igitur Christo conformeris, Deo te ipsam offeras oportet, ad lubenter, æquanimiter, & (vita loquar) Christiformiter, in vera mortificatione, sufferenda pro honore amarissimæ Passionis eius, omnia aduersa, omnes tribulationes, omnia pericula tibi ipso permittente tam interius quam exterius superuenientia: flagrantibus quoque desiderijs ab ipso postulare debes, ut mortis suæ imaginem in corpore & anima tua, pro summo honore & voluntate sua effigiare dignetur, siue id gratum tibi fuerit, siue ingratum: ipsa enim meditatio vitæ & Passionis Christi compendium quoddam est ad ipsam Theosophiam, ad animæ salutem, ad omnia bona nam in prosperis hominem deprimit, erigit in aduersis, ad omnes fortunæ salutis casus sui similem facit, ab omni malo auocat, ad omne bonum prouocat. Quid multis? quantum in attenta Passionis Christi meditatione boni consistat, hætenus perspectum fuit nemini. Ipsa est liber vitæ, in quo, veluti diuite quoddam penu, quicquid luber inuenire licet. Et si omnes omnium libri, vna cum ipsis præceptoribus igne ferroq; interfissent: in sola tamen vita Passionis Seruatoris, satis superque eruditionis suppeditaretur nobis. O beatum illum hominem, qui vitam & Passionem Christi veluti scopum sibi semper ob oculos figit. Deus hanc quantam sapientiam, quantam gratiam, quantam peccatorum suorum remissionem, quantam cum Deo pacem hinc sibi promereri & conciliare potest. Si molesta tibi sunt exercitia alia, ad Passionis Christi meditationem confuge, eam præsentem memoria semper recogita. Nam si omnes aduersitates, omnia opera tua conformare, Deoq; in vnione innocentissimæ vitæ & amarissimæ passionis filij sui offerre assuetus fueris, nil planè erit quod tibi durum aut onerosum videri possit: Christus siquidem crucem tecum portabit meritoq; tibi passionis suæ

Suz ad hoc impartietur. Cum diuinæ æquitatis censura, nullum, quantumvis exiguum malum sinat inultum, quid faciet homo peccator, innumeris sceleribus adoperatus, qui vniuerso vitæ suæ tempore iustitiæ diuinæ satisfaciendæ soluendo esse non posset, sed in candenti illa purgatorij fornace infinitis annis nouissimum soluere quadrantem compelleretur? heu quis esset illorum malorum finis aut modus? omnia inquam ista, per innocentissimam Christi passionem minimo negotio euitare poterit. Quo pacto? aded inquam pie & humiliter Deum hunc sibi præclarum passionis Christi thesaurum exorare, adeoque fortiter se à peccatis omnibus ad Deum conuertere potest, vt diutini multorum annorum cruciatu, vniuo temporis momento, perfectè sibi condonentur. Quum igitur morti vicinus, retroactæ vitæ recordaris vanitatem, peccatorumq; inorum multitudinem, magnitudinèq; territus, quo te veritas, ignoras: hoc consilium nostrum ex sanctarum scripturarum, ipsiusq; veritatis promptuario allatum, si securus mori velis, amplectere. Ecclesiæ sacramentis, (si habere potueris) ritè perceptis crucifixi Domini tui imaginem tibi ob oculos pone, hanc attentius intueri, hanc peccatori improme, brachijs amplexare, & te totum in roiea misericordiæ ipsius vulnera immerge, in his requiesce obsecrans, vt in his sanguinolentis vulneribus, per diuinam ipsius virtutem, ab omnibus flagitijs tuis abluaris, pro gloria eius, & tua maxima necessitate: sicque totus cruore tinctus de Bosra ascendens te ipsum Deo summa cum fiducia resigna ac deuoue, ad quæuis acerba, atque aded mortem ipsam pro honore mortis eius libenter sufferendam: spiritumq; tuum in propitijs illius manus commenda, vt de te faciat in tempore & in æternitate, quicquid sibi visum fuerit. Sicq; certus esto per fidem Christianam, quæ fallere nescit, ab omni medio te purgari ac secure moriturum. Verùm si omnino certus esse velis, peccata omnia studiosè deuota Deoq; adhære, dum adhuc sanus robustusq; es & huius tã inestimabilis gratiæ in hora mortis tuæ particeps efficiaris.

Passionis autem Christi recordatio (quum vacat) non est perfunctoriè transcurrenda, sed cum intimo amoris adfectu, & lachrimabili quadam compassione recogitanda. Si tristes lachrimas exstillare nequis, hilari saltem gratiarum actione ob immensam bonam in ea reperta, illam reuolues. Si ne hoc quidem præstare potes, rum Deo, ad honorem eius, in ariditate cordis tui committes, & nihilominus æque gratum ei erit. Porro in ipsa meditatione non id solum attendendū, quomodo Christus omnium hominum sit nobilissimus, purissimusq; verùm etiam quomodo idem sit potentissimus Deus & Dominus omnium, qui cælum & terram & omnia quæ in eis sunt, solo verbo creauit ex nihilo, soloq; verbo in nihilum redigere potest: quòq; in seipso superessentialis & superintellestualis existit. Quomodo scilicet hic talis ac tantus Dominus aded sese deiecerit, adeo (serè dixeram) in nihilum redigi voluerit, idq; vilissimæ suæ creaturæ causa, vt merito totus pudore cooperiri debeas, quod vlli vnquam intra te miserum peccator, superbz cogitationi aut vanæ gloriæ locum dederis. Trifariam verò est Passio Christi meditanda. Primo, opus passionis in se, quid scilicet passus est, vt ex corde compatiaris Domino tuo, in paupertate, ærumnis, æstu, gelu, perlecutione, tribulatione, in vinculorum colligatione, flagellatione, coronatione contumelijs, spuris, conuictijs, cruce, morte. Secundo, Modus virtutibus, præditæ inculpatæq; vitæ & Passionis ipsius. Quomodo scilicet passus est, vt in paupertate, obedientia, humilitate, mansuetudine, aduersitatum tollerantia, & cha-

Securus quomodo quis moriatur.

Etia 6y.

Passio Christi quomodo meditanda.

Tripliciter meditanda. Opus passionis quid. Modus quomodo.

ritate, reliquisq; virtutibus, Dominum tuum pro viribus studeas imitari. Tertio. Causa quæ illum ad hoc coëgit, nempe feruida illius fidaq; erga nos charitas, quam copiosissimam nobis demonstrauit, hanc potissimum ob causam, vt illū redamantes, salutem consequamur æternam. Solius namque charitatis impulsu, ignominiosissimam pertulit mortem, tormenta passus est maxima, nullis martyriū tormētis cōparanda: ad eō vt ne minima quidē præiosi sanguinis gutta, in toto ipsius sacrosācto corpore, superesset. ad eō etiā horrēdo, ad eō exquisito suppliciorū genere pati voluit & mori, vt si ferā quāque bestiam, tot cruciatibus corā se diuexari vir pius conspiceret, rō cōparati non posset. Quid? qui in tantis doloribus, tantillū nō habuerit leuaminis quo plagis liuidū, spinisq; oblitum caput reclinaret, sed tribus clavis tota illa venerādi corporis moles deorsū sidens, pro nobis hærebat, præ intolerabili dolore totus in se exarescēs, totus circumuentus laqueis mortis, foris despectus, intus desolatus. Nōne hæc tibi merito crudelissima videtur? sane. Ad eō enim omni cōsolatione suauitateq; interna priuabatur, vt ad extremū vsque amaritudinis punctū derelictus fuerit. Pendebat lacrimantibus oculis, scaturientibus vulneribus, expansis brachijs, perfluentibus per omnia membra venis, in extrema amarissimæ mortis necessitate constitutus; vsque ad mortem enim perfectam Patri suo obedientiam exhibuit: quibus doloribus & tormentis quid excogitari poterit intolerabilius? atque hæc tamen omnia ex tanta fida charitate, pro nobis sustinuit, vt nobilissimū illud cor suū transfodi, ac aperiri passus sit, ne quicquam sibi retinere videretur, quod nobis lubens totum non impenderet. Mors quidem omnium maximè est terribilis; ideoq; omnes naturaliter mortem horremus, vitam desideramus. Atqui vix credo homini morienti æque desiderabilem esse vitæ prorogationem, atque Christus Dominus desiderauit omnium hominum salutem, vt pro omnium peccatis in se commissis semet effunderet. Proinde prodigiosæ cuiusdam duritiæ fuerit, si tam dira Christi tormenta, & animam & pectus nostrum penitus non transfigant, si hæc animo recogitantes amore totos non liquefaciant. Verū quoniam nemo est, qui maiorem Christo gratiam referre, aut rectius crucem cum ipso portare dicendus est, quam qui operibus eundem imitatur (hoc enim Christo longè est acceptissimum, perinde ac si quis id temporis cum eo mortem oppetisset) iicirco nos ipsos beniuole sub cruce illius, siue extrinsecus siue intrinsecus nobis adueniente incuruemus, ac immanem istum gigantem, animum dico nostrum, immenso turgentem spiritu, sub spinea illius corona deprimamus, sic tandem illius passio fructum aliquem viuificum in nobis producere poterit. Sin verò Christi vulnere passionemq; palam in te cupis circumferre, ita vt mundus ipse, cum vniuersa curia celesti conspiciat te immensæ illius bonitati gratum esse, te & omnia tua Deo lubens hilarisq; resigna; semelq; resignata postea non resume: oculos à visu lubrico, aures à vanis fabulis, os ab ineptis locutionibus atque à cibi potusq; voluptate cōspesce, postremò omnibus sensuum oblectamentis semel emorere. Omnibus tibi non admodum necessarijs si abstineas, manus tuæ cruci Christi verè sunt affixæ. Ad bona opera si alacriter accedas, inq; ijs constanter perseueres, sinistrum pedem tuum cruci Christi verè adfixisti. Mentis inconstantiam, cogitationumque lubricarum tumultum, si in Deo constabilias, dextrum quoque pedem tuum Crucis Christi adfixisti. Vires animæ & corporis pernitiōsa quadam tepiditate non flaccescent, quin potius exemplo diuinorum illorum brachiorum cruci ad-

Christus
omni cōso-
lacione de-
stitutus.

Quis rectius
Cruce Chri-
sti ponet.

Quomodo
concrucifi-
gamur Chri-
sto.

fixorum

fixorum, in seruitio diuino constringantur. Corpus tuum imbecille ad honorem sanctorum Christi crurū in spiritualibus exercitijs saepius lascescat, vt desiderijs suis malignis satisfacere nequeat. Plurimae incognitae tribulationes te ad Dominum, ad ipsam Crucis angariam compellent, vnde fiet vt & corpore simul patiens & sanguine rubicundus totus appareas. Volitaria tua paupertas & adfecto dorso illius lassio lectus erit mollissimos. Naturae tuae mortificatio, inq; omnia vitia hostilis quaedam in te pugna, animum eius mirifice exhilarabit. Cor attentum ac feruidum omnia illius tormenta leuabit. Cum omnia quae in te sunt pro tua virili praestiteris, & tamen ab alijs irrideris, verbis duris castigaris, tuq; Deum pro ijs ipsis contemptoribus, & carnificibus tuis exoras, tunc verè Christo confixus es cruci. Praeterea cum recte facta tua ad se vilipenduntur, vt te ceu facinorosum & impostorem quendam omnes execrentur, tuq; eis id ex animo remittis, atque ita tibi ipi mori studes, tunc verè Christo confixus es cruci. Denique cum propter Deum amicorum solatijs inordinatisq; consolationibus valedicis, in omnibus ijs quae inter Deum & te medium quoddam facere possunt, tunc verè cum Christo crucem portas. Quum relinqueris à Deo in grauissimo dolore, in duritia mentis, in ariditate citra omnem spiritualis suauitatis consolationem, quemadmodum & ipse Christus derelictus fuit in cruce, non externa aliqua solatia quaeras, sed ad Dominum potius te conuertens per veram tui abnegationem, in voluntatem diuinam, vnicum illius auxilium implora, & quantum tribulatio tunc fuerit amarior, quantoq; abnegatio interna seu resignatio perfectior, tanto Deo similior gratiorq; efficietis: nam in hoc electi Dei amici maximè probari solent. adfectus tuos consolationis avidos cōpescere, & sitientē Christū probè refocillasti. Omnium etiam hominū salutē ex animo sitiens anima tua in Patris illius celsis manus semper sic suspensa: spiritus à tempore in aeternitatem morae extremae separationis seu exhalationis segregatus. His inquam exercitijs conformaris & assimilaris caelesti illi Imperatori, cui per multas tribulationes inrandum erat in gloriam Patris, & eodem itinere nos tyrunculi ipsam subsequi debemus ad aeternam foelicitatem.

In derelictio-
ne spirituali
quid facien-
dum.

De magna vtilitate tribulationis.

CAPVT XI.

Triplicē crucē electis suis, Dominus imponere cōsuevit, alijs quidē maiorē, alijs minorē: prima occurrit in primordijs conuersionis à peccatis ad Deū, quū cunctas prauas adfectiones, voluptatesq; cōsuetas, ad quos natura propensus est homo, relinquere ac mortificare aggreditur. Quod ei sane nō potest nō esse molestū atq; difficile. Omnia enim tū amara sūt oportet, quae prius fuerāt voluptuosa: tantaq; peccatorum debet esse detestatio, quanta prius fuerat delectatio. Quod profectō haud exigui est laboris. Secundam crucem Deus donat, cum aduersitates aliquas, & dolores internos vel externos tibi immittit: quae si aequo posses animo perferre ac ex ipsis diuinæ charitatis penetrabilibus, vnde tibi haec depromuntur, suscipere: o quam hoc esset egregium, quantis praconijs & triumphis dignum: ex ineffabili quippe charitate haec tibi largitur Deus, ceu optimum munus quod tibi conferre possit. Laboras ex capite, frigore cruciaris, inedia torqueris, siti contabescis, verbis factisq; contristaris, vel quicquid illud sit, quod te malè habet, id Deus ab aeterno ita prauidit, voluit,

Triplicē ele-
ctorum cruc.
Prima.

Secunda.

Est 3. pua-

putauit, consilium super hoc iniit, numerauit, ponderauit, mensurauit, hoc modo illud & non aliter futurum, siue hoc tibi eueniat cum merito tuo, siue immérito, iuste siue iniuste, siue tuapte etiam negligentia, cogita semper à Domino proficisci. & patienter sustinens Deo inde gratias age, quod æternum suum consilium & beneplacitum modo in te perficiatur. Propter tribulationes omnia Deus in rebellionem armauit contra homines, elementa, planetas, bestias, iumenta, grandinem, niuem, gelu, æstum, æris intemperiem, pestilentiam, bella, annonæ charitatem, & eiusdem farinae alia sexcenta. Ita vt nullus Apelles tantam adhibeat diligentiam, vt imaginem omnibus picturis & lineamentis suis absoluat, quantum adhibeat Deus vt imaginem suam hominem, diuersis tribulationum coloribus & lineamentis humiliatam, leuigatamq; exornet, vt sibi ad summum placeat. Iam aliquos est inuenire, qui non contenti cruce à Domino sibi imposta, suo sibi iumento grauiore etiam fasces vitro accersunt. At propter morosa capita, ineptas fantasias, multiplice q; grauedines hinc ferè pullulantes, iucris faciunt nihil. Ex propria voluntate & animi stulta persuasione immoderatas faciunt abstinentias, importunas meditationes, quibus adeò in stupescunt stolidi vt necesse sit Dominum tantisper expectare, donec isti sua absoluerint. Tandem veniente Domino & suum opus in eis exercere cupiente, natura iam destructa, Dominum subsequi non valet: & si forte impugnationes ingruant arduæ, ad resistendum vires non suppetunt. Præui naturæ adfectus vitiaq; infesta morificanda sunt, corpus non item. Quin magis arrepto mansuetudinis clipeo, alios te diuexare finito, ac cum ipsis tu te quoque condemnato: & Deo rem longe gratiorem feceris, quam si te infinitis cruciatibus excarnifices.

Tertia crux. Tertia Crux omnium est amarissima & sunt horrendæ tantationes, pressuræ, obtenebrationes mentis, quibus miser homo intus adeò coangustatur, vt rebus penè desperatis, quo se vertat planè ignoret, nihilq; aliud quam certam insaniam, aut mortem ipsam iam sibi imminentem expectet. Quisquis in tantis hisce malis semet abnegabit, is profectò carnem & sanguinem, adeoq; naturam suam totà decoquit atque consumit, nitor faciei destituit, totus homo collabascit, multo magis quam in tribulationibus externis: tam etenim grauibus tentationibus, tanta cordis ariditate, tantis tenebris Deus hominem illum inuoluit & visitat, modo tam inconsueto, rebus tam prodigijs, nec nisi experto facile notis: tam etiam horrendis, tamque multiplicibus aliqui inuoluuntur tribulationum crucibus, vt ab ijs haud facile à quoquam explicari queant. Atqui Deus probè callet, quid sibi istis tentionibus velit, & ex immenso amore hunc illis calicem propinat, quem si hoc animo illi dignarentur suscipere quo Deus elargitur, & quam ineffabilem bonorum fontes inde emanarent. Omnis tribulatio siue sponte à nobis assumpta, siue inuitis nobis superueniens, quādo scilicet de necessitate facimus virtutē, sic vt præter Dei voluntatē ea tribulatione carere non cupimus: sed Deo in vnionem passionis suæ ad laudem suam perpetuam, cum humili quadam tollerantia illam offerimus, talis inquam tribulatio Deo est acceptior alijs quibusuis sacrificijs, aut operibus externis. Commodosius namque est, & spiritus nostro iucundius, in abnegatione sui aliquid pati, quam in pari abnegatione magna operari. Inde enim natura nostra vitiosa profundius conculcatur, & spiritus sublimius exaltatur. Hinc est quod à iuuenili validioriq; ætate, validiora quoque corporalia scilicet & externa exercitia requirat Deus, ita tamen vt sint moderata & spiri-

Crucem qui sibi ipsi indigere adaugent quam male faciāt.

Tribulationes nostræ quomodo gratissimæ fiunt Deo.

Quid à iuuenibus, quid uē à senibus exigit Deus.

spiritualibus exercitijs non infrugifera: à senibus verò & imbecilibus interiorè magis abnegationè spectat. quã opera externa, vt videlicet quicquid eis acciderè possit hilariter patienterq; perferat, se ab hominibus separatos, solosq; contineant, tẽpus suũ inutiliter nõ expẽdant. Tã excellens est virtus aduersitatũ tolerantia, vt omnia hominum pectora, ne minimum quidem præmium capere possent in hoc sæculo, quod Dominus præparauit in futuro ijs, qui vel leuissimam quamlibet tribulationem pro sui nominis gloria fortiter perpetuant. Deniq; licet centum quis annos Deum supplex adoret, haud tamen dignas ei gratias agere possit, pro minima tribulatione à Domino sibi immissa. Quid multis? omnes Sãcti hunc tribulationis calicem epotarunt & nulla in eo latere aconita liquidò cõtestantur, sanguinem cordis sui fuderunt illi pro Christo, sanguinem inquam cordis pariter & corporis (hoc est, internas atque externas cruces pertulerunt) nullis tormentis, nullis iniurijs, nullis mortibus denique à Christo separari potuerunt. Et tamen homines illi fuerunt similes nobis, iisdem circumdati infirmitatibus, iisdem malis, eiusdem etiam Dei hæc eadem gratia, qua illi aded insignes euaserunt, adhuc nobis patet parata subuenire. Quid? an non pudet ergo nos tam supinæ fœcordiæ nostræ & impatientiæ vt ne verbum quidem duriusculum ob Dei amorem perpeti possimus? tantum Dei donum est tribulatio, vt non nisi electis suis illud elargiri soleat, quoniam per tribulationes & angustias via homini aperitur ad æternam felicitatem. Quum se & quæ sua sunt potius, quam Dei honorem homo præ oculis habere, aut se cum voluptate ad creaturas, relicto creatore conuertere incipit, & fortassè in multas maximasq; tentationes & peccata impingeret, perpetuoq; periret, tum Deus tribulationibus ipsam exercet, vt illarum imaginibus occupatus, vitiorum quidem voluptatumq; obliuiscatur, ad Dominum verò conuersus supplex auxilium deposcat, & suam fragilitatem iam penitus habeat exploratam. Quapropter magni ponderandum non est si, quid forte sustinemus aduersi, sed ex animo inde Deo magis gratias agamus, quod nos indignos tanti reputet, vt nobilissima dona sua tribulationes conferre dignetur. Per tribulationes enim idoneos nos facit Deus supernaturalibus donis suis possidendis, quæ vt plurimum per multas tribulationes infundi hominibus solent. Plurimos à Deo defecisse constat in prosperis, paucissimos in aduersis. nam in aduersis virtutes solidantur. Quum igitur quis corripitur, irridetur, contemnitur, iniurijs læcessitur, vilipenditur, aut alia qualibet aduersitate premitur, idq; animo infracto sustinet, neq; vel læcessentibus respondere, vel se excusare (quantislibet etiam iniurijs exagretur) non conqueri, non vlisci, nec consolationes externas captare desiderat, sed ad Dominum protinus confugiens, omnes iniurias & afflictiones suas, adeoq; se ipsum totum Deo offert, ac resignat, sicut apud sese, alijs pro sui leuamine non conquerendo permanet; is tum Deo omnium acceptissimus, ita vt quicquid postulare ausus fuerit, citra omnem moram plerumque consequatur. Hunc tremebundi venerantur spiritus angelici, hunc Deus pro voluntate sua abnegata, exaltat in libertatem filiorum Dei. Ceterum quanto maiores consolationes talis homo percipit à Deo & creaturis: tanto se vilior semper reputat, & indigniorem: at quanto ipse vilior est & contemptior in oculis suis, tanto gloriosior & honoratior fit in oculis Dei super omnes Reges & Principes huius mundi: omnibus etiam creaturis suis præcipit Deus vt hunc humilem suum amicum debito honore prosequantur. Multi quidem Deum de-

Tribulationis excellentia.

Tribulationum donum electorum.

Tribulationes patienter cū resignatione tolerata homines Deo gratissimū reddunt.

Deus qui in-
ueniatur.

siderant, sed qua arte ad ipsum perueniant, ignorant. Germana autem scientia qua Deus inuenitur, est humiliter scire, tolerare & pati, omnia quaecunque Deus homini immittere voluerit. Quum pater immorigerum flagellat filium, nunquid virgis id imputandum est? minimè omnium. Cur tu igitur in homines te lacerantes excandescis, quibus Deus virgarum loco vitur ad correptionem tuam? attende homo quid tibi ab alijs mali fiat, nec veluti canis rabidus irriterem remordeas: sed id solum cures, quomodo dictis & factis aliorum vitas ad commodum tuum: omnia enim tuæ utilitati subseruiant, neque quicquam obesse poterit modo tute tibi ipsi per propriam impatientiam non obferis. Deus etiam compatitur homini afflicto, qui & se & omnia sua illi plenè in manus tradidit ac submisit. Quia igitur per Deum hæc ei tribulatio accidit suaui tora, ac planè diuina efficitur, adeò vt contemptus dolor & afflictio perinde ei sapiat vt consolatio.

Tribulatio
quomodo
reddatur sua-
uis.

Quando namq; eo peruenit, vt hæc pro Dei honore lubens perpeti velit, id sine absq; diuinæ suauitatis gustu esse nequit. Plurimos videmus foris præclara opera exercentes, vigilantes, orantes, ieiunantes, infirmis ministrantes, at quotumque inuenies qui contemptum & iniurias æquo animo possit perferre? vix opinor è mille vnum. Quamobrem? quoniam fastuosa omnes arrogantia turgens, & magni sunt in oculis suis. Incontaminatus quidem es corpore: sed quid proderit si intus contaminaris arrogantia, inuidia, virulenta fratris obtrahione, & id genus vitiorum excrementis? egregia quidem res est corporis castimonia, atqui nihil tibi proderit si alijs vitiorum sordibus & creaturarum amore conspurcatus

Bernard.

intra te templum Dei. Bernardus ait melior mihi videtur homo patiens, quam foris magna poenitentia opera ostentans, aut multos flagellarum fasciculos se flagellando consumens, pane & aqua quotidie vicitans, & impatientia adhuc a se exagitatus: melior etiam est durioribus verbis se lacerantes placide alloquens, quam qui quotidie instupendos rapitur mentis excessus, & in aduersis animo con-

Condemna-
tionis iudi-
cium certissi-
mum.

cidit, virtus patiendi præpollet virtuti resuscitandorum mortuorum. Hunc inquit Diuus Bernardus summe odit Deus, quem delinquentem aduersitate aliqua non corripit, quia quem tribulationum verbera non flagellat in præsentis sæculo, indubiè condemnabit in futuro. Certissimè namque indicium est perpetuæ condemnationis, omnia hic prospera & nulla habere aduersa. Exemplo tibi sint Lazarus ille mendicus, qui per omnem vitam in finitibus excarnificatus malis, euolat, in æternam felicitatem: & Diues ille Epulo, qui per omnem vitam fortuna vi-

Luc. 16.

que prospera genioq; indulgens detruditur in ima tartara. Ita quibus diuersa fuit vita diuersus fuit & vitæ exitus. Hieronymus. Mirandum est quod sub pedibus damnandorum lapides non mutantur in rosas, in solarium eorum quæ perpeffuri sunt malorum: è regione multo magis mirandum quod sub pedibus saluandorum omnes lapides non vertantur in spinas ac à pedibus in capita illorum insilientes pro peccatis illos puniant, adeò ineffabilia bona bre-

Perfektissi-
sima vita
quæ.

uissimo suo tempore consequentur. Perfektissima vita (vt mihi videtur) est sine consolatione relinqui à Deo & mundo, idq; patienter sustinere ac Deo committere. In quo si constanter quis permanens, Deo laudes & gratiarum actiones decantat: quantumuis exigua ea fuerit gratiarum actio quæ ex animo afflicto & contribulato consurgit: gratior tamen Deo erit quam omnes angelorum hymni in cælis, qui animo tranquillo & sine labore proferuntur. Licet tibi martyrum

Tribulatio
martyrum
et lais.

pramij

Præmijs potiri sine vlla gladij lacione. Quo pacto? si tribulationes æquo animo sufferas. Sufferamus ergo hilariter omnia nobis aduersa, quoniam nemo coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Per exercitia spiritalia vix tandem proficit homo ad cognitionem sui: cæterum per exercitia tribulationum non tam discit quam experitur quis qualisue sit.

Quoniam verò tribulatione aut infirmitate pressus sensuum oblectamentis perfrui vetatur, internam consolationem à Deo inuestigare compellitur: quemadmodum & arbori inferiores sirculi amputantur, vt eo sublimius in altum erigatur. Deus nobiscum est in tribulatione & eripiet nos quoniam fidelis est, nec patietur nos tentari supra vires, sed faciet cum tentatione pronentum (teste Paulo) vt possimus sustinere. & non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. 1. Cor. 10.

*Amor Dei vt sit scopus omnium operum, exercitiorum & eorum
quæ patimur, qui que præceptum dilectionis Dei sit
intelligendum.*

CAPVT XII.

Amor Dei scopus est, ad quem omnia opera tendunt, propter quem assequendum omnia exercitia sunt ordinanda. Nam & si omnes facultates tuas pauperibus eroges, si corpus tuum tradas ignibus exurendum, si etiam tantum bonorum operum quantum omnes totius mundi homines perficias, charitatem autem non habes nihil tibi proderit. Quantum habes charitatis, tantum habes sanctitatis, & nihil amplius. Hoc charitatis præceptum summum est & maximum eorum que Dominus nobis mandauit, in quo etiam omnes scripturæ pendent & prophetæ. Vnde Augustinus: Si implere, inquit, vis quecunque in scripturis siue explicitè, siue implicite continentur, veram Dei seruam charitatem. *Diliges, inquit, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, hoc est, ex omnibus desiderijs & voluntate tua, vt nihil desideris, nihil velis, contra Deum, extra Deum, supra Deum: Sed cor tuum Deo soli totum tradas possidendum, cunctis creaturis eiectis. Ex tota anima tua, hoc est, ex toto animali homine tuo, vt quinque sensus tuos contineas & abstrahas ab omni voluptate, ab omni opere diuinis oculis ingrato: verum sensibus ipsis vt aris potius, non ad voluptatem aut peccata, sed ad Dei solius honorem. Ex tota mente tua, hoc est, ex intellectu tuo, in vera fide, & firma ad Deum fiducia, sine vllis opinionum fluctuationibus retinendis aut excogitandis, & tanto magis in Dei amore proficies. Ex omnibus viribus tuis ipsa scilicet ad amorem & honorem Dei expendendo & consumendo, secundum altissimum beneplacitum illius, sine vlla proprii commodi contemplatione. Animam quippe tuam totam sibi possidere desiderat Deus, ideòq; ait, Ex toto corde, ex toto anima. Vt autem plenius intelligatur summum istud dilectionis præceptum, operæ pretium est prius intelligere, quis sit Deus, & quæ anima nostra.*

Amor Dei vt sit omnium exercitiorum scopus. 1. Cor. 13.

Matth. 23. Augustia.

Lucæ 10. Diligere Deum ex toto corde, ex tota anima & cæ. quid.

Anima

Anima rationalis qualis sit: vtque iuxta diuersas operationes variafortiatur nomina.

CAPVT XIII.

Ascensus in Deum nihil aliud est, quam ingressus aut introuersio quadam in nosipos, cum sursum actiuis desiderijs. Quare ante omnia necessarium est homini cognoscere seipsum. Non tam inquam, vt peccata deficiatq; suos homo cognoscat, quam vt animam propriam. Omnis homo in se quodam modo trinus est. Est enim homo bestialis, rationalis, Deiformis: quorum quisque vim quandam potentiamq; habet, qua cognoscere & intelligere potest. Rursus, aliam quoque potentiam, qua inclinatur ad appetendum fugiendumq; quod iam cognouit. Potentia siue vis sensitiva, est homo bestialis, quareperatur & cognoscit per quinque sensus exteriores, puta per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum. Hęc potentia, quicquid per sensus istos percipit, ad cerebrum transmittit, & per imagines quasdam & phantasias perpendit, discernit, & in memoria continet. Huic sensitivę cognitivęq; potentię correspondet naturalis quędam appetitiua potentia, qua exteriora ista, creaturas, opes, amicos, cibum, potum, & id genus delectationes appetimus, aduersitates verò fugimus. Qui secundum hanc duntaxat potentiam viuit, is secundum sensualitatem suam, haud secus quam bruta animalia viuit. Medius autem rationalis videlicet homo potentiam quandam habet, intelligentiam aut rationem alias vocitatem, qua omnia ratione nouit trutinare, quid bonum, quid malum, quid verum, quid falsum sit. Huic rationali potentię correspondet liberum hominis arbitrium. Id mouetur ad agenda & amplexanda omnia, quę ratio ipsa prescribit. Qui in hac potentia sese plurimum exercet, sapientia & virtute locupletatur. Tertius homo dicitur suprema & simplex intelligentia, aut mentis quę naturale lumen suum & primam suam originalem causam immediate accipit à Deo. Hęc intelligentia angelis infima, hominibus suprema est potentia, quia in hominibus quidem supra se nil habet præter Deum, sine aliquo medio, qui angelis pariter atque hominibus naturam, gratiam & gloriam elargitur. Huic simplici intelligentię correspondet etiam suavis quidam, iucundus, & purus amor animę, immediate à Deo accipiens inclinationem ad summum bonum, sibi per simplicem intelligentiam præsentatum, & naturaliter semper mouetur ad bonum. Qui in amatoria hac potentia diligenter se ad Deum exercent, eo plerumque perueniunt, vt intellectus iam paulisper conticescens, sui atque omnium pariter obliuiscatur, totusq; in Deum absorbeatur ac transformetur. Anima hominis hinc potissimum anima vocatur, quod animæ ac viuificet corpus. In viribus autem animę rationalis relucet imago sanctissimę Trinitatis, hoc est, in ratione, voluntate, memoria, quando videlicet ad Deum conuertuntur. At secundum superiorem hominem, secundum simplicem inquam, illam intelligentiam (de qua pauldante dictum est) anima vocatur spiritus, aut intimum ipsum, aut mens, tanta prædita nobilitate vt nullo possit sermone enodari.

Trinitas in quolibet homine qua.

Homo bestialis siue inferior quis.

Homo rationalis quis dicitur.

Homo Deiformis quis sit.

Anima vnde vocetur nominibus diversis.

dari. In hac imago sanctæ Trinitatis propriissima est, & Deus ibi mirabiliter operatur, perpetuò huic coninectus permanet, nunquam inde separandus. At propter hoc iustiores sumus nihil, nisi liberum nostrum arbitrium, Deo pariter coniungamus. Spiritus etenim Dei perpetuum quendam respectum habet ad interiorem istum hominis spiritum. E diuersò quoque spiritus hominis perpetuam habet inclinationem & motum, in suam originem vnde pure promanauit in Deum. Hic motus ne in inferno quidem extinguitur, quod damnatis haud minima pars est supplicij. Hunc intimum mentis recessum, nulla res creata exaturare, nihil prorsus implere potest, nisi solus creator cum tota sua immensitate. Istud autem est pacatissimum Dei habitaculum in anima nostra, multo peculiarius, quam cœlū. Nec opus est, vt alibi Deum inuestigemus quam in nobis ipsis, vbi inseparabiliter semper præsto est, inibi omnes animæ nostræ vires ad ipsum conuertamus. Iste spiritus vel istud intimum, vocatur etiam centrum aut apex animæ, ex quo vires animæ omnes profluunt, haud secus quam è sole radij: & in quem refluant, sicut in originem suam ad Deum, idè per charitatem operantem & veram intentionem ad Deum, quem admodum paulò post indicabitur plenius. Cæterum, quanto amore, & amicitia tales homines complectitur Deus, & quā iidem Deo sunt propinqui, quantaq; in eis miracula operatur, ad eò nullo potest sensu aut intellectu comprehendendi, vt ne ipsi quidem sapius ea cognoscant. Verùm cum illis qui mentem suam & vires animæ sponte obcæcant, & inordinato creaturarum amore pollutant, nil Deo prorsus est commercij.

Satiare vti
nil possit a
nimam, nisi
solutus Deus.
Centru ani-
mæ quod.

*Vires animæ quomodo purgentur, ac ad Deum
conuertantur.*

CAPVT XIV.

Quisquis ad Deum perfectè vult conuerti, is intellectum & rationem sensua-
lis hominis sui pædagogos facere debet, semperq; se & vbiq; ab omnibus
incompositis oblectationibus & voluptatibus cogitationum, locutionum,
& operum subtrahendo, ad perfectam sui abnegationem semetipsum compellat,
sensualemq; hominem suum eo tandem perducatur, vt per sensus externos potest hæc
non operetur, neque enagetur amplius, nisi iuxta rationis præscriptum. Huiusce-
modi sensuum mortificatio, naturæ quidem molesta est, attamen instar suauissi-
mi thymiamatis fragrat ante Dominum Deum. Intellectum suum il libatum cõ-
seruet à perplexis ambiguitatibus & hæresibus, fundatum in fide Catholica, & Ec-
clesiæ Catholice subiectum: Voluntatem suam expeditam, liberam, amore & in-
clinatione ad creaturas vacuam semper & vbiq; altissimæ voluntati Dei per sui
perfectam abnegationem, substratam: Memoriam ociosam ab imaginibus & for-
mis creaturarum. Has vires ita iam purgatas recolligens, introrsum cum chari-
tate conuertet ad Deum, in ipso animæ suæ intimo recessu, in quo Deus ipse præ-
sens est, quem inibi ita adorabit, venerabitur, cõplectetur, charitateq; totus prole-
quetur. Quem admodum enim per radios solem intuemur, ita per sensitiuas istas
vires manuducimur ad intellectum, & per intellectum vterius ad spiritus arcanū,
atque inde tandem ad Deum. Anima hominis inter tempus & æternitatē hic qua-

Sensualitas
hominis
quomodo
mortifican-
da sit.

Vires animæ
quomodo
purgandæ
atque ad Deum
conuertendæ
sunt.

Ggg si me-

Animam in-
ter tēpus &
æternitatem
esse hic posi-
sam.
Galat. 5.

si media agit. Si foras sese ad tēpus conuertit, æternitatis obliuiscitur, & quicquid diuinum est, illi minuitur & elongatur. Quemadmodum enim ea que eminus cōspiciuntur minora videntur, quam quæ propè, & quanto remotius abscesseris, tanto semper apparent minora: ad eundem modum se habet gratia diuina. Caro etiam nostra semper reluctatur spiritui, eo infestius quod hic domi, ac in natali suo solo existens, auxiliares coniuatosq; sibi habeat amicos, temporaria ista & terrena omnia. At verò spiritus hic non regnum suum habet, sed exilium, fideles suos amicos possidens in cœlis. Quapropter duris pœnitentiæ operibus caro hæc est edomanda, ne insolescat aduersus spiritum. Vt igitur homo sanctam quandam diligentiam zelumq; concipiat in mente, nunc sese mortuum reputet quantum alioqui velit nolit, breui mori debet: & quasi anima eius nunc à corpore separata, Deo coniuncta sit in æternitate. Ibi sanè haud ita multū ponderaret quanta corpori suo inferretur in terris, quidve hic in mundo ageretur. Quamobrem viribus superioribus eleuatum semper animum gerens supra seipsum, supraq; omnia, in Deo solo conquiescat: Inferioribus autem viribus deprimens sese infra omnia, in suam nihilietatem, cum vera humilitate, nihil amplius de tempore sibi assumat quam necessarium quandam transitum ad finem, qui ei tamen alius non erit, quam æternitas ipsa.

Creaturarum varietas, venustas, operatioque vti nos ad Deum cognoscendum amandumque alliciant.

CAPVT XV.

Deus quomodo agnos-
cendus sit in
creaturis.

Lucæ 16.

IN omnibus creaturis Deum sedulo inuestigabis nulli tamen cum voluptate ad hærebis, quin potius euestigio proficiscere & transi per creaturas cum amore in Deum, qui illas pariter & omnia creauit, qui conseruat, qui que in omnibus illis semper & vbique presens est. In creaturis etenim suis perinde atque in speculo relucet Deus, in quibus etiam obseruari atque agnosci facile potest, quemadmodum artifex in opere suo. Hinc est quod per sensus etiam corporeos Deum inuenire potes, puta quum venustas, nobiles, amabiles creaturas intueris, proximum tibi veniat in mentem, quam speciosus, quam bonus, quam nobilis, quam amabilis earum sit conditor Deus, ex quo solo omnis decor, omne bonum, omnis nobilitas profluxit. Quum suauem audis melodiam, pensa quam suavis sit illa Dei vox, qua electos suos inuitat & consolatur. Quum voluptatis quippiam aut dulcedinis sensibus percipis, cogita superfluentem illam dulcedinem & iubilum qui in Deo est, qui hæc omnia propterea creauit, vt te ad se pertraheret. Vides magnos triumphos, tripudia, & pompam huius mundi, succurrat animo tuo diues ille euangelicus, purpura byssoq; adopertus, epulans quotidie splendide: & quã horrenda supplicia horaria illã lætitiunculã sint subsecuta. Vides iumēta labore suo hominibus ministrãtia, perpède quã iusto Dei iudicio ingrati homines condēnantur, qui ne id quidē impendūt creatori & domino suo, quod bruta animãcia heris suis. Audis quicquã dici vel legi, accuratè obserua cū in aliquo dilectus Dominus tuus isthic reperiri queat, nū aliquid tibi isthic loqui vel mādare velit. Iã mihi pulcherrimos istos cœlorū orbes suspice, quã sublimes sint, quã magni quam rapido cursu

circā rotundum hunc terræ globum, sursum deorsum gyran- & regyran-
tur. Et quam ornate cœlum illud quod firmamentum appellant, conuesti-
uit creator illius ac Dominus innumera micantium stellarum multitudine, a-
dēdē vt minima quæque stellarum quæ nostris patet obtutibus decies octies
maior sit tota terræ sphaera, vna cum Oceano ipso, vt pleriq; sentiunt Astro-
nomi, & res ipsa clamitat ob immensam & incredibilem altitudinem. Huic
supereminet aliud cœlum non stellatum, itidem circumactum: quod in scriptu-
ris vocatur cœlum aqueum: cui itidem imminet aliud cœlum non stellatum
tā circūcursans, quod appellant Primū mobile, eo quod totius mobilitatis om-
nium creaturarum causa sit & origo. Supra hoc aliud adhuc habetur cœlum altis-
simum & pulcherrimum, totum lucidum, purum, & subtilē, quietum semper &
immutum, cœlum empyreum vocatum, quod in se complectitur omnes reli-
quos cœlos incompræhensibili magnitudine & latitudine. Id peculiariter inha-
bitat Deus cum omnibus angelis & electis suis. Tam reuolue quam speciose & ni-
tidæ creaturæ in hoc cœlo existant. Primo mater Dei Maria cum vniuersis Sanctis
& electis: deinde preclari illi & super eminentes spiritus angelici, qui Deum suum
inerrabili amore & iubilatione assidue laudant & contemplantur: in quo e-
tiam omnes nos in hac lachrymarum valle repentes, semper aspiciunt, ad nobis
subueniendū mira charitate succensi. Nihilominus tamen & Deus ipse sine in-
termissione circa nos operatur, nobisq; multo peculiariter, quam angeli auxi-
liatur. Illi tamen Deo quodammodo cooperantur in nobis, quemadmodum sy-
dera soli cooperari & collucere dicuntur in terris. Hæc est nostra beatissima pa-
tria, quæ multis suspirijs merito nobis est petenda. Ad hæc septem planetas atten-
de, qui proprium suum cursum habent subtus infimum cœlum, quorum singuli,
vna duntaxat luna excepta, maiores sunt tota terra. Quantum etiam lucis,
& quantum honorum acerrimum solus ille pulcherrimus sol terris infundit,
presertim, in vere, quum folia, gramina, flores, & fructus erumpunt, homi-
nes & iumenta præ gaudio toti tripudiant. O nobilissime, amabilissimeq; Do-
mine, sit am pulchra, tam amabiles sunt creaturæ tuæ, quam supra modum pulcher, ama-
bilis & beatus es in te ipso? Video & quatuor elementa, terram, aquam, aerem, ignem,
vniūq; illa vere stupenda prodigia quæ in eis sunt, multiplicem illam dissimilitudinem ho-
minum, bestiarum, volatiliū, piscium, & aliarum monstrorū creaturarū, ineffabi-
liter multiplicem ac diuersarū. Quæ omnia quid aliud, quam omnipotentia tua im-
mensæ sapientiæ & bonitati laudem canunt perpetuam? Quis hæc vniuersa continet? quis
nouit? quis pascit? Tu solus vnumquodque aptas secundū modulum suū, tu solus vnicuiq;
eorum singularem aliquam potentiam & donum præstas: occultaq; sunt iudicia tua
super his omnibus pusillis & magnis, pauperibus & diuitibus
qui es verus Deus benedictus in secula,
amen.

Cœlorū or-
bes quomo-
do contem-
plandi
Firmamen-
tum.
Stellarum
quanta fir-
magnitudo.
Cœlum a-
queum.
Primum
mobile.
Cœlum em-
pyreum.

Planetarum
proprietates
quæ.

*Deus qualis sit in seipso, qualis in creaturis: quid item sint in Deo
altitudo, longitudo, latitudo, sublimitas &
profundum.*

CAPVT XVI.

S T charissimum sponsum tuum, quantum possibile tibi est, contemplari de-
sideras, omnes sensus viresq; animæ tuæ recollige, omnibusq; creaturarum
imaginationibus occupationibusq; abiectis, temetipsum cum charitate, in-
trorsum ad Deum conuerte, cum humili quodam timore proloquens: *Exquisi-*
uit te facies mea, faciem tuam Domine requiram: ac sic demum proprietates à nobis
specialiter Deo attributas, mente tua speculari, vt quisnam qualisve sit Deus, vi-
dere possis. *Essentia*, vt quidam ait, primum omnium & præcipuum Dei nomen
est, tamen reuera supra omne nomen & essentiam incompræhensibilis sit Deus.
Hic mihi iam oculos reflecte ad super substantialiẽ illam iugiter permanentem
essentiam in simplici sua, nudaq; vni formitate acceptam, omni non esse neutiquam
permixtam, abiectaq; omni partita essentia, quæ sunt creaturæ, videbis Deum à
nemine prorsus esse, nihil vel ante vel post se habere, sed omnium esse præsentissi-
mum, omnium operosissimum, optimum, perfectissimũ, pulcherrimum, cui pla-
ne deest nihil, cui nulla inest mutatio, quum sit perpetuum quoddam vnicum ve-
nũ intellectualis spiritus, & vita æterna, qui sui ipsius, & omnium qui illo beatè fru-
entur in gloria, supernaturalis ineffabilisq; beatitudo est, qui est Rex regum &
Dominus dominantium: cuius maiestas & magnitudo finem non habent, qui
omnes creaturas immenso superexcedit intervallo, quem nulla creatura perfectè
cognoscere potest, qui omnem creaturalem essentiam præsentia sua circumscri-
bit, implet, conseruat, regit sine labore, qui omnium creaturarum essentiarum est
essentia, qui omnibus rebus bonis & essentia participibus inest, cum tamen om-
nibus illis ipse connumerãdus non sit, sed longè sit supra omnia. Huc spectat quod
ait. D. Augustinus: Vides bonum hominem, bonum cælum, bonum angelum, de-
mas inde hominem, cælum, angelum, & ipsa substantia boni Deus est. Omnes
creaturæ boni & amoris simul sunt participes, non sunt tamen bonum ipsum aut
amor ipse, sed Deus solus, is vnus est substantia boni illius & amoris. Hac inquam
simplex essentia, summa atque ad eò prima causa est omnium aliarum genera-
rum essentiarum, quæ sua peculiari præsentia omne temporaliter natum reso-
luit, vt pote principium & finis rerum omnium. Quare non incommode dixit qui-
dam, Deum esse veluti circulum quendam, cuius punctus aut centrum est vbique,
circumferentia ipsa nusquam. Hic sollicitius velim perpendas, quomodo omni-
potens ille Dominus semper tibi adsit, adeoq; tibi in sit, suaq; ineffabili & mellifua
charitate aspiciat ac perspiciat vniuersam vitam tuam, omnia verba, opera, co-
gitationes tuas, mille cuplo magis, multoq; penitius, quam adem posses ipse. Te et-
iam obseruat vbique, tibi benigne prouidet, curam tui gerit sollicitam, parat
obuiò sinu te reuertentem suscipere. Quamobrem ad Dominum amanter reuer-
sus, cum omnibus viribus & studijs tuis, te ipsum immerge ac effunde in diuinam
illius

Psal. 26.

Essentia Dei
vni qualisque
sit.Deus quid
sit.

Apo. 19.

Augusti.

Deus vt sit
causa om-
nium rerumDeus vt sit
omnibus
præsentissi-
mus.

illius essentiam, quo tuum non esse, tuamque impotentia ibidem recipiatur & renouetur, & ut ita dicam, habituetur in diuina illius essentia, quae sola vera est essentia. Essentia autem eius, operationes illius sunt; cognitio eius, amor illius, misericordia eius, iustitia illius est. Haec omnia vnum sunt, sed quomodo haec vnitas fit in trinitate, nulli ingenio est comprehensibile. Huc ingredi, huc multiplicem tuam multiplicem abijce, ut ille eam simplicem faciat, in aeternae diuinitatis suae simplici essentia. Ad haec attendes absconditum illud diuinae maiestatis secretarium, quomodo scilicet in omnibus ipse absconditus delitescit, ut testatur Esaias, dicens: *Veretum es Deus absconditus*. Et alioqui haud vulgare est argumentum omnipotentiae diuinae quod ita semet occultare nouit, ut praesentia illius neque obseruari, neque perspicere facile queat, nisi quantum vniuscuiusque hominis salutem maximè est proficuum: quum tamen Deus vnicuique creaturae multò sit vicinior, quam ipsa sibi. In ipsis item animarum intimis recessibus occultatur, sensibus & viribus ipsis, longèque ignotus ultra omnes cogitationes est externas. Praeterea in omnibus etiam creaturis occulta Dei iudicia intueri. In his occultis temet occulta non imaginario, sed essentiali modo eleuatus supra omnes imagines & formas, supraque omne id quod essentiae dispar est, cum omnibus adfectibus viribusque ruis. Attende etiam diuinam illam caliginem quae in seipsa lucidissima claritas est, qua omnis creatus intellectus (quatenus scilicet claratus est) repercutitur in ignorantiam & obsecrationem sui, haud secus, quam infirmi vespertilionis ocelli solis splendore obcecantur. Huic vicissim confer tuam profundissimam caecitatem, Cimmericis, ut aiunt, tenebris densiorem, omni verò lumine orbatam, & diuinam caliginis abyssum sibi soli finito esse perspicuam. Postremo humiliter etiam contemplari poteris altitudinem, profunditatem, latitudinem, & longitudinem Dei, sicuti Paulus scribit. Primo igitur vide quomodo Deus ad eum immensè altus sit, ut quum omnia possit, nullam tamen possit condere creaturam altitudinis suae capacitatem. Quam altitudinem & tu aliquomodo imitaberis, si mentem tuam summam ad venerationem supra omnia creata fortiter eleues in altitudinem Dei, ubi Deus ad eum altus ad eum tibi apparebit immensus, ut quicquid Deus non est, ceu quisquillas viles & ridiculas derideas. Eodem modo se habet & profunditas diuinae abyssi, quae & ipsa omnibus est creaturis incomprehensibilis. Huius exemplo totus diffuses in verissimum tuum non esse, & in aegritatem fragilitatemque tuam. Latitudo Dei ipsa generalis est amor Dei, per quem Deus in omnibus creaturis, in omnibus regionibus, locisque vniuersis, in omnibus exercitiis speciebus & operibus bonis, praecipue tamen in Eucharistiae sacramento & in cordibus mundis se donat & communicat. Nil aequè commune, nihil aequè obuium est atque Deus, qui saepe vel vna bona voluntate, vnicuique suspirio ex intimo corde profecto comparabilis est. Hanc latitudinem imitabimur per ociosam & nullis occupationibus distractam mentem ad Deum, perque generalem ad omnes homines dilectionem. Longitudo verò quae & aeternitas Dei (nec praecedens nec subsequens vllum habens nec habitura vnquam) tranquillam quoddam est & immutabile nunc, in quo vniuersa praesto adsunt, per continuum quendam respectum sui, & in ipso omnia etiam praesentia. Hanc longitudinem imitaberis per mentem eleuatam, ac sursum prorumpentem, immergendo & abnegando teipsum & omnes creaturas, in tempore aeterno & in aeternitate.

Deus quae fit absconditus. creaturis. Esaias 45.

Iudicia Dei quam sint occulta.

Claritas Dei quanta sit.

Ephes 3. Altitudo & profunditas Dei quomodo contemplanda & imitanda.

Latitudo Dei quomodo confidenda & imitanda.

Longitudo Dei quomodo contemplanda & imitanda.

Bonitas, liberalitas, amabilitas, exorabilitas quæ in Deo, & quam sint incomprehensibilis perfectionis.

CAPVT XVII.

Bonitas Dei
quæ sit incomprehensibilis.
Liberalitas Dei
quanta.
Quibusnam modis regatur Deus.
Esaiæ 64.
1. Cor. 2.
Amor recti
percutuntur quæ sit fallax.
Augustin.

Inter omnes proprietates Dei nihil æquè supereminet atque inexhausta ipsius misericordia, & gratus ille amor erga nos miserrimas creaturas. Est enim Deus immutabilis & incomprehensibilis illa bonitas, quæ sola nullis vnquam amaritudinibus infici potest, quæ sola nunquam erga nos mutatur, nunquam auertitur, ne ob peccata quidem. Quisquis cum amore ad Dominum reuertitur, is perpetuo æquè bonum, æquè sibi inueniet amicum. Aded nanque fidelis est ad amandum, aded graciosus ad amplexandum, vt nulla id creatura aut intelligere, aut exprimere sufficiat. In Deo quod displicere tibi possit planè inuenias nihil. In Deo omnium petitiones cordium, omnium animarum desideria vltra omnem sunt mensuram. Quanto perfectius Deus cognoscitur, tanto studiosius queritur, & charius possidetur. Minimum illud gaudium, quod ex diuina presentia degustat munda, amansq; Deum anima, omnia huius mundi gaudia, quæ ab vniuersis etiam creaturis, tam in tempore isto, quam in æternitate, proferri aut percipi vlllo modo possunt, aded immensè excedit, vt in amarissimum absinthium illa conuertat. Deus aded ingenuè liberalis est & bonus vt malit semper maxima donare, quam minima. Quisquis diuinam opem humiliter pectore, firmatq; fiducia implorat, non solum non patietur repulsam, sed quæcunque etiam desiderat impetrabit. His siquidem arietibus ab ea parte oppugnatur Deus, qua resistere omnino non valet, aded vt miraculo & supra naturam etiam subueniret, quam aliquem in eo confidentem in necessitate desereret. Quid multius? Paratior est Deus salutaria nobis præstare, quam nos sumus postulare. Quisquis Deo soli pectoris sui scrinium referat, is & viuere suauius & moritur securius, & in hoc sæculo simul atque in futuro amena paradisi gloria perfruitur. *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se.* O quantum inter se distant amor Dei & amor creaturarum. Quam fallacia, quam caduca sunt omnia quæ in mundo præclara videntur & amabilia, quàm apertis mentis nostræ oculis perspexerimus, quam misere seducantur ij, qui amorem suum alio conferunt, quam ad Deum. Obsecro te per Deum immortalem, quid emolumenti nanciscuntur ex vniuerso amore suo, quæ rei omnium præciosissimæ temporis iacturam, inutilium verborum profusionem, bonorum operum paucitatem, & conscientiam mille scelerum vitij inquinatam? Momentanea voluptas & diutina penitentiæ amoris mundani sunt indumenta. Effugere quidem nituntur ærumnas & tribulationes, sed medij in illas corruunt miseri. Leui Christi iugo subdere colla renuunt, & mille grauioribus onerum fascibus deprimuntur, ac planè, quod dici solet, incidunt in niuem capientes vitare pruinam. Vnde dicit D. Augustinus: Nimium est auarus, cui non sufficit Deus. Quid oro desiderare potes, quod in Deo abunde non inuenis? Quæcunque omnium hominū pectora exsogitare valent, ea tuto totum cogita, & in Deo inuenies.

nies millecuplo plura. Quæris amorem, fidē, veritatem, consolationem, continuā præfentiā? omnia habes in ipso immēsa & infinita. Miraris speciem? speciosissimus est. Quæris opes? opulētissimus est. Ambis potestatem? potētissimus est. Vel quæcun- que tandē desiderare potes, in Deo omnia inuenies millecupla. Ipse nāque summū & optimum est bonū. Quamobrē expulsis ex animo cunctis creaturis, mentē ha- beas eleuatā cū amore ad Deū, semperq; ad eū intro reuertere, qui ad eū impense bonus est, vt si quis illū ritē tractare nosset, quicquid petere ausus fuerit, impetra- bit. Ad eū etiam exorabilis est Deus, adeoq; lubens amicos suos exaudit deprecā- res, vt omnia delicta, & obstacula, adeoq; purgatorium totum lubens condonet ad ipsum ex animo reuertentibus: quam tamen conuersionem idem ipse & largiri & operari debet. Quare magnis quotidie precibus orandum, atque etiam obseruā- dum est, vt quando huc inuicantur, obstaculis omnibus remotis ipsum solum sequantur. Eia quam benigne talibus paternum illud pectus suum pandit fidelis- simus Dominus, opumq; suarum reconditarum thesaurum aperit. Quis quæso id cogitatione compræhēdat, quam sitibundus & auidus est æternus ille Deus vnus- cuiusque hominis, pectus suum euacuat ad ipsum conuertentis, ac ab omnibus creaturis liberi? Nam huic quouis momento occurrens, adeo amicē eum excipit & humaniter, ac si tota beatitudo sua in huius homunculi salute dependeat. Si hæc tibi incredibilia videntur, cogita quanta Deo tui causa tam generaliter quā specialiter fecerit & pertulerit.

In Deo quæ- nam q; igrē- da sint.

Exorabilis quā sit Deus

Voluntas quænam dicatur bona: quomodo ea probetur quantæ sit efficacia: quænam item Dei amorem impediunt.

CAPVT XVIII.

Essentialis illa & germana Dei dilectio maximē in bona consistit voluntate, quam qui maiorem & efficaciorē habet, is maiorem etiam veriorēq; ha- bet charitatem. Bona autē voluntas consummatur simul atque probatur, in operibus bonis, intq; aduersis Dei causa illatis. Quum mentis constantia manet in- concussa, intentioq; ipsa sincera nil præter Dei honorem spectat, tum voluntas quoque bona est. Quid est autem quod per bonam voluntatem impetrare non possis? Si ex vero pectore verā cupis habere humilitatē, abnegationē, patientiam, ac quod in te est, ad ea consequenda perficis, verē eadem consecutus es. Hæc tibi neq; creator, neque creatura, non mors, non diabolus eripere, aut impedire potest quin tantam inde mercedem accipias, ac si verē illa habuisses. Omnia item bona opera, quæ animo & volūtate ad Dei honorē vel facere, vel pati decreuisti, sed citra tuā culpā postponuntur, ea corā Deo pro consummatis reputātur, & perfectis. Cū Deo ad summū homo pius placere tantūq; ipsū & amare, & laudare cupit quantū omnes pariter creaturæ, & corā Deo pro omnium peccatis satisfacere, omnes ad Deū desiderat pertrahere, ac quod in se est ad hæc perficiat, sed desiderio vires non respondent, is coram Deo omnia hæc reuera adimpleuit. Tali bus etiam desiderijs & resignationibus piorum adeo placatur & reconciliatur Deus, vt nonnunquam integro regno, imò toti terrarū orbi propterea pareat. Per solam quippe bonam volun-

Voluntas bo- na qui pro- betur
Voluntas quænam bo- na dicenda quanteque sit efficacia.

woluntatem plus mereri possumus singuli, quam citra eam omnes pariter conglu-
bati, vniuersis operibus nostris externis. Nec aliquis tam pusilla habet exercitia,
quin si istis Deum ex animo spectat, ac in feruentiori Dei dilectione per illa pro-
ficere desiderat, in eoq; permaneat, seipsum sine medio aliquo impedimento in-
formem continens, Deumq; solum in omnibus operibus suis scopum sibi prae-
gens & adamans, reuera, (etiam si iam animam agens Dei uisione frui uelit) uoti
compos fiet. Id enim Dominus ipse qui mentiri nescit, promissit, dicens: *Petite &*

Luc. 11.
Ioan. 15.

accipietis: Quapropter ob leuia aliquot vitia, aut ob naturae infirmitatem, qua sit,
ut plura bona perficere non ualet, nemo se alienum putet à Deo, modo bonam, ut
dixi, habeat voluntatem ad Deum, adq; bona opera (si posset) perficienda. Nam
licet remotissimum se homo putet à Deo, Deus tamen illi haud est remotus: ue-
rum perpetuo potius ei adest, & si statim non admittitur, ante ianuam perstant

Amoris Dei
impedimen-
tum maxi-
mū quod.

pulsat, ut intro mittatur. Impedimentum omnium grauissimum, quod uisum
reperitur, est quum quis prudens uolensq; cor suum amore occupat creaturarum.
A natura quidem nobis insitum est amare, atque ided, quemadmodum absque a-
nima quis uiuere non potest, ita nec absque amore. Sed si debitum ordinem in a-
more seruaret, Deum prae se, praeterq; omnibus creaturis amaret. Quid an non
multis lacrymis digna res est, quod à praecleara illa indole sua ita degenerat homo,
& nobilem illum amorem suum, rem omnium longe preciosissimam, ad seip-
sum, adq; temporalia ista turpiter declinat, nec ad summum bonum Deum un-
quam erigit? Id adeo male habet amicos Dei ut (si posset) sanguineas lacrymas

Amor crea-
turarum im-
modicus quā
Deo iniuriā
iuroget.

profunderent, ne Deus ex hominum mentibus, (pro quibus floridam uitam suam
impendit) tam ignominiosè propter uilissimas huius mundi opes, sensuumq;
turpissimas oblectationes expellatur. Cordis enim amator est Deus, nec moratur
opera externa, corde uicij & creaturarum amoribus data opera semper infesto.
Sed super omnia placet illi pectus uerè mundum, quod se totum resignauit, & ex-
stantissimo adfectu iugiter ardet & sitit Deum, Deiq; honorem & voluntatem
semper purè spectat, in eoq; permanet. Haec de charitate Dei in genere dicta sus-
ficiant.

*Exercitio quonam liceat pertingere ad Dei ardentem
amorem: & quae ad illum requiran-
tur necessaria.*

CAPVT. XIX.

Diuus Dionysius Areopagita, & post eum alij illuminati à Deo uiri compen-
dium quoddam nobis tradunt, quo ad consummatam dignam charitatis
perfectionem ocysimè facillimèq; perueniamus, nimirum per arden-
tes orationes, adfectus ignitos, & suspiria ad Deum. Verum quoniam adfectus nō
ita facile in amore Dei, nisi pijs quibusdam meditationibus prauijs acceduntur,
ided cui haec uia cordi est, Primo omnium tota anima cum uarijs uiribus &
potentijs suis recollecta, omnem externam occupationem, omnem solitudi-
nem & creaturarum amorem semel abiciat, idq; potissimum per tres haec uir-
tutes

Exercitium
pro Dei a-
more acqui-
rendo quale
adsumendu

virtute: Proprie voluntatis abnegationem, creaturarum omnium eiectionem, & diuinarum donorum cum vera humilitate susceptionem. Tum verò maxima illa amoris argumenta, beneficiaq; sibi à Domino collata, amarissimam quoque Christi passionem & mortem: & à diuerso vitia defectusq; suos innumeros attendat, vt paulò ante fufius enarrauimus: Ad hæc incomprehensibilem illam Dei omnipotentiam, æquitatem, sapientiam, liberalitatem, benignitatem, misericordiam, subtilitatem, decorem, gratiositatem consideret; idq; cum tota cordis sedulitate, & virtute spiritus sursum in Deum prorumpentis: ita vt primo, priusquam assueuerit, corpori futurum sit admodum onerosum. Mox Deo ex animo gratias agat, adoret, tollaudet, illumq; solus (si fieri possit) tantundem laudare honorareq; desideret, quantum omnes pariter creaturæ. Aliorum etiam peccata coram Deo emendare, pro omni contemptu & ingratitude nomini diuino vnquam illatis, satisfacere cupiat. Ad hæc autem & omnia illa quæ Deus ab eo desiderabit adimplenda seipsum totum dedit, effundat, ac ex animo altissimæ voluntati Dei, sine vlla cordis rebellionem, offerat ac resignet: idq; ad eum perfectè, vt in omnibus Dei beneplacitum, suum altissimum fiat desiderium in tempore isto, & in æternitate, tam in euitanda, abnegandisq; omnibus voluptatibus & illecebris Deo displicentibus, quam in quouis labore operando, aut onere sufferendo, quæcunque sibi vel à Deo, vel ab hominibus imponuntur. Aut etiam inæquanimiter, citra vllius consolationis aucupium, perpetienda omni confusione, contemptu, dispendio, morbis, tribulationibus, interna derelictione, cordis ariditate, & omnibus quæcunque Deus illi superuenire permittit, ne vnquam charitate ab eo separatur. Cæterum vt hæc ad Dei honorem probè possit perficere & perpeti, gratiæ ad hoc diuinæ auxilium imploret, vt omnia Deo displicentia perfectè in seipso mortificare queat. Cuiusmodi sunt sensuum oblectatiunculæ in videndo, audiendo, loquendo, in cibo, potu, vestitu, aut alijs quibuslibet corporum ornamentis, vanitatibusq; superfluis. Ad hæc naturales passionem in inordinato amore, metu, gaudio, tristitia, &c. Vt cor etiam suum supra omnem multiplicatam & occupationes eleuatum, in Deo semper gerat suspensum, & ab omnibus creaturarum accidentijs vnde cuiq; sibi aduenientibus lætis vel tristibus, liberum seruet & inconcussum. Fideliter etiam postulet à Deo, vt se nobilissimæ Christi humanitati in omnibus diuinis illis virtutibus & amarissimis cruciatibus conformè faciat: vt etiam intellectus illuminatione sibi donet ad cognoscendam summam Dei bonitatem, & suam vilissimam vilitatem, Dei altissimam voluntatem. Postremò sibi eam perfectam Dei postulet charitatem, vt ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus suis ipsum diligat, & à se totus deficiat, in Deum totus transferatur, ardentiq; amore eidem semper inhæreat. Nullis autem exercitijs proprietate quadam voluntatis inhærerere debet, quin potius accuratè semper obseruet, quorsum vel qua via (varijs enim modis electos suos inuitare solet Deus) ipsum ad se pertrahere velit: bonitas diuina. Hoc vbi compererit, consistit omnibus relictis sequatur, & per desideria igne charitatis diuinæ succensa, vltimus in Deum prorumpat, in interno silentio & quiete sui ipsius, Deumq; tunc intra se operari finat, qui perfectius de omnibus ipsum edocebit. Internos verò Dei tractus amplius non sentiens, ad pristina sua exercitia redeat, eaq; peragat, vt perseverare in ijs vsque ad finem possit. Non vt plerisque mos est, qui vix dum inceptum, ob incidentem aliquam molestiam statim deserunt institutum Deo tamen longè gratior est perfecta ad interiora conuersio, quam sine ea, pluri-

Hhh

Mortificare quatenus debeat studio (us Dei amator.

Amor Dei vt ab ipso postulidus. Matth. 22.

Introverfo quæ sit Deo accepta.

ma ex

ma externorum operatio. Nunquam tam modicè aut rarò ad Deum te conuertere potes, quin te multo amplius desideret atque expectet. Isthoc exercitio aliquantisper exercitatus, eo tandem perueniet, vt iam nulla meditatione præuia, prima statim mentis eleuatione, charitate diuina homo inflammetur, ac in Deum subleuetur. Asuantissimisq; desiderijs summo amori, qui Deus est, coniungi, vniri, illum amplecti, in illo submergi, liquefieri & diffuere affectet. Verù vt in omnibus, ita & hic, summo opere cauendù. Ne quid nimis: ne scilicet in donis Dei suauitate nimiam, aut quietè aucupetur, sed ijs pariter atq; omnibus ad veram sui mortificationem, veramq; abnegationè vtatur, alioqui certè vt ingratus à Deo relinquetur. Huic autem præscripto exercitio, aut huius farinae alteri, vt minimù semel per diè incumbet. Nè qui ne semel quidem in die mentem suam recollectà ad Deum conuertit, pro beneficijs Dei innumeris animo pensitatis gratias agit, peccata sua deplorat, veniam exorat, ad virtutum profectum gratiæ diuinæ auxiliũ supplex implorat, bonum animi propositum arripit voluntati diuinæ se torum dedit ac subijcit, is profectò Christiani hominis nomenclatura indignus censetur. Nam quemadmodum ferrum nisi assiduo vsu contrectetur, ruginem contrahit: ita & charitas Dei in continuo vsu exerceatur, pedetentim tepelcit ac deperit.

Amor Dei vt foueatur præsentiæ Dei contemplatione, crebris ad eum aspirationibus orationibusque: qua item via ad veram veniatur perfectionem.

CAPVT XX.

Abstractam vitam quæcunq; promoueat.

Multiplicia sunt ad Deum exercitia, diuersus est hominibus viuendi modus, diuersa ingenia, scripturæ diuinæ abyssus imperferutabilis, traditio ipsa infinita. Vis igitur paucis certissimam omnium & cõpendiosissimam scire viam? hoc tibi exercitium arripe: Primo omnium (quo ad licet) abstractum te, separatimq; teneas ab hominibus vniuersis, semper quæras tempus & locum opportunum Deo familiarius vacandi. Pectus à peccatorum inquinamenti, vanisq; oblectationibus & euagationibus purum custodias, semper intus tecum permanens. Sensus exteriores cordisq; aditum contra omnes vanitates & incidentes imagines formasq; rerum secularium, quantum potes, obfirmes. Voluntatem & affectus ab omni gaudio & mœrore, spe & solitudine creaturarum & accidentium (quæ libertatem tuam aliquo modo tibi impedire, occupationesq; & cordis additiones seu inhaesionem inducere possent) pura, incontaminata, libera serues. Mentem tuam supra omnia temporalia in Deo geras suspensam, semperq; Deum memoria tenens, cum viuida quadam sedulitate, humiliter ante oculos illius consistas: suauem item animi propensionem continuumq; desiderium vt cum eo vniri possis, ad Deũ habeas: quo subtracto, ocyus ad cor reuertaris, sensus distractos manes recolligas. Hæc si primum experienti onerosa videbuntur & ardua, haud a-

nimum abijcias, sed contra audacior progredere, penetra ac perseuera. Id si feceris, mihi crede, vsu ipso tibi protinus fient, non solum leuia, verum etiam iucunda. Sin verd vterius proficere desideras, in omni tempore, in omni loco ita age, ac si Deus praesens praesentem te semper alloqueretur: Fili mi contine te intus, intro ad me reuertere, purum te a peccatis, liberum, nullaque sollicitudine, & amore rerum temporalium distractum, custodi, summo illi bono, summo amore absque medio adhære, quaecunque videris vel audieris dissimula & pertransi. Huic autem negotio in memoria tua praeparatas habeas breues aliquas precatiunculas ad excitandos in Deum adfectus, quas D. Augustinus, haud iniuria iaculatorias vocat. Sunt enim veluti iacula quaedam ignita, quae in ipsum pectus dominicum eiacularum. De his loquitur sponsus in Canticis: *Uulnerasti cor meum soror mea sponsa.* Has iaculatorias sicuti & vocales orationes ad quas obligaris ex intimo cordis adfectu proferes ad vniendum te Deo in aestuantissimo amoris sui incendio, ac te ipsum affuefacies, vt has aspirationes inter eundem, standum, sedendum, iacendum, quiescendum, manducandum, operandum, si non ore, saltem corde semper tibi habeas familiares. Si quid incipiendum aut operandum fuerit, ante singula opera cor, intentionemque tuam ad Deum prius erigas, sic Deum in omnibus facile inuenies, hoc aut simili modo.

Præsentia Dei vel vbi que attendenda.

Augustin. Orationes iaculatoriae que sint, quae ve spectent. Cantic 1.

Aspirationes

O Domine meus, & Deus meus, o mi amabilissime, electissime amice & sponse, o amor meus, refugium meum, gaudium meum, & quicquid cor meum desiderare potest. O quando perfecto amore te diligeam? quando puro corde te amplectar? o quando totus mihi moriar? quando abnegabo, despiciam, & relinquam omnia propter te? O vti nam posses anima mea totis viribus suis perfecte tibi vniri, nullo postea tempore abs te separanda, sed tota in te coquiescere, demergi, liquefieri, tuisque gratis frui amplexibus posses. O tu vita anima mea, offero ac resigno me tibi ex animo quantum sum, vt me possideas, & de me facias in tempore & aeternitate secundum altissimum beneplacitum tuum. O dulcissime Domine Iesu Christe, desidero & peto, vt ignea illa & mellisua diuini amoris tui virtus, totum pectus meum transfuset, purget, illuminet, atque ad se trahat omnes vires anima mea, vt veluti facula quadam ardens in tuo amore totus consumar, ac a me ipso deficiens, totus in te transfundar, vtq, te solum semper cogitem, te solum desiderem, te cognoscam, te inueniam, tibi soli inseparabilis semper inheream. His & id genus innumeris ignitis aspirationibus (vt Spiritus sancti vnctio edocebit) saepius per diem & noctem ad Deum magna vehementia effusis, spiritus tuus magis magisque in Dei amorem inflammabitur, firmabiturque: idque adeo fortiter, vt quoties volueris, sine vllis cogitationibus aut meditationibus prauijs, in ictu oculi, ceu fulgur quoddam te ad Deum eleuare ac immergere poteris, in ipsam diuini amoris abyssum, cum inenarrabilibus desiderijs, & anhelationibus ad Deum, solum habendum, solumque possidendum. Hæc autem centies, imò vel millies in die fieri possunt mente sola, sine vllis verbis, aut, si placuerit, etiam verbis, dummodo natura tua par sit tanto labori. Maxime opere enim aduigilandum est, ne natura, aut cerebrum intemperantia & immoderatione aliqua lædatur. Quoties igitur hoc modo cor tuum cum amore conuertis ad Deum, toties tibi Deus occurrens, nouam gratiam infundit, quam nisi per peccatum lætiferum amittere poteris nunquam. Verum in hac via perseuerare potest nemo, nisi in humili sui ipsius abnegatione refigurationemque ad Deum continuo permanserit. Ab externis igitur ad interna rediens

Aspirationes cuiusmodi emittendæ ad Deum.

Natura cerebrique ne ledantur inuigilandum.

H h h

protinus

Exercitiū
omniū, scō-
pus quis,

Perfectionē
cur pauci ob-
tineant.

Math. 17.
Luca 10.

Philosophia
mystica qui-
bus tantum
à Deo reue-
latur.

Via certifi-
ca ad perfe-
ctionē qua-

protinus explorā, num fortè in aliquo deliqueris, an te alicubi spectāris. Id ex ani-
mo deplorans admissum, Deo te iterum captiuum dede in voluntatem ipsius, ac
quemadmodum antea, ita nunc quoque cum amore audacter ad eum regressere, in
eōq; vsque ad mortem perseuera. Omnia autem reliqua exercitia, qualia sunt, ieiun-
ia, vigilia, &c. ad istud, seu scopum sunt ordinanda, tantumq; ex ijs est assumen-
dum, quantum tibi ad cordis puritatem, Deiq; amorem subsidio esse potest. Hic iū
paucis totius sanctitatis summam, qua ad apicem perfectionis conscendere potes
tenes: quem inter mille vix pauci mortales apprehendunt, idē potissimum
quod in intentione sua seipso nimium spectant, ac in alijs exercitijs præfixo sibi
sine conuiescunt, atque ita multorum annorum spacia sine magno profectu tran-
sunt. Hęc via est abscondita illa philosophia, quam Pater cœlestis, cœlestibus suis
inspiracionibus electos suos edocet, quam exarat in cordibus paruulorum & hu-
milium, qui id ab eo humili cum fiducia, sædula diligentia, & omnium mundana-
rum voluptatum contemptu expetunt. Atque haud rarō, plebeio cuius idiota,
aut ignobili mulierculā à Deo reuelatur, quod literatissimo philosopho (qui elato
supercilio & inani fastu turgidus, reliquos præ se mortales contemnit) occultatur.
Ad hanc autem Philosophiam omnes creati & vocati sumus, qui etiam quouis mo-
mento tantam à Deo gratiam, tamq; ineffabilia bona promereri possumus, vt ve-
rè deplorandum sit, nos hic acedē supinos & oscitabundos ea negligere, quæ irre-
cuperabili damno perpetuo neglecta manebunt. Porro Deus id grauissimæ iniu-
riæ loco ducit, quod ad se propius accedere nolumus, & cœlestia illa perpetuoq;
permansura bona (proh pudor) ob temporaria ista per sensus exteriores impor-
tata negligimus & amittimus. Hęc via est facillima certissimaq; omnium que
reperiuntur. Ad hanc enim non ingenij acumine, non subtilibus aut intricatis ar-
tibus, neque etiam vel corporis robore opus est, nisi hoc solo, vt te totum & omnia
tua in manus Dei resignes & abneges, pectus purum à vitijs & creaturarum amo-
re custodias, ignitis ad Deum affectibus te exerceas, eidem amore perpetuo inha-
reas. Hisce exercitijs omnis multiplicitas, omnia vitia, & quicquid infra Deum est
semel euanesceat, liquefiet, corruet.

*Vita abstracta vti eligenda: quam sit illa necessaria: que sint
eius commoda: quantum item noceat hominum
incauta societas familiari-
tasque.*

CAPVT. XXI.

Vita abstra-
cta quam sit
necessaria.
Societas vt
spiritum ex-
tinguat.

VT autem prædicta documenta tibi melius innotescant, notanda sunt hæc se-
quentia. Primo, separatim te abstractumq; teneas oportet (quatenus tibi
per statum & officium tuum licet) ab omnibus hominibus, idque hac potis-
simum de causā, quod plurimæ operationes, cōfabulationes, & societates animum
turbant, diligentiam eneruant, puritatem in sciunt, charitatem diminuunt & iri-
gescunt, vt nunquam ad germanum illius feruorem peruenire quis possit; at-
tentionem internam impediunt, rationem obcecant, vt cernere nequeat quid sibi
sit con-

fit conducibile. Facile admodum elabitur homini verbum aliquod non necessarium, facile tempus preciosissimum per ineptas hominum societates inutiliter teritur. Ea propter Arsenio praeceptum fuit ab angelo, vt fugeret, taceret, quiesceret. Totius quippe beatitudinis fons est, tranquillum se seruare in solitudine. Nam plus praestat eruditionis, purum se & incontaminatum conseruare, quam immensa volumina euoluere. Quisquis cum hoc mundo vult conuersari, vulnera non parca oportet illum tolerare. Nam omnia illa quibus homo distrahitur videndo, audiendo, comedendo, bibendo, loquendo, operando, alijs citra necessitatem semet applicando: omnia inquam, illa praedones sunt puritatis animi & eximiorum suorum bonorum. Ad animi autem puritatem, melius non peruenitur quam fugiendo. Qui à creaturis profugiunt in solitudinem, ij secure admodum confugiunt, modo ibi ita se gerant, vti deoet. At verò qui in seipsos confugiunt, ij periculose nimis confugiunt. Isti sunt homines probi, qui in mundo haerentes, nusquam nisi in seipsos fugere norunt, sui se negocijs officij occupando: quare & ipsorum fuga periculo est proxima. In solitudine homo purificatur & purus permanet, sibi inuoluntate, & Deum diligere discit. In solitudine carnem mortificare, Deo assimilari ac vniuersi edocetur. Cui solitudo sapit, huic sapit Deus. In solitudine alienatur ab homine omnia aliena. In solitudine per saporem rerum caelestium omnia onera sunt leuia. In solitudine seipsum homo amittit, & Deum inuenit. Solitudinem quoniam pauci vere agnoscunt, pauci etiam adamant. At si penitus perspicerent, quantus in ea bonorum thesaurus deliteat, mirum non omnes ad illam concurrant. Quapropter in vera Dei dilectione te admoneo, vt (quo ad licet) liberum te feriatumque custodias ab hominibus vniuersis. Nulli nisi qui eiusdem tecum sit animi nimium familiaris fias. Responde omnibus breuiter & humiliter, etiam, vel non, vti conuenit quando te alloquuntur: quod si tibi odium pariat, benignè hoc & hilariter propter Deum sustine. Silentium serua. Oportunum semper quaere tempus locumque solus permanendi, & hominum familiaritates deuittandi. Quid? an non melius est, vt aeternum illum Dominum tibi habeas propitium contra homines vniuersos, qui te a quo animo ferre nequeunt, nec laedere tamen possunt; quam vt omnium creaturarum scilicet patrocinio, Deum habeas contrarium, aut alioqui illo carere debeas? Exteriorum hominum tuum quietum, interiorum incontaminatum conserua, tecum intus semper permanendo. Sensuum occasus, veritatis tibi est exortus. Si omnibus creaturis vtilis esse cupis, ab omnibus te abstrahere. Veritati simpliciter satisfacito, & si quid forte accidat aduersi, morosus tibi ipsi auxiliari aut patrocinari noli. Nam qui se nimium defendere curat, studet, is veritatis patrocinio destituitur. Vnde

Christus ait: *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, id est, tui ipsius nimis anxiam curam & sollicitudinem abijce, nam in Deo omnia tibi abunde*

sunt exposita.

(:)

S Arsenius. Solitudo vult fit beatitudinis fons.

Puritas animi vti acquiritur per abstractionem.

Solitudinis laus & utilitas.

Familiaritas hominum vitanda cur sit.

Vtilis vti quis omnibus fieri possit.

Luc 19.

Hhb 3

Puritas

*Puritas cordis quomodo acquiratur, conseruetur: vt-
que sine illa nihil Deo placere
possit.*

CAPVT XXII.

SI vnquam Deo coniungi cupis, voluntatem tuam penitus ei dedere & abne-
re, peccus ab omni creaturarum inordinato amore illibatum conseruare, om-
nesq; delicias & corporis blandimenta procul ablegare debes. Quemadmo-
dum enim miles secularis amicos, patriam, facultates omnes derelinquens, corpus
& animam incertæ Martis alex exponit, in externis regionibus ad mortem vique
horrendis prælijs conflictatur, vt vilem aliquem nummulum sibi lucrifaciat: ita
& tu si summum bonum in corde tuo possidere concupiscis, nondum illud feriatum
pauper spiritu, exoneratumq; ab omnibus quæ purè Deus non sunt, quantum po-
tes custodias: sic demum diuinæ gratiæ sol peculiariter in illo splendet ac opera-
bitur. Oculum cordis, hoc est, intellectum tuum, ab omnibus imaginibus & formis
purum quietumq; efficias, incidentes quasuis ineptias abigas. Si ipse eas in ani-
mum non introduxeris, cito earum obliuisceris, minimoque negotio vniuersa
tentamenta superabis. Quorum namque imagines in te non introducis, ea etiam
non concupiscis. Principio quidem graue est, à cunctis imaginibus & phantasia-
rum ineptijs vacuum liberumq; fieri: at vbi eo quis profecerit, vt videns cæcus
factus sit, audiensq; surdaster, hoc est, quod internæ contemplationi, rerumq; diui-
narum studio adeo fit addictus, vt sensus exteriores perfectam suam operationem
iam non exerceant tum ei non erit amplius onerosum. Proinde quamdiu imagi-
nes formasq; omnes nondum penitus excludere vales, id saltem cura, ne illas tu in
animum sponte inferas & foueas & paulatim in sese euanescent. Pijis vero imagini-
bus de Deo, deq; rebus diuinis, quæ te in Dei amorem inflamment, quemadmo-
dum supra dictum est, mentem tuam occupare ad labora. Si peccus tuum ab impu-
ris adfectibus & amoribus purum conseruare cupis, momentaneæ lætitiæ, carna-
liumque illecebrarum memoriam, quam longissimè ex animo profigare aduolue-
ce. Solitudinem cordis intra te constitue, omnes suppullulantes variarum rerum
adfectus motusq; incidentes rerum caducarum sollicitudines abijce, cogitationum
ineptias tibi ob oculos volitantes propelle, occultum, quoddam diuerticulum & tran-
quillum in corde tuo tibi construe, vbi ab omnibus rerum accidentium amoribus
& sollicitudinibus liber, dilectissimo tuo (sicut desiderat anima tua) quandoque de-
colloqui & vacare vales. Ante omnia cor tuum intus simplex & vni forme custo-
di, in mentis silentio conticesse. Quoniam vnum, hoc est, vnitum cor & purum ab
omnibus ineptis phantasijs est necessarium. Simplici enim, ocioso & quieto corde
super omnia delectatus Deus, nobilissimum opus suum in eo operatur. Anima no-
stra semper multumque laborat, quoniam multis & diuersis semper distenditur
cogitationibus. At quem omisis multis, vnum dumtaxat cogitat, tunc à superfluo
illo multoq; labore liberatur. Idem si nihilum tuum mente pertractes, non ita
multo labore deprimeris. O si quis ad cordis tranquillitatem, ad omnium rerum
obliuionem peruenire possit, illius & rerum amicorumque illius omnium solici-
tam

Cordis puri-
tas quomo-
do acquiren-
da.

Oculus cor-
dis quomo-
do purgandus

Cor quomo-
do sit purum
conseruan-
dum.

Simplicitas
cordis qui
custodienda
fit.
Lucæ 10.

si Deus curā ageret, contraq; inimicos illius pro eo dimicaret. Caterū ad verā pacē, ad veram cordis quietem, nunquam aut quam rarissimē peruenitur, nisi per hanc tranquillitatem & euacuationem omnium creaturarum, cum introueris vultus in Deo vnitis, in æterno illo nunc, diuinitatis ipsius. Istud autem pro vniuersis exercitijs sufficere potest.

Quies cordis
vera quomo-
do obtinea-
tur.

Affectus quomodo mundandus, & ornandus & per nuditatem simplicandus.

CAPVT. XXIII.

Ceterum, vt hæc paulò fufius, præsertim quæ ad vim appetitiuam attinent, explicentur scire conuenit, totius nostræ salutis cardinem, non in alio post Deum, quam in nostri arbitrij libertate consistere. Quum enim nos ipsos per liberum arbitrium cum amore conuertimus ad originem nostram, vnde profuimus, Deum saluamur: omnesq; animæ nostræ vires atque aded corpus ipsum, huic voluntatis arbitrio seruire ac morem gerere compelluntur. Ad verò quum nos per liberum illud arbitrium vel ad nos ipsos, vel ad creaturarum amorem incuruamus, vniuersorum malorum segetem nobis aperimus: anima ipsa (vt pote permixta rebus multò se vilioribus) turpiter sordidatur, haud secus, quam si argenteum plumbo permisceatur. Proinde ante omnia necessarium est, vt toto conamine voluntatem, adfectusq; nostros, ab omnibus peregrinis amoribus & inclinationibus ad res externas, puros custodientes, in nullo penitus nisi in solo Deo conquiescamus. Huc spectat quod ait Augustinus. O nobilis anima, o Dei excellens creatura, quid eum queso extra te quæris, qui totus verè, nudeq; est intra te? Diuinæ naturæ participes facta es, & creaturas sectaris? *Vbi thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Et quocunq; amoris thesaurus præcedit, eo & cogitationes sequantur necesse est. Quod præ omnibus maximè diligis, id sæpissimè cogitas. Et quod sæpissime cogitas, id maximè diligis. Vis igitur scire vbi sit thesaurus tuus? Vide quid magis diligas. Vis scire quid magis diligas? Attende: quid frequentius cogitas, quid potissimè quæris, Deū an creaturas? Cuiusmodi autè in corde tuo frequentius versatur obiectū, istiusmodi & ipse es. Quamdiu à creaturis nondum perfectè fuerit homo liberatus, nondū eas dereliquerit aut excluderit, tã diu neque ad Deum liberè euolare, neq; diuina limpide contèplari poterit. Ideò nos tam raros hodie videmus veros contèplatores, quod momentaneis istis nimium in hærentes, ab amore creaturarum totos se non auertunt. Maximum enim diuinæ gratiæ operationi impedimentum in nobis præstant voluptas gratiositasq; creaturarum. Deus ne tantillum quidem nobis proprii concedit quo nobis ipsis in hæreamus, quodū nobis ascribamus: quantum patiat̄ oculus meus; hoc est, planè nihil quoniam Dei solius omne est propriū. Quare omnibus sine proprietate, non sicut peculiariter nostris, sed veluti ad tempus nobis accommodatis, vti debemus. Fundamentum autem ipsius cui omnis boni structura nititur, est, vt intus nos nudemus, nudatosq; conseruemus à rebus omnibus extraneis. Id Deo summè placet, ob id læta nobis immittit & tristia, prospera & aduersa: ideò intus nos admonet,

Arbitriū ho-
minis quom-
sit liberam.

Affectus ho-
minis quom-
modo mun-
dandus.
Augustin.

Matth. 6.

Contempla-
turi cur pau-
e hodie in-
ueniantur.
Proprietas
omnis abdi-
canda.

Nuditas spi-
ritualis ne-
cessaria qua-

vt huc

vt huc scilicet pertrahat, pro quo & seipsum totum nobis tradit possidendum, cunctaque in peculium nostrum perpetuum, quæcunque in cælo sunt & in terra, quæcunque ex ipso profluxere, quæcunque angeli possident & sancti, vt ea omnia non minus nostra sint, quam sunt illorum. Nulla re citius tam à seipso, quam à creaturis vniuersis homo exoneratur, quam quod seipsum humiliet, extenuet, creaturas omnes floccipendat, omniaque terrena ista reputet vt stercola, terram & vile lutum, vnde vera sunt confecta, ac in quæ sunt reuersura: Deum verò solum gestet in corde, & animo, idque desideratissimo prorsus adfectu. Nam si Deus est ingressurus, omnia prius egredi oportet, nihilque penitus in te, nisi nuda puraque intentio & desiderium quoddam Dei, perpetuo eidem seruiendi, & supra omnia summum proximique locum ei tribuendi, remanere debet.

Phil. 3.

Voluntas Dei vt in cunctis querenda & sequenda, & quomodo quisque in omnibus sese obseruare debeat.

CAPVT XXIV.

Auspiciaturus, aut perfecturus quippiam, primò omnium cor tuum ad superabundantem diuinæ bonitatis abyssum humiliter eleua, ac citra illius orbem planè agnoscas te posse perficere nihil, humiliterque Deum exores, vt illi & omnia opera tua, hoc est, quicquid volueris facere aut omittere, pro summa sua voluntate, ad suum dirigat honorem. Porro si tibi parum liquet quæ sit voluntas Dei, tunc in intimis tuis ad eum conuersus, cum silentio istic expecta, quid Deus aut ratio tua illuminata faciendum, quid fugiendum præscribit. Sin verò post hæc quæ permans incertus atque antea, tum obseruato perpensoque teipso, id elige quod naturæ, sensualitatisque tux molestius & magis est contrarium. Id autem citra omnem controuersiam tutissimum est, quemadmodum & periculosius est. & conscientiam magis postea premere solet, id ad quod dædetur natura propensior. Illud longè vtilius est, quam multi ad diuersos discursus, quam plurimæ cum magna distractione & paruo fructu consultationes, obseruata tamen semper diuinarum scripturarum sententia. Aliqui quum Deum intus habere cupiunt, ad externa semer effundunt, ad externa autem vocati, intro regredi volunt. Ita semper ad quæcunque à Deo inuitantur, alia atque alia semper ipsi moliantur, suos modos, sui cerebri somnia alijs omnibus præferentes. Contra, alij præclara quædam auspicantur exercitia vt magnum quiddam inde putetur enasciturum, sed priusquam atterdas in pristinam statim consuetudinem & ad naturæ illecebras relabuntur. Alij quidem per ignem transeunt & aquam, sed quum introconuertuntur, quo minus tunc fulcimenti intus experiantur, hoc molestius ferunt. At quanto citius sibi mori studuerint: tanto facilius pertransire poterunt. Proinde quam varij sunt homines, tam varia etiam ad Deum sunt exercitia, ad eò vt quod vni vita est, mortui alteri certissima sit occasio: secundum etiam vniuscuiusque naturalem dispositionem, & secundum quod pijs exercitijs se quisque præparat, vt plurimum se applicare solet gratia diuina. Quamobrem non tam aliorum exercitia modocumque, quam

Voluntas Dei quomodo semper obseruanda sit.

Molesta sensualitati vt sint eligenda pig ceteri

Psal. 63.

Exercitia hominū quam sunt varia.

essentiales eorum virtutes imitandas tibi propones. Essentialis siquidem ad Deum via perpetuo sui similis manet ac inconcussa. Arripiendus tibi igitur est viuendi modus, qualem tua exigit vocatio. ieiunia, vigiliae & id genus carnis macerationes haud parum quidem conferunt ad vitam spiritualem, verum si ob capicis naturam infirmitatem, ea tibi non tam remedio forent, quam exitio, tantundem inde tibi assumas, quantum virium tuarum imbecillitas permittit. Si medium tenere non potes, consultius est, vt paululum infra modum te contineas, quam temere superexcedas, ne postea eueniat (vt fere solet) vt naturae nimis immoderate oppressae, rursus nimis immoderate indulgendum sit. Quare in primis curandum, vt vitia solum in te mortificetur, Deoque per ardentem amorem inhaereas, sic tibi corporis diuturna vita grauiam non adferet detrimenta. Atqui haec ihs dicta nolim, qui adhuc mundi huius carnisq; illecebris toti addicuntur, quibus non carnis cura, sed afflictio potius moderata est assumenda. Ita semper obseruandum est, ad quid te Deus vocauerit, quidue abs te habere velit. Qui mentis suae scrinium, vitiaq; sua accuratius obseruaret, ac seipso relicto, Dominum sequeretur, quomodo, quouecalle, Deus ipsum ad se pertrahere vellet, intusq; apud sese permaneret, omnia sibi a Deo siue exterius, siue interius superuenientia lubens amplecteretur, cum gratiarum actione occultis Dei iudicijs semper se submitteret, Deum potius quam seipsum tam in spiritu, quam in corpore spectaret, huic certo certius esset quid agendum, quid omittendum foret, omnesq; difficultates bonis auiibus, nullo fere negotio transiliret. Quae primo inaequalia quandoque & extranea videntur, ea saepe utiliora comprobantur altissimis esse exercitijs. Deus autem talem suum amicum vsque in finem aberrare non permittet, quibusuis etiam itineribus pergeret, modo consilijs sanioribus acquiescere vellet. Quum quis vera lance studioq; perpendit quicquid facit vel omittit, omnes vias, mores, omnia verba sua, an forte quippiam in intimis suis, quod pure Deus non est deliteat, tum in multiplici sua inordinatione male se afflicto, (quam alias ne agnouisset quidem) crucem suam vigecuplo grauiorem inuenit, quam ij qui illam semper effugere quaerunt, defectusq; suos penitius introspicere renuunt. Ac ita seipsum defectusq; suos aded habet exploratos, aded numeratos, vt digitos proprios. Huiusmodi autem continua sui obseruatio, principio quidem dura videtur, & insuperabilis, atqui consuetudine ipsa paulatim mollescet. Vehemens enim ille impetus, nimiusq; ardor, quo intus ociosus & liber esse desiderat, ab omni hominem labe expurgat, ac purgatorij ignis poenas, hic in terris abluit.

ieiunia, ex-
niqua: affli-
ctio: qua-
tenus affa-
mendat.

Obseruatio
sui continua
quam sic in
principio
difficilis.

Quomodo in operibus externis Deum in mente conseruare debeamus.

CAPVT XXV.

Vita verè solitaria & abstracta non tam in externa corporis separatione, quam intus in animi solitudine consistit. Et quemadmodum homini adhuc imperfecto necessaria est externorum omnium fuga, si integrè se ad Deum conuertere cupit, idèq; magno cum labore & dolore. Ita perfectus, cui difficilis non est ad interiora reditus, hac externorum fuga tantopere non indiget. Prænotandum enim

*Dei presen-
tia ut etiam
in externis
operibus sit
habenda.*

*Labor corpo-
ralis quantu-
m nos impedi-
at a spiritua-
li exercitio.*

*Mens quo-
modo ad
Deum conuer-
tenda sit.*

*Opera exter-
na quæ a
Deo nos im-
pediant.*

*Opera verba
que homini
quando ex
Deo sunt.*

enim ad conuersionem internam, quam ad euagationem exteriores. Nam qui inordinato amore nihil profequitur, is quoties uoluerit ab omnibus se auertere poterit. Ita assuefacere debet animum suum homo pius, ut Deum semper sibi habeat presentem. Quemadmodum in precibus tuis, Deum præ oculis habebas in templo, ita eisdem finitis persevera, maxime quum inter homines conuersandum erit, Deum menti tuæ præfigas, te sollicitus custodias, omnia opera tua sine dispectio interno, & cordis additione perficias, sicuti alius qui spîa qui ea non facit, vel ad quæ nihil profus attinet, liber ab ijs, ac non distractus permanet. Quæcunque uisus vel audis, protinus relinquis & expuas, ne cogitationes adfectusq; tui imaginibus, voluptatibus aut amoribus peregrinis inquinentur. Nam quæ extra orationis tempus, cum uoluptate exercentur, ea orantibus plerumq; in mentem redire solent, vel inuitis. Si ad hunc modum vires tuæ superiores in operationibus externis Deo manserint coniunctæ, nil plane tibi oberit labor qui uis corporeus, solitudo, occupatio, aut turbatio, quibus ob Dei honorem secundum inferiores animæ vires necessario aliquantisper distraheris. Re etenim probè administrata, ocyus ad Deum intro reuerteris, qui te maiori cum humanitate, ad se recipiet reuertentem, quod in negocijs externis fideliter illi seduloq; ministraueris. Proinde non tibi sufficere putabis vnâ quamlibet cogitationem de diuinis. Cogitationis enim quam citissimè auolant. Et plerumque euenit, ut ubi vna fuerat pia cogitatio de rebus diuinis, ibi è diuerso decem de rebus vanis, priorem illam uolenter expellentes irruant. Atqui mens cum uniuersis viribus suis funditus ad Dominum est conuertenda, quem & essentialiter cum amoris quadam & vniformi inclinatione, cum assidua conuersione, intentioneque ad Deum in se retinere debet. In omnibus etiam locis & operibus æqualem ad Deum amorem studiumq; conseruans, eum causam primariam in omnibus tibi constituas: ita profectò nullus tibi Deum eripere, aut impedire præualbit. Quis sic Deo coniunctus manet, is haud facillè iterum ad peccatum aliquod impinget. Cane igitur putes, obedientiæ charitatisq; opera, qualia sunt, cantare, legere, alijs obsequi & inseruire &c. tibi ad Deum impedimenta esse, aut quod omnia debeas relinquere ac soli Deo vacare. Minime inquam: quoniam inordinatio tua impedimento tibi est maximo, quod scilicet Deum pure in omnibus non spectes, te solcite non custodias, propriæ uoluntati nimium inhæreas. Hinc tot imaginibus distraheris, & repletis, ex teipso uidelicet nato obstaculo. Porro quum ex Dei potissimum amore tua proficiscuntur opera, tum Deus (si forte ocyus te colligere nequeas) negligentiam illam aliunde tibi refarciet, qui vel in vno saepe momento, eam tibi cum senore pensare potest, nec diutino tempore indiget, ut optus suum perficiat. Quamdiu uitijs & creaturarum præpostero amore non exploditur Deus, nil te turbabit operatio quauis externa, aut casus aliquis accidens. Si igitur scire cupis, an opera uerbaque tua sint ex Deo, explora an ex ijs ad veram humilitatem, ad internam conuersionem magis inclineris: Hoc comperto, ea ex Deo esse ne dubites. Sin uerò te turbant potius ac distrahunt, certissimum habes argumentum ea non purè in Deo fuisse fundata, sed aliquid fuisse admixtum, quod uel purè Deus non fuit, uel cuius Deus uera occasio non fuit.

*Quomodo natura omnibus quibus se suumque commodum
spectat, interire debet
& mori.*

CAPVT XXVI.

Magno studio & diligentia die nocteque excutienda est cuius intentio sua, Intentio vi
quid scilicet ipsum moueat, quemue in omnibus operibus suis scopum si-
bi praefixerit. Natura enim seipsa & quae sua sunt semper (etiam in ijs quae
necessitatis duntaxat causa sumuntur) queritans, libenter aliquid haberet, ali-
quid sciret, aliquid vellet. Et priusquam hoc triplex aliquid radicatus mortifice-
tur, hoc optus, hic labor est. Natura siquidem post primum illum lapsum suum
quam profundissime praecipitata est & oppressa, modoque incomprehensibili ad
se se incuruata & inclinata: quae vitiosa inclinatio adeo profundè & occultè in ip-
sis hominis exterioris haeret medullis, vt semper obiectum aliquod, quo se-
met oblectet, in verbis, operibus & alijs quibuslibet in rebus aucupetur. Ab
vna autem parte pressa, ab altera se iterum attollit, furtim quae sua sunt, quaeritans, idque (quod mirum est) in donis Dei, in deuotione sensibili, in
suauitate spiritus, atque adeo in Deo ipso. Se quoque magis quam Deum natura a-
mat, omniaque desiderat cum proprietate sibi usurpare. Quidquod aeternum illum
Deum honore laudèque sua defraudat, donaque & operationes illius impedit prius-
quam id animaduertamus? Qui inordinatus sui ipsius amor quam naturam voca-
mus hac tempestate, proh dolor, in omni hominum genere sic inualuit, vt his de-
plorandis non vnus sufficiat. Heraclitus. Ceterum, funditus intercidere, opprimi,
& in sese sibi emori debet, voluntatiue propriae, vitiosis suis defectibus omnibus
arrepitis sibi exercitijs siue delectibus, & operosa illi sedulitati, omnibusque modis
quibus sibi ipsi inhærere, seque sustentare conuincitur, penitus interire debet, si le-
gitime alias in Deum transformari, & vniri cum eo velis per multiplicem, mili-
tarem audacemque pugnam: violentam quoque tui abnegationem sine vlla in ter-
mitione, donec in ijs probè exercitatus fias. Verùm isthoc non vnus est diei nego-
cium: labore multo opus est, priusquam animalem nostrum hominem à tempo-
ralibus hisce rebus abstrahere. propriamque voluntatem tam in lætis, quam in
tristibus perficere odomare possimus. Duæ siquidem formæ in vna materia pari-
ter esse nequeunt. Si ignis excitabitur, lignum interea oportet. Si fructus nasce-
tur tritici granum emoriatur oportet. Si Deus intra te peculiariter operabitur, tu
merè patiaris oportet, omnesque vires tuæ ab arrepitis sibi defectibus & operosa illa
sedulitate expoliari & in abnegatione quadam sui, nudo, simplicitate illo virtutis
suarum nihilo tantummodo niri debeat. Quanto autem isthoc nihilum
fuerit profundius & vastius, tanto & vnicio cum Deo erit essentialior. Vni-
uerse quippe iustitiae nostrae in se sunt immundæ coram oculis Dei, vt pan-
nis menstruatæ. Ex hac mortificatione atque interitu sui ipsius, in eiusmodi
hominibus, intolerabilis quaedam pœna plerumque generatur, adeo vt præ inasti-
mabili dolore vniuersus mundus ipse videatur angustus, quo dolore natura premitur.

Natura vt se
ipsum in o-
mnibus quaerit.

Amor prius
tus vt hodie
inualuit.

Natura in
quibus emoritur
in se debeat.

Ioan. 12.

Est 64.
Mortificatio
quanto do-
lore natura
premitur.

Iii 2

adeo

Salus vt in
patiendo co
struita.

Natiuitas
mystica vt
in anima
mortificata
perficiatur

ad eò premitur & angustatur, vt ne ipsi quidem homines afflicti quid sibi doleat, agnoscant. Atqui solus ille interitus sui & naturæ mortificatio est, quæ ipsos ita malè premit, dum & mori recusant & tamen per virtutem mortis Christi mori compelluntur. Quanto autem in sponte arreptis delectibus suis plures defectus & proprietates possederint, tanto pressura quoque grauior erit. Deus salutem nostram in patiendo posuit sicut in operando, & plura possimus pati quam operari. In hac tamen pressura id subrepat incommodi, quod callida natura semper obiectum aliquod venatur, ac tribulatione ista per orationes, per lectiones, questiones, sacramenti Eucharistiæ sumptionem, defungi quærat. Verum hic aliquantisper sensibili solatio destituaris oportet, nisi forrè naturæ imbecillitas diuersum expolcat. Sic quippe corpus Dominicum sumere posses, non tam vt à tribulatione ista eruaris quam vt eam paulo fortius ad extremum vsque punctum perferas. Natiuitas diuina absolute in homine consummari poterit nunquam, ni hæc primò mortificatio præcedat, atq; ita eà deinde sequatur diuina natiuitas. Quicquid autè hæc tibi tribulatione conatur excutere, id diuinæ isti natiuitati, quæ alioqui intra te facta fuisset, si in finem vsque fortiter pertulisses, maximè præbe impedimentum.

De varijs amicorum Dei tribulationibus.

CAPVT. XXVII.

Dona Dei
quibus ele
ctos suos do
nar, quatuor
quæ.

Amicos
suos vt Deus
per asperam
ducat semit
tam.
Iob 12.

Matth. 26.
Abnegatio
vera quomò
do obtinèda.

Tentationes
quorundam
amicorum
Dei quæ sunt
graues.

Quatuor potissimum donis electos suos remunerat Deus: *Primo* imbecillitate & teneritudine naturæ. *Secundo*, humani subsidij subtractione. *Tertio* quod rectè facta eorum in peiorem semper partem rapiantur. *Quarto* quod quum obnixè expectant à Deo gratiam & consolationem, ab ipsis ceu ab alienis auertatur. Eisdem muneribus & Dominum nostrum Iesum Christum à Patre suo cœlesti in vita & morte constat fuisse affectum. Nam dilectos suos amicos, quos ad absolutam sanctimoniam euehere statuit Deus, per horridam quandam & asperam semitam traducere solet, vt vix ipsimet sciant, quo se vertant, probanturq; à Deo sicuti & diuus Iob, sed ad suam ipsorum salutem & profectum. Ac interdum quidem subtracta eis omni consolationis & internæ suauitatis gratia, proinde nudos aridosq; derelinquit, ac si nullam Dei cognitionem, nullam eius dilectionem habuissent vnquam, imò ac si vatiniano semper odio Deum persecuti fuissent. Ita nudus stetit Dominus noster Iesus Christus quòd diceret. *Pater meus mea sed tua voluntas fiat.* Hic æquo animo in prosperis pariter & aduersis esse docemur, & veram abnegationem non aliter, quam per adfluens gratiæ subtractionem acquirendam, quemadmodum & in reliquis virtutibus vsu venire solet. Non enim patientia nisi per afflictiones & persecutiones, nec humilitas nisi per contemptum acquiri potest. Interdum vero diris tentationibus amicos suos obijcit Deus, puta superbiæ, luxuriæ, infernalis inuidiæ, quæ vitia diutinis iam & frequentibus conflictibus à se debellata existimabant: aut certè conscientix remotionibus, vacillationibus in fide, blasphemijs, odioque Dei, & eiusdem farinæ alijs vix nominandis sceleribus eos concutiendos tradit, vt incredibile sit hominem Christianum talia posse sustinere. Quæ eo quandoque inualescunt, vt iam se plane existiment

stiment superatos: atqui reuera non sunt, quoniam in suprema parte intellectus & voluntatis ipsorum occulta quaedam est repugnantia, ne ipsis quidem tentatis, ob immatas illas pressuras & suffusam quandam nebulam animaduersa. Nam si omnes animae vires superatae, manus dedissent, iam tanta non esset amplius tribulatio, praelium nullum, sed protinus ad peccata, maximè verò ad carnales illecebras praecipites agerentur. Id enim natura nobis inditum est, vt angustijs tribulationibusque pressis, consolationes externas solatiaque capremus, nisi spiritu inde prohibeamur. At sustine o bone has tentationes, siue magnae illae fuerint, siue pusillae, caue violentis perumpas, perinde ac si caput tibi dissecare velles, neque tamen illapsis imaginibus colludas, sed cum humili quadam abiectioe tui, pedibus Dei prouoluere, ac ob mnsas tibi praeculis volitantes te à facie Domini non subtrahes, sed quemadmodum illabuntur, ita elabuntur, nec de ijs praeterea quicquam cura, id videtur consultissimum. Nam & si omnes maligni spiritus cum vniuersis nequitijs & impuritatibus suis, adeoque mundus ipse totus per animam & corpus tuum, per carnem & sanguinem tuum transmearent, modo tu aliud quam Deum spectans nihil, mortis potius subire discrimen, quam contra Deum peccato alicui consensu reeligis, non tibi quicquam omnia ista officiant, sed emundant potius, ac purgatorij ignis bonam partem leuant, maximisque gratiarum donis, perinde atque in igne aurum aptatur probaturque, te praeparant. O si iohumiliter ac cum tui abnegatione sustinere posses, haud dubium pater ille coelestis (quum sibi visum fuerit) citissime te liberaret, ac innumeris consolationibus per seipsum te exaturaret. Quis nouit quomodo modo profusissima dona sua tibi conferre decreuit Deus? Omnia tibi ad Deum viam sternerent, recta atque obliqua, modo tu ijs debite attendere, rectè uti, tacere ac sustinere velles. Ita suos semper exercet Deus, ac illi quibuscum agunt asperis verbis alijsque modis ipsos exercent, omnia eorum opera, hoc est, quicquid agunt vel omittunt, haud secus quam manifestariam insaniam & hypocrisim iudicant contemptuque habent. Penitus enim tam in suis, quam in aliorum oculis interire, adeoque nude & integre cum Christo sursum in cruce suspendi debent, ab omni prorsus fulcimento, ab omni quod vel ipsi sunt, vel habent, vt ne cubitum quidem latum proprii sibi referuent. Proinde sustine, relinque, fuge, tace, ac intus loquere Charissime Domine tu probe nosti quod praeter te spectem neminem. Si tu ipse bonus & purus fueris intus, alterius nequitia non solum tibi nihil nocere, sed ne appropinquare quidem poterit, modo tute eam ad te non atrahas, aut intra te assumas. Quapropter tace, sustine, ac supra te transire permittite, & mox grata intus tranquillitate perfrueris. Si exploratum tibi esset, quam incredibilia hinc enascantur bona aut ex quam immenso amore hanc tibi tribulationem immitat Deus, & quam oculescentiae huius virtute tribulationis spiritus ille nequam effugetur, mirum ni ad multatamiliaria cruci huic obuiam procurreret, ac vestigia pedum eorum, qui te tribulatione affecerunt, aut angustiae alicuius occasio fuerunt, procumbens exoscularetis. Postremo diem illum, quo nil aduersi esse passus, velut amissum depurades. Deus siquidem gratiam suam adeoque seipsum, non minus in tribulationibus, quam in venerando Eucharistiae sacramento largitur. Quisquis sub occultis illis iudicijs & voluntate Dei ita se sustinere ac temperare posset, quamdiu id Domino visum fuerit, siue vno anno, siue sexcentis, huic Deus per semetipsum respondere debet, adeoque penitus ipsum in se trahit, ac diuinitate sua aded totum eum hominem penetrat, vt in Dei unitate omnem suam perdat multipliciter, totusque deificetur, ac

Tentationes
haec quomodo
sustinean-
da.

Electi Dei
quae acriter
exerceantur.

Nequitiae a-
liorum quae
non nocent.

Tribulatio-
num occultarum
quam tribu-
ta utilitas.

In afflic-
tione quam ve-
te Deus in-
ueniatur.

transformetur de claritate in claritatem tanquam à Domini spiritu, ut citius seipsum, quam talem hominem derelinquere posset Deus. Denique tanta gratia & lumine humilem illum purumque hominem interdum perfundit Deus, ut anima illius Deo ita fiat unita, ut si semetipsam contemplari posset, videret se in Deo plane nobilem atque præclaram omnia pariter in Deo cognitura. Quum igitur diuinam præsentiam spiritus percipit, à seipso totus deficit, ac in purum nihilum suum descendens, omnium creaturarum se iudicat esse nequissimum. Vbi tantum lucis & veritatis percepit à Deo, ut quicquid Deus non est, sibi plane fiat molestum, Nam in spiritu tanta gignitur exultatio, ut eam gestibus quibusdam corpus indicare cogatur. Verum id omnibus modis celare studens, in vera humilitate permaneat, nec in tantis istis Dei donis conquiescat, ne Deo factus ingratus, iuste ab eo deferatur.

*Quomodo omnia nude sunt accipienda
de manu Dei.*

CAPVT XXVIII.

Abnegatio
hominis ex-
cercitium quod

Psal. 39
Accidentia
omnia nude
accipienda
de manu
Domini.

Hominis perfecte sibi abnegati exercitia atque obiectum in omnibus aliud est nihil, quam submersio ac interitus quidam tam insignis, quam omnium mediocorum. Minimum medium est cogitatio de creaturis, maximum propria voluntas. Proinde quamdiu inclinationem aut formidinem quamdam ad vnum magis sentis quam ad aliud, siue de tempore id fuerit, siue æternitate, nondum perfecte tibi mortuus es. Quicquid intra te mutationem aliquam seu commotionem, errorē aut imaginationē excitare potest, id libera prorsus, interna ac eleuata mente pertransas & supergrediaris semper adnitens eleuatus esse supra omnem spem lucri, supra timorem damni, supra ocium & laborem, supra exaltationem & humiliationem, supra prospera & aduersa, confusionē & honorē solitudinem & distractionem, hoc est, supra omnia ea que tibi aliquo modo profuente ascensum, & immensū amoris cursū in Deū impedire queant. Nil enim tibi nocere potest Deo propitio. nā is abundē sollicitus erit pro te. Ad hæc consequenda omnia tibi accidentia siue læta illa fuerint, siue tristia, nō à creatura aliqua, sed directē ab ipso Deo suscipias, oportet, cogitans quod ad supernaturalia dona sua te sic aptare velit Deus, quare actus ei gratijs te ipsū & omnia tua, ad æternā ipsius gloriā, holocaustū offeras, in ipsissimū Dei intimū pectus, vnde hæc tibi sunt profecta, ita tibi vicissim respondebit Deus ac nouæ gratiæ infusione obuiabit. Deū quoque in omnibus inuenies, in cunctis etiā creaturis Deū agnosces & diliges, atque omnes rursum in ipso, omnesque creaturas in summa sua dignitate, qua à Deo sunt profectæ & procreate accipies, ita tibi cælū & terra libri loco esse possunt. Quibuscumque etiā te adfecerit Deus, tu æquo animo feras. Quāobrem si quid forte tibi minus æquo fiat, aut iniuste, caue Deū in similes aut homines, quā umuis etiā indigne te tractet, expellant, turbent, cadant, derideant, minuentur aduersarij tui, non tamen iniuriā tibi factā putabis, neque alicuius rei culpā vel pusillā vel grandē in aliquē conicies, sed nude omnibus de manu Domini, qui tibi reuera hæc irrogat, acceptis reputabis id quod

quod res est. Deum ad tuum ipsius commodum hæc ita permisisse. Hoc faciens in
 letis pariter & tristibus æquo animo persistis, & sine dolore spiritualiter moreris.
 Talis homo à propria voluntate penitus destitutus est, ac in interna spiritus tran-
 quillitate & pace in Deum perfectè translatus est (quanto autem in Deo quis ve-
 rius, tanto in pace securius) In hac pace habitaculum Dei est in anima nostra, qua
 pax, quum essentialis in homine fuerit, tum Deus per illum ceu per instrumentum
 suum, omnia opera sua perficit. O beatum hominem perfectè sibi renunciantem,
 peccatisq; suum purum custodientem. O quantum is cælestium consolationum per-
 cipit à Deo, gratior est enim Deo solus, mille alijs propriæ voluntati deditis.

De firmâ in Deum fiducia.

CAPVT XXIX.

Ista abnegationis ac expulsionis omnium creaturarum via, præ omnibus alijs
 optima est & compendiosissima, quare & diabolus omnibus machinis suis, eam
 varijs tentationibus, turbationibus, sollicitudinibus, animi torpore, inutilibus
 verbis & operibus, perplexis studijs, immoderata abstinentia, & id genus alijs im-
 pedimentis antea enumeratis, impedire studet. Exiguum admodum fuerit, quod
 tibi hic non exiguum dispendium facere possit. Atqui tu ad ea minimè conuer-
 sus, sed in Deum nude fidens, impedimentum omne cui debito aliquo non adstrin-
 geris (quantumvis etiam bonum & rationale videatur) abijce Deoque soli a-
 more ad hæresce, omnia quæ huc non prouocant, relinque: te ipsum & quicquid
 tibi aliquo modo superuenire potest, in impermutabilem illam Dei prouiden-
 tiam projice, eidem firmiter confide, eundem curare permitte, procul dubio tam
 interius quam exterius longè tibi melius providebit, quam si tu nocte dieq; soli-
 citus & anxius omnes vires tuas consumas: Hac fiducia, de manu paternæ prou-
 dentia, deq; æterna Dei dispositione, pro tua maxima utilitate omnia suscipe, siue
 diues fueris, siue pauper, valitudine prospera aut aduersa, vel quicquid tandem ti-
 bi euenerit, tuæ qui bonique consule. Deus omnibus vt ita essent, dedit, vires &
 effectum ipse eis largitus est, omnia ordinauit in numero, pondere & mensura, at-
 tingens à fine vsque in finem fortiter, & disponens omnia saauiter, neque quicquam
 est quod diuinam possit prouidentiam effugere. omnia siquidem perpetua illius
 ordinationi ad extremum vsque punctum sunt subiecta. Quare quum Deo pa-
 rum confisus, ipse tui curam agere satagis, discurrens anxius & sollicitus, non-
 nunquam te in necessitates & tribulationes incidere permittit, vt discas quam
 nihil tua ipsius ope & industria perficere valeas. Tanta Deus gratia, tanta exu-
 berat charitate, vt quicquid verè cum fiducia ab eo expectis, & quantumcunque fi-
 ducie sintum expandere sufficis, tantundem profectò recipies vel hic vel in po-
 sterù. Bonitatis enim diuinæ thesaurus planè est infinitus. Et sicut Deum nimis dili-
 gere nò potes, ita quoq; eidem nimium considerare nò potes, modo & intentio sit sincera
 & tu, quod in te est, præstes: Quanto autè fiducia in Deum est vehementior, studiosi-
 or, & humilitate reuerentiæq; in Deum sublimior tãto vehementius etiã, citius & abun-
 dantius quod postulas impetrabis. Id tibi nulla peccata tua impedire queunt quoniã
 Deo æq; facile est grauissima queq; peccata tibi atq; leuissima cõdonare. Neq; tuis
 viribus ex vno quis peccato citius exurgere valet q̃ è ceteris milibus. Oq̃ præclarum esset
 si quis

Voluntatis
 propriæ ab-
 negatio quã
 fit Deo gra-
 tia.

Abnegatio-
 nem sanctã
 cur homi-
 ni inuideat
 diabolus.

Fiducia fir-
 ma in deum
 habenda.

Sap. 11.
 Sap. 8.

Fiducia in
 deum quam
 sic efficac.

si quis vel in extremo vitæ suæ tempore, firmam in Deum fiduciam adipisci possit. Quisquis seipsum, voluntatem omnemq; suam sollicitudinem diuinæ providentiæ securus committit confusus, omnia tam prospera quam aduersa sibi esse salutaria, Deumq; bene posse, nosse, & velle opitulari: is coram Deo absolute sanctus confetur, suaq; ista humili fiducia Deo vim infert, Deique suavissimum pectus ad eum transfodit, vt diutius opem suam negare non possit. Impossibile plane est, vt quis à Deo petuntur & sperantur, non impetrentur. Qui magna cum fiducia arduam quandam rem à Deo postulat, is longè citius exaudietur, quam pusillam petens pusilla fiducia. Istud enim locutus est ipse Dominus. *Si potes credere, omnia possible sunt credenti. Et. Quicquid petieritis accipietis, modo salutaria petieritis resta ad Deum, intentione.*

Sanctus coram Deo confendus quis.

Marc 9.
Matth 7.
Marc 11.
Lucæ 11.
Ioan 14.

De vita continue interna.

CAPVT XXX.

Animarum dispendium maximum quod.

Vita interna & spiritualis quomodo obrincatur.

1. Cor. 6.

Ioan 4.

Maximum animarum dispendium (quod ego quidem noui) est liberum non habere ingressum ad Deum, sine medio amoris creaturarum. Quisquis autem suapte negligentia liberum istum ad Deum ingressum amittit, plus internorum spiritualiumq; bonorum vno momento amittit, quam si omnes scripturas edisceret. Ob aliud enim nihil omnes scripturæ compositæ sunt & institutæ, quam vt harum adminiculo, nos ipsi integrum, internum & spirituale efficiamur & simus holocaustum Dei. Proinde ab omnibus distractionibus intro semper reuertere sensus & vires tuas ab externis actionibus, intro in animæ tuæ cubiculum retrahe, cordis ostiolum, contra imagines omnes & ineptas phantasias mentem tuam distrahentes occlude. sensus viresq; tuas recollectas, cum amore ad Deum, in ipsis animæ tuæ penetralibus vbi is præsto est, conuerte. Qui sine medio adhæret Deo, is vnum est cum ipso, supra imagines & formas, vnde gratia suam trahens originem, in omnes inde animæ vires profluit. Gratia siquidem in origine sua Deus est, at vbi profluit in vires animæ quibus operamur, creatura est. Hic igitur te totum offeras, dedas, relinquant, profluas in Deum, adorans ipsum in spiritu & veritate, quomodo vt rē adorandus est. Conuersationem seruam internam verbis aut operibus per sensus exteriores te non effunde: nam quo plus verborum & operationum hoc etiam plus accidentium. Interiorem hominem tuum diligenter obserua: nam in hoc tota exterioris pariter atque interioris hominis salus dependet. Tecum constanter habita, donec extra te, sine te efficiaris. Naturam freno quodam, ne huc illuc discurrat, coerce. Vnus enim inordinatus excursus perit alterum. Nam licet per Dei gratiam peccata omnia in te iam sint prostrata, inclinatio tamen & fomes peccatorum manent insuperabiles, cum quibus tibi, quamdiu corpus istud mortale circumfers, irreconciliabile bellum sit oportet. Assidue in homine tuo interiori permans, ibi clare tibi, quid factu, quid omisso opus sit, elucescet. Accidentia omnia ceu rem vilem ad te minimè pertinentem, fortiter penetra. Nihil tibi nimis adsume, preter simplicem quandam rerum præsentium necessitatem & vsum, sine notabili cordis appositione: & omnem quarumlibet

Cum libet rerum tristem siue letarum euentum, in Deum proijciens, absque mul-
 tiplicitate permane: vt tibi quoque praesens permaneat Deus. Quem si intus non
 sentis, totis viribus ad hoc elabora, vt intus habeas, omni abs te impedimento
 abiecto. Mortem citius subeas, quam quicquam contra Deum velis, aut sponte a-
 licui peccato consentias. Nulli, praeterquam soli Deo, nimis placere appetas: opti-
 mam partem cum Maria eligas: huc illuc importunis quarelis omnia replendo,
 vitraque necessitatem verba fundendo, non discurras. Talia non facere solent, qui pa-
 rum in se boni possident. Vna namque hora ita egredi posses, vt vix tandem multis
 annis, ac fortasse nunquam reuertaris. Proinde ad solitudinem semper reuertitor,
 intus loquitur. Quem quaero, nullo sensu, nullo ingenio comprehensibilis est, sed
 puris tantum mentibus susceptibilis. Hunc puto, hunc venor, & quicquid mihi a-
 liud occurrerit, pari, & iter meum continuare volo. Sic ad interiora tua, vbi veritas
 ipsa adest, Temper reuertere. Verborum bullis eo peruenies nunquam. Quam ob re-
 mace, quiesce, sustine, Deo confide, ac quod in te est perfice, & protinus ad agnoscen-
 das vitae internae perfectissimas vias mirifice illuminaberis. Quatuor autem sunt
 eiusdemodi vitae, in quibus omnem spiritualium exercitiorum plenitudinem, ac-
 que opulentiam experiri potes. *Prima*, liberi mentis ascensus per gratiarum actio-
 nem & laudem perpetuam, ad maiestatem Dei. *Secunda*, humiles descensus per ab-
 negationem sui, suaeque voluntatis, sub potenti manu Dei. *Tertia*, virtuosi (vt ita di-
 cam) egressus ad omnes homines, per generalem quandam fidelitatem & amorem,
 ex ipsa largitate Dei. *Quarta*, vniiformes ingressus, siue introuersiones, per om-
 nium rerum obliuionem, in amplexum vnionis Dei. Hanc inexhaustam Dei opu-
 lentiam, vbi haec quatuor vias & oriuntur & terminantur, nulla potest creatura
 comprehendere. Quare eas experienti iucundum est sibi mori, & spiritualia quae-
 sus exercitia labore se perficere. Quam hoc modo Regem regum & Dominum do-
 minantium, in throno animae tuae magnifice confidentem, ne inde proturbetur,
 obseruas, tum ille vicissim interiora tua, flamma charitatis suae ita illuminabit, &
 succendet, vt omnes vires tuae virtuose & diuinae efficiantur, & ipse in vitam pland
 diuinam semel transferaris. Sed quando putas? quum id ei visum fuerit, siue in iu-
 uenta, siue in senecta, siue etiam in morte tua. Ad hoc autem specialibus opus non
 est exercitijs, nisi tantum vt corpus tuum serues, & stuantemque cum vera tui abnega-
 tione ad se ad Deum, ad Deum semper habeas, vt superius satis est dictum.

Solitus
mentis qui
incolenda.

Vix perfec-
tionis qua-
tuor qua.

Apoc. 18:

Quomodo quis à vitijs conuertatur ad
Deum.

CAPVT XXXI.

Quamdiu corpori anima cohaeret, fieri non potest, vt homo diuini eodem sta-
 tu perseveret. Quum etenim se relicto in Deum transijt, & per sensualitatem
 suam, nunquam postea ad se reuerri cupit, & vestigio priusquam a-
 nimaduertat, in naturae rursus calles collapsus, ab integro habet quod relin-
 quat. Proinde quum sapius euagatur, sensibusque exterioribus praeter necessi-
 tatem, & rationis illuminatae praescriptum abutitur, protinus in venialia pec-
 cata precipitatur. Quae tamen quoniam occasiones eorum pro viribus deuitat,

kkk

per ama-

per amabilem ad Deum conuersionem, plenamq; à peccatis auersionem, facillimè condonantur. Quamobrem quum vitia aliqua aut inuitas euagationes sentis, uide ne vel illa in te, vel tu diutius in illis conuiescas: sed culpam tuam ingenitè agnoscens, confestim ab ijs cum graui aduersus te ipsum indignatione auertere, ex citatissimè intellectu & voluntate tua, nude cum ijs ad Deum, omnia ei conquiescitur recurrere, pro ijs humilem gemitum ad Deum transmittre, Patriq; cœli amarissimam dilecti Filij sui passionem pro omnibus peccatis tuis offerre. Deinde omnibus relictis, te ipsum summa Dei voluntati captiuum dede, uultuq; iterum cum nouo animi proposito incipe. & mox in pristinam dignitatem omnia tua restant abuntur. Quoties autem cadis, toties iterum surgens ad interiora tua velociter reuertere, nec uilum opus bonum propterea postpone. Deus enim principium quum sit & finis omnium, facillè tibi uel per unicum suspirium ignosceret uniuersa, ut qui longè sit paratior te suscipere, quam tu ad eum accedere.

De venerabilis Sacramenti Eucharistiæ sumptione.

CAPVT XXXII.

Quoniam ex ineffabili sua erga nos dilectione, ipse nobis locutus est Dominus: *Caro mea uerè est cibus, & sanguis meus uerè est potus. Et: Qui manducauit meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.* ideo consiliis foret: pijs hominibus, ut frequentissimè sacrosanctum Domini nostri Iesu Christi corpus reuerenter pieq; suscipiant, quomodo id nobis mater Ecclesia officio Dei fungens, sub specie panis (sub qua ueneranda caro & sanguis Christi uerè continetur) elargiri solet. Quod non tam propter suam perfectionem quam propter insignem suam fragilitatem sapius suscipient, nimirum ut ab amore sui (qui iam proli dolor passim grassatur) & à multiplicibus suis defectibus tam manifestis, quam clandestinis, hoc cibo confortati custodiantur, ut ipsos defectus uitiaq; omnia, tanto fortius eradicare, & mortificare queant. Præstat namque ex amore accedere, quam ex trepidatione omittre. Et uilius est semel per hebdomadam cum profunda humilitate suscipere, quam per annum semel cum propria iustitiæ fiducia. Deus bonum est, quod communicatum crescit, seruatum perit. At qui sine uera penitentiâ, sine firmo se emendandi proposito, temere & illocis, ut aiunt, pedibus huc irruunt, ut ad suam ipsorum damnationem Dominum suscipiunt. Proinde necessarium est, ut seipsum homo probet, mentisq; sit à sensibus exterioribus (quibus fortè ob temporalium rerum multitudinem distracta est) recollecta, perpendat, uerèq; agnoscat peccata sua, & peccatum suum purget perfecta penitentiâ, aperta confessione, firmiterq; proponat se posthac accuratius cauere, tam à peccatis, quam à peccatorum omnium occasionibus, uagationibus & ineptijs: utq; hæc ita putet ac cogitet perficere, Deumq; ex animo querere. Ad ista maxime opus est firma fides, in prima illa ueritate (quæ mentis nescit) radicata. Certum nanque est & indubitatum, quod Dominus noster Iesus Christus nobis reliquerit sacrosanctum corpus & sanguinem suum, uenerandam animam suam, nobis ipsam diuinitatem suam, à que æternam Trinitatem suam. Ad hæc omnem illam gratiam quam homo factus secum inuexit in hunc mundum, omnem resurrectionis & ascensionis suæ fructum, uniuersa quoque & sua

Lucæ 6.
Ibidem.

Eucharistia
eat sepius
suscipienda
sunt.

Eucharistiæ
sumptioni
ut se quis
preparat.

Gratia quan-
ta Eucharis-
tiam digne
sumemus
conferatur.

& omnium sanctorum suorum merita. Hac omnia simul confert Christus vnique vno Ecclesiae membro, hoc Eucharistiae sacramentum religiose sumentibus: vni minus plus, alteri minus iuxta quod sese singuli ad illum suscipiendum plus minusve disposuerint ac preparauerint. Ad hoc autem quisque se preparare debet, vt Domino sponseq; suo dilectissimo tali modo occurrat, & que suscipiat, quali in hora mortis suae, si alioqui securus mori velit, eidem occurrere auderet, hoc est corde penitus ab hospitibus peregrinis & peccatorum, rerumq; temporalium amorbis emundato, cum flagranti & humili desiderio, suavissimum Dominum amoris brachijs amplectendi, perpetuoq; ei in vera dilectione inseparabiliter adhaerendi. Ita mori debet, ita Dominum maiestatis suscipere debet; sincera videlicet intentione, quae aliud spectet aut quaerat nihil, quam purè Dei honorem & omnium Christianorum salutem. Iam verò vt nobilissimo Domino tuo dignè valeas obuiare, reuoluenda tibi est amplissima illa Dei, & incomprehensibilis erga te dilectio, qua ex nihilo te ad tantam felicitatem creauit, tametsi praevideret foedissimam tuam ingratitude postmodum sibi abs te demonstrandam. Deinde inexhaustam illam contemplare dilectionem, qua seipsum ita humiliavit, fragile nostram naturam assumpsit, penitentiam pro te egit, mortem amarissimam sustulit, non alia de causa, quam vt te à peccatis, & à perpetua damnatione eriperet. (Hic iam aliquantisper vitam passionemq; Domini meditare. Ad hæc, & ineffabilem illam dilectionem, qua omni momento ad eò fideliter tibi intendit, prouidet, tantumq; bonorum sine intermissione tibi largitur, quantum pater quispiam indulgentissimus elargiri filijs potest. Postremò eximiam illam reuolue dilectionem, quæ iam iam ab hac vita decessurum ad hoc coegit, vt in venerando Eucharistiae Sacramento, vsq; in finem seculi, cum electis suis, corporaliter præsens permanere, ac seipsum nobis quotidie tradere, coniungere, ac pro nostris sceleribus offerri voluerit, vsq; ob amoris vehementiam nullo à uobis pacto auelli potuerit. Quæ dilectionem ad eò immensè magnam, si mentis oculis perscrutari vellemus, mirum ni amore toti liquefiamus. In hoc enim amoris Sacramento superexaltans misericordia, iustitiae manus concludit, vt seuire nequeat. In ipso quoque Missæ sacrificio tanta cum charitate ad nos venit clementissimus Dominus, vt nemo sit tot sceleribus adoperus, quem non benigne ferat, cui non sit paratus omnia ignoscere, modo resipiscere, & que ad ipsum accedere dignetur. Nemo item sit adeò frigidus & obdurnus, quin (si modo ipse velit) diuinæ charitatis flamma succendatur: nemo adeò inops, quin vel opulentissimus fiat: nemo adeò famelicus & siticulosus quin hoc angelorum nutrimento vel abundè saturetur, inebrieturq; nemo tot defectibus obsessus aut cæcus, quin hic planè purgetur: & illuminetur. Ceterum quomodo Dominus in hoc venerando Sacramento verè præsens sit, humanus non potest assequi intellectus: est enim opus omnipotentiae diuinæ. Huiusmodi progymnasmatibus te ipsum ad flagrantem Dei dilectionem incitabis, cum humili quadam abiectioe coram summa Dei maiestate prosternas, ac ex animo vilissimum illud meritum & dignitatis tuæ nihilum agnoscas, & in eo constantè perstaneas. Nam & si omnium angelorum puritatem, omnium sanctorum possideres sanctitatem, ne sic quidè dignus essis hoc venerandū Christi corpus suscipere. Quare humilibus precibus ora Dominū, vt quoniā ex te ipso inops nudusq; es omnis boni ipse preparare te velit, vt sibi digne occurras, & animam tuam in roseo sanguine suo ab omnibus peccatorum inquinamentis emundet;

Kkk 2

humilitate

Occurrendū
quomodo
in Christo
in Eucharistia.

Dilectio Dei
ineffabilis
quomodo
contēpiada.

Aduentus
Christi in
qualibet
Missæ quam
sit gratiosus.

Preparatio
ad Eucharistiam
optima quæ.

humilitate, puritate, liberalitate, alijsq; egregijs suis virtutibus & vitæ meritis eam conuestiens exornet, omnemq; imperfectionem tuam suppleat: & vt ardente illa dilectione sua, quæ ipsum à summo cœlorum in omnium ignominiosissimâ pertraxit mortem, cor, animam, cum vniuersis viribus tuis ad eum in se fortiter trahat, inflammet, transfodiat, vt ab omnibus vitijs & creaturis separatus, illi amanter vnitus fias & permanes. Eadem potes & à veneranda Dei matre & à sanctis tuis tularibus postulare, vt pro te exorent, virtutibus meritisq; suis te conuestiant, quo sponsum tuum dignè suscipere & retinere possis. Hæc profectò omnium præstantissima est præparatio, quæ petenti tibi denegabitur nunquam, sicut religiosæ cuidam personæ reuelatum est. Deus siquidem & sancti eius multo sunt propensiores ad te exaudiendum, quam tu ad postulandum. Deinde pia quodam timore, intellectu & voluntate tua, sponso tuo cum ardenti desiderio ei vniendi, occurrat, Dominumq; Deum tuum humiliter adores, gratias agas, & te totum illi dedas, offeras, abneges, in tempore & æternitate, cum firmo proposito ita perseverandi. Tum verò summo cum desiderio, in vniõne flagrantium illorum desideriorum & dilectionum quibus omnes ardent sancti, Dominum suscipias: descendensq; in intima cordis tui, ea Domino per exclusionem omnis inordinati & peregrini amoris recludas, ita vt post hac neque mors, neque vita, neque quiduis aliud te ab eo separare valeat in perpetuum. Postea exorabis Dominum per suum erga nos amorem & fidem, vt gratum sibi in anima tua habitaculum construere, tecumq; semper permanere, & huius Sacramenti virtutem in te ita dispartiri velit, vt per omne tempus vitæ tuæ efficaciter intra te operetur, quo tanto hoc edulio confortatus, vitijs vniuersis magno animo rebellare in virtutibusq; proficere possis: & aureo amoris sui iaculo cor tuum ita traiciat, vt amore eius totus languidus, semper ipsum desideres, ardentiq; adfectu ipsi inhareas, ac in summo perfectionis gradu ipsi soli placere queas. Si quid autem præterea hic obsecrare libuerit, absque mora impetrare poteris. Postremo, ex imis cordis penetralibus Domino gratias age, quod te antea præparare, & ad te vilissimum vltro tam benigne venire dignatus sit. Quod si solus hic tantas gratias Domino agere, eumq; tantum venerari & colere posses, quantum omnes pariter creatura, libenter ei ad hæc & corpus & animam tuam dedere atque impendere velis. Orabis etiam vt negligentias tuas tibi ignoscat & suppleat, & huius sacramenti virtutem, viuis pariter vitæq; defunctis, per suam profusissimam liberalitatem subuenire concedat, ne ob tuam fecissimam ingratitude & indignitatem, illi huius virtute priuentur. Ad hæc totum diem in vniõne illius charitatis, ex qua Dominus noster Iesus Christus omnia opera sua perfecit ad gloriam Patris, in laude & gratiarum actione, pro immensis Dei in te beneficijs transiges, te ipsum & omnia ad Dei honorem & omnium hominum salutem diriges, precibus tuis nobilissimum hunc thesaurum egenis viuis & defunctis abundanter distribues. Tales nanque preces Deo, totiq; curia cœlesti supra modum sunt acceptæ. Multiplicabis etiam pia ad Deum amandum desideria (sicut supra satis est dictum) ne in conspectu tanti hospitis vacuus repidusq; inueniaris, manendosq; apud te illo potissimum tempore, à superfluis excursibus, & hominum quantumuis etiam religiosorum societatibus, te custodias. Nam dici non potest, quam cito labimur ad ineptias & sensuum oblectationes, quæ diuinæ gratiæ operationem impediunt, templum cordis contaminant, spiritum Dei fugant. Qui operationem diuini istius edulij intra se obseruare vellet, & quam

Mater sanctique Dei omnia, vti sint inuocandi.

Desiderio quantum obuiandum sicut Christo.

Rem. 1. Exorandum quidnam sit post factam communionem.

Gratiam actio post communionem sacram.

Eucharistiæ gratia quo modo celebranda.

faciliter ab omnibus cum peccatis, tum defectibus suis excuteretur, omniumque negligentiarum supplementum gratiam diuinam, & quicquid desiderare posset acquireret. Deus enim hic & se tibi donat, & te sibi accipit, atque vnit. Tu quidem à teipso deficiis, sed in Deum totus transformaris, omniaque opera tua sancta profusè efficiuntur & diuina. Quidnam igitur extra te quaris obsecro? an tibi satis non est, quod Deum ipsum quem totus mundus tibi eripere nequit, (nisi ipse permittas) intra te possides? Sanè quotiescunque cum bono animi proposito, nulli peccato mortifero obnoxius, Dominicum corpus sumis, toties anima tua Christi sanguine purificatur, exornatur, fortiusque in Deum rapitur, ac superabundanti liberalitate Dei omnes sancti in caelo, vniuersi homines in terris, cunctae animae in purgatorio pariter perfruuntur. Nam oratione nulla enodari potest, quam miranda viuificus iste cibus operetur. Fieri quoque possit, vt tam frequenter, & studiosè magnificum istud Christi corpus homo pius sumat, vt si prius infimo angelorum ordini fuerat adscriptus, conscendat vsque in summum: imò tanta posset eius esse deuotio, vt supra omnes angelorum choros sublimis euehatur. Omnia enim alia exercitia sunt diuina, istud Deus ipse. Cæterum hoc sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum pius quilibet spiritualiter quoque suscipere potest, ardentibus dumtaxat desiderijs, ita vt habeat illud cum omni gratia & fructu suo. Quo pacto inquires? Assumet sibi per desiderium, omnia illa ardentissima omnium sanctorum & amicorum Dei desideria (ijs à Deo violenter extorquere potest, quae cunque voluerit) in quorum vnione offerret Deo omnium missarum, quae per vniuersum mundum fiunt sacrificia, cum omnibus meritis & tormentis Christi in gratiarum actionem omnium beneficiorum, vniuersis creaturis à Domino collatorum, in satisfactionem omnium negligentiarum, peccatorum, & irreuerentiarum Domino illatarum, ad impetrandam gratiam & misericordiam viuus atque defunctis. Denique pro quibuscunque desideramus, vel spiritualiter vel sacramentaliter hanc oblationem ad Deum dirigere possumus. Stupenda enim sunt quae homo pius per hanc oblationem tam in terris, quam in purgatorio efficere valet. Quoties etiam venerandum Christi corpus deuote aspicit, aut alioqui si posset libenter aspiceret, tot singulares inde gratias, consolationes & gaudia, habebit ac possidebit in caelis. Hic iam dixerit aliquis: Cur igitur venerandum hoc Sacramentum in multis tam parum profert fructus? Ob duas inquam rationes: Vna, quod oculis quibusdam vitijs, omnem eis fructum intercipientibus, laborant: qualia sunt, inordinatus sui amor, propriaque voluntas: aut certe quod sensuum oblectamenta, quibus pederentim gratiam Dei amittunt, studiosè sectantur, idque quanto diutius, tanto semper peius, donec tandem cor vacuum & ociosum totum relinquatur, haud secus quam dolium quoddam cariosum, vnde per occultas rimulas vinum paulatim effluit, donec totum tandem euacuetur. Maxime verò, quod ineptis perniciosisque fabulis, & diuagationibus vanis semet addicant. Quae iactura plane est inestimabilis. Nam diuinus ille hospes huiusmodi rebus indignissimè tractatur, multoque indignius expellitur. Nobilis est enim amicitia Dei & riualem non admittit, sed cor solum sola possidere concupiscit. Quid? an non deploranda res est, quod plerique ab hoc diuinitatis monte tam repente decurrant ac vilibus hisce rebus semet præcipites immergant? Mirum profectò est, quod ad animas tam in fideles vnquam venire dignetur Christus Dominus. Veritamen qui se intus continet, paulatim ampliorem gratiam & consolationem in Deo acquirit. Altera ratio est, quod ex consuetudine plerique accedat potius quam

Eucharistiae operatio quam sit admiranda.

Eucharistia quomodo spiritualiter suscipienda.

Eucharistia reuerentè inspiciens quid mereatur.

Eucharistiae fructi quam impediunt.

Amicitia Dei quam in nobis exquirat.

Consuetudo
actuum quam
periculosa.
Eucharistia
fumentium
genera tria.

ex affectu seu charitate operante, quodq; apud sese non permaneant, & Deo desi- que ingrati sint. Siquidem dignè præparatis purisq; hominibus, edulium istud pa- nis vitæ est: minus præparatis, & mendo adhuc aliquo infectis, aridus & insipidus est panis: omnino autem impræparatis, hoc est peccato alicui mortifero obnoxio, temporalis ictus, lætalis casus, æterna est maledictio. O quanta quotidie de hono- statio, blasphemia & contemptus à nouissimis istis impræparatis hominibus, piæ illum Dominum in fœtido suo diabolicoq; dolio, creaturarum, vitiatorumq; om- nium spurcitie, data opera semper infecto, suscipientibus, nomini diuino inueni- tur. Quod Deus maioris æstimat peruersitatis, ipsius Iudæ traditoris insuperabili nequitia. Deplorant hoc ad d. occulti Dei amici, vt grati dolore & corda & anima eorum inde faucientur: libenter etiam totum corpus suum in mortem deuou- rent amarissimam, vt id aliqua saltem ratione impedire queant. Verum nihil proflus emolumentum nanciscuntur hinc homines imperitissimi, sed quanto fre- quentius Dominum ita suscipiunt, tanto profundius in suam ipsorum damnationem precipitantur. O si vel paululum sese ad Deum conuertere vellent, quam libens, clementissimus Dominus, eos in gratiam suam reciperet.

Quomodo Deus assidue sit laudandus.

CAPVT. XXXIII.

ANE omnia Deum semper & ubiq; (quamdiu spiritus hos regit artus) ex amo- re laudare stude, vt hic modo auspiceris in terris, quod perpetuo es exercita- turus in cælis. Fidus enim Dei in nos amor, & beneficium a qua quouis momē- to ab ipso percipimus, & imposterum percepturi sumus, ad d. sunt immensa, vt merito aliud nihil vel cogitare, vel desiderare debeamus, quam corpus & animam nostram in Dei laudem semel effundere. Quod & si magni à nobis fortè æstimetur, pusillū admodū erit, si dignitati eius, si ipsi quæ de nobis meritis est Deus, confera- tur. Nullū in hoc mundo certius est argumentū futuræ beatitudinis, quā Deū hila- riter semper laudare: nā talibus laudatoribus & Deus admodū est propinquus, & angeli familiares. Nihil æquè mentē hominis pressā releuat, tribulationes mitigat, diabolum fugat, & omnem animi torporem propellit, atque Dominum Deum hilariter collaudare. Qui & si propter insignem nostram vilitatem peccata nostra plangere potius, quam Deum collaudare debeamus, actamen quoniam omnes creaturæ bonæ & malæ, pusillæ & magnæ, aut Deum collaudant, aut Dei laudem præ se ferunt, cur non & nos corpore nostro, operibus, studijsq; nostris, maxi- mè autem anima nostra, Dei quoque laudem decantemus? Porro, quanto lauda- tio nostra cœlesti laudationi fuerit similior, tanto & Deo erit acceptior: quoniam Deo longè gratior est spiritalis meditatio, quam vocalis laudatio: & in eorum cordis suspirium, quam externum oris canticum; si tamen recitatio, ea ad quæ Ec- clesie præcepto obligamur, non postponantur. Humilis sui deiectio, in vere sui contemptu sub Deo & hominibus vniuersis, cum quadam sui ipsius abnegatione, ante oculos nunquam satis laudatæ maiestatis Dei, & diuinæ laudis æquè in tri- stibus ac lætis in prosperis atque aduersis, corde, ore, opere decantatio, & gratia- rum actio, ea demum diuinæ maiestati acceptissima laus est. Nam sic profecto

Beatitudinis
futuræ argu-
mentum cer-
tissimum.

Laus quæ
si Deo gra-
tissima.

haud se ipsum homo, sed Deum solum intendit, spectatq. Proinde te ipsum & quicquid ipse es, quicquid potes, Deo quotidie in hostiam viuam offerens, in Deum intemergeris, citq. adeo constanter adhaere, vt quum Domino de omnibus quaecun- que tibi accidere possunt, ita placere noueris, tu tibi quoque placeat, ad gloriam ipsius. Hec eadem atque omnem pariter sollicitudinem & anxietatem cordis tibi acci- dentia, Deo committes, idq. hoc aut simili modo. *O mi amantissime Domine, quum uera lance perpendo, quasi qualisq. modo sum, & qualis aliquando fuerim, quam sepe tu me custodieris, ex quantis malis & insidijs eripueris, quamdiu expectauis, quam amice me sus- ceperis, neque ubi insignem meam in te ingratiudinem, adhortari, ac in uiam rectam me reducere distiteris, quamq. innumeram mihi beneficia contuleris: quam haec, inquit, perpendo, mirum est quod cor meum in laudem tuam totum non disfluat. Quamobrem o cha- rissime Domine resigno, abnego, deuoueo me tibi ex animo, in laudem tuam perpetuam. Sicut placet, ut si iam contemptissimus, abiectissimusq. omnium, ac ignominiosissima morte instar latronis, omnium quos tellus sustinet scelestissimus, dispeream etiam si id commertus non fue- rum, pro gloria tamen tua lubens id tolera uero. Sin uero commertus fuero, tanto prom- ptius etiam pro gloria iustitiae tuae persequar, cuius unius honor infinitis nominibus mi- hi charior est, quam proprius. Quod si eue Argid tu me hinc auferre uelis, haud queram effu- gum, sed mortem ipsam lubens subiero pro gloria tua. Sin uero uitam aliquamdiu mihi pro- rogare uelis, etiam si aliquot adhuc annorum milia uicturus fuero, id solum desidero ut deinceps singuli anni, singuli dies, hora & momenta uiae meae, omnes cogitationes, uerba & o- pera mea te digne collaudent, praedicent, tantumq. glorificent, quantum omnes Sancti, om- nes creature, omnes Angeli pariter te glorificare queunt, in diuina sanctissima Trinitatis reflexione tantum, frequenter & copiose, quam sum atomi in radijs solaribus innumeri. O Domine saxus quiesco, ut me hinc auferas, ocyus uel tardius. Id cordis mei unicum est deside- rium. Adde: Si forte eueniat, ut euestigio hinc decedam, & pro gloria tua foret, ut quinqua- ginta annos, aut eo amplius purgatorio igne discrucier: iam me (quod ad hoc attinet) sub- uita pedibus tuis, lubensq. in seipso ad gloriam tuam perpetuam. Et si cerio praescirem me perpendi damnandam, haud tamen ideo in uita mea a tua laude cessarem, quantumuis etia- misero mihi peccatori intolerabile esset, me a tam desiderata facie tua debere separari. O Do- mine facias de me uilissimam creaturam tua, pro gloria nominis tui. Eueniat mihi quomodo uis, laus tua erit in ore meo, quamdiu uitas in me habitus super fuerit. Deficiente autem lingua, oro ut uel dignum mei extensio, tua laudis sit significatio. At uero corpore meo peni- tus in puluere redacto, desidero ut singuli puluores ad extremum usque iudicij diei in sinum a ad telum aderrigat. Tu enim Domine, non ego, solus es quem intendo, solus quem de amo, solus quem quero. Tuis si gloriae corda pateat, tu nisi quod uere hac ita sentiam &c. Si omni tem- pore Deum laudare desideras, peccata uniuersa sedulo deuota, uirtutibus operam strenuam impende, Deum potissimum in omnibus specta. Ea demum praeclarissi- ma laus est, quum animos ab omni uitioso torpore sensuumq. adfectibus euacua- tus, in tranquillitate fundatur, ita ut tota eius intentio incommutabili bono semper adhaereat. Qui talis homo est, Deum nullo non tempore laudat, quae- cunque etiam agat, manducet, bibat, uigilet, dormiat, omnia haec, aliud suauitabil, quam mera laus Dei. Quaecunque tibi incidunt, quaecunque in- tra te exoriantur, quaecunque accidunt, siue a natura, siue a gratia, uelo- cissima introeuntione, per resignationem quandam, ad Deum conuerte, desiderans, ut ad illius laudem omnia degerantur, & deficient, (Deus enim natura pariter atque gratia dominus est.) Quod si feceris, ipsa tibi natura bro- nu supra naturam fiet. Simili modo diabolicas suggestiones perueniens*

Quomodo
sic homo
ad laudan-
dam Deum
offerat.

Laudandus
ut sit omni
tempore
Deus.

Suggessio-
nes diaboli-
caz quomo-
do a com-
modi nobis
conuertan-
tur.

Visa cunctis
vt ad Dei
laudem co-
uertenda.
Dan. 7.

ad tuum commodum eas conuertes, dicendo: Domine mi quoties malignus hic spiritus, aut alius quispiam has mihi cogitationes inmittit inuito, toties tibi deliberata pietate voluntate, eius loco laudes illas amenissimas refero, quas malignus iste spiritus, in aera felicitate si perstisset, tibi referret, vt expulsiōnes illius, ego quodam modo praecentor sim, in laudem tuam. Si in omnibus quaecumq; videris, Dominum laudare concupiscis, quoties copiosam aliquam multitudinem, aut rem egregie venustam conspicis, dicito: O Domine tam numerose tamq; eleganter hodie meo nomine te collaudent mille millium spirituum beatorum tibi ministrantium, & decies illa centena millia immaculatarum spirituum tibi assistentium meo nomine tibi gratias agant: & omnium sanctorum omnia desideria, te pro me desiderem, & omnium exuratum incomparabilis decore, te ipsum honoret, & glorificet in secula seculorum, Amen. FINIS.

D. IOANNIS IVSTI LANSPERGII, IN ALLOQUIORVM CHRISTI IESV AD QUANCVNQVE animam peccatricem, primi libri, partem primam. PRAEFATIO.

Multi sunt lecto amici, quos male delectat peccatum, quibus molestum est & inuisum conuenienter praeceptis Dei vitam transigere, & numeros leuare sarcinam Christi leuem, & suauem eius iugum ducere. Contra vero incundum ac delectabile vitam agere Deo & sanctis omnibus contrariam, indulgere suis affectibus, praesentibus frui bonis, futura non inquirere, imò nec appetere quidem: cum tamen non sint nisi cum breuissima praesentis temporis oblectamenta sempiternos consequi eruciat, nec posse quenguam simul hic gaudere cum hoc seculo, & postmodum letari cum Christo. Alij sunt qui iam nonnihil melioris concipiunt voluntatis, cupiuntq; vitam rectius constituisse, suae emendationem meditantur: sed necdum satis vident quae id ratione tum inchoare, tum prosequi debeant: quandoque etiam quodam pusillanimitatis spiritu deterrentur ac impediuntur, vt non satis viriliter constanterq; procedant. His ergo vtrisque pro ingenio mei imbecillitate consulere cupiens, Alloquijs quibusdam (sic enim ea appellare placuit, in quod Christum introducimus anima loquentem) salubres, ni fallor institutiones proposui, quas adhortationes, quibus & à vitijs reuocari peccatores, & ad virtutis studium magis ac magis inflammari possint, quia iam ad meliora aspirant. Feci id charitate, non vanitate simulata, nec mihi cura fuit hominum venari laudes, sed animarum saluti prodesse, sperans apud Deum participem me fore, si qui ex horum lectione, ipso opitulante, fuerint ad vitam in melius commutandam prouocati, aut ad fortiter progrediendum in eo quod iam sint aggressi, corroborati. Obsecro pie lector laborem meum tuis precibus adiuues apud Deum, & bene valeat.

IN SEQUENTES DVOS ALLOQUIORVM LIBROS NOTATIO.
Libri hi duo ab autore ipso Alloquiorum nomen sortiti sunt, eo quod in se continent legem Christi saluatoris nostri secretas internasq; inspirationes, quibus vnanquamlibet animam in peccatis adhuc constitutam, à peccatis, à seculi vanitatibus, extra se ipsam emouat, probeq; Christianam, hoc est, Deo fidelem atque deuotam efficere, ad sui familiaritatem & amicitiam, amorem, insinuere extimulareq; conatur.

Complectuntur autem ij Alloquiorum duo libri, penè omnes illas institutiones ac doctrinas, quae Phatema diuini auctoris in prioribus editionibus comprehendebat.